

D-227

JÓZSEF ATTILA TUDOMÁNYEGYETEM
PEDAGÓGIAI-PSZICHOLÓGIAI
SZAKCSOPORT I. ÖNYPÉNTÁRA

A József Attila Tudományegyetem hallgatóinak olvasási kulturája a szabadidőben olvasott nem kötelező szak-, ismeretterjesztő- és szépirodalom olvasása alapján

Egyetemi doktori disszertáció

Készítette: Frick Mária

" A könyveket nem szeretni annyi,
mint nem szeretni a bölcsességet."

COMENIUS

A dolgozat célja az értelmiséggé válás személyiségfejlesztő, szocializációs, mobilizációs, politikai és művelődési lehetőségei közül a művelődési lehetőségeket, ezen belül az olvasási kultúra bizonyos szempontjait vizsgálni. Konkrétan arról próbál képet adni, hogy a szervezett oktatáson kívül az olvasási funkcióknak milyen szerepük lehet az értelmiséggé válásban. Emellett igyekszik figyelembe venni az egyetemi éveknek a hallgatók olvasási kultúrájára gyakorolt hatását, valamint azt is, hogy -- e területre koncentrálnak -- milyen indíttatással kerülnek ki a hallgatók az egyetemről. Vizsgálja a dolgozat, hogy az olvasás beépül-e a hallgatók személyiségét formáló más tényezők közé, és milyen helyet foglal el azok között. Választ keres arra, hogy az egyetemi hallgatók mennyit, hogyan, hol és honnan olvasnak. Alapvető elemzési területe azonban az, hogy az egyetemi hallgatók szabadidejükben *m i t* és *m i é r t* olvasnak.

A nem kötelező olvasmányaik közül a szak-, ismeretterjesztő- és szépirodalmat külön--külön vizsgálva a dolgozat megpróbálja meghatározni, hogy milyen megismerési, erkölcsi--ideológiai, illetőleg esztétikai funkciók dominálnak az olvasmányválasztásnál. Megkísérli meghatározni a hallgatók irodalmi--olvasói ízlését, az olvasó--tipusokat, valamint jelzést próbál

adni a hallgatók olvasói fejlődéséről. V a g y i s a szabadidejében nem kötelező irodalmat olvasó egyetemi hallgató vonásait igyekszik meghatározni az esztétikai értékrend figyelembevételével.

A dolgozat elkészítéséhez az alapanyagot az a kutatás szolgáltatja, amelyet 1976--ban a József Attila Tudományegyetemen készített dr. S z e n t i r m a i László. A kutató az egyetemi hallgatók életmódjának és kulturális szokásainak összefüggéseit vizsgálta. Ezen anyag egy részének szekundér elemzésére kaptam lehetőséget, amelyért ezuton is köszönetet mondok.

A vizsgálat időpontja 1976. november--december. A kutatás alapja egy 109 kérdésből álló kérdőív, amelyet kérdezőbiztosok állítottak ki az interjualanyok válaszai alapján. A kérdések a hallgatók életmódjára, kulturális kapcsolataikra, ezen belül különös hangsúllyal az olvasási szokásaikra, az olvasással kapcsolatos adatokra és életkörülményeikre kérdeznek rá. A vizsgálat 20 %--os reprezentatív mintavétel. A mintavétel úgy történt, hogy a JATE három karának hallgatóit alfabetikus névsorban összeírva, minden ötödik hallgatót vonták be a mintába.

Összesen 496 1--5. évfolyamos hallgatót.

A 496 hallgató kar és nem szerinti megoszlása

Kar	Összesen		Nő		Férfi	
	fő	%	fő	%	fő	%
BTK	130	26,2	104	20,9	26	5,2
JTK	140	28,2	85	17,2	55	11,2
TTK	226	45,6	140	28,2	86	17,3
Össz.:	496	100	329	66,3	167	33,7

A karok, nemek /sőt az évfolyamoké is/ megoszlási aránya megfelel az egyetem sajátosságainak. A felmérés eredménye 496 értékelhető standardizált interjusz kérdőív.

A dolgozat a kérdőívek válaszai közül azokra koncentrál, amelyek az egyetemi hallgatók olvasási kulturáját érintik. Elsősorban a legutoljára olvasott három könyv felsorolását, a kötelező irodalmon kívüli olvasásra ösztönző tényezők és okok kifejtését, valamint a középiskolában és az egyetemi évek alatt megismert és megkedvelt magyar és külföldi szerzők listáját vizsgálja kiindulóbázisként. Az értékelő elemzéshez természetesen szükség volt a nem kötelező irodalom olvasására vonatkozó minden más -- azt akárcsak érintőlegesen említő -- válaszra is. Ezért tanulmányozta a dolgozat készítője a kérdőívek minden egyes válaszát.

I. Az egyetemi hallgatók szabadidős tevékenységi formái és az olvasás helye ezekben.

Felsőfokú oktatásunk--nevelésünk célja nemcsak az, hogy szakképzett embereket adjon a társadalomnak, hanem az is, hogy az egyetemről, főiskoláról kikerülő és az értelmiség majdani részét képező hallgatók sokoldalú műveltséggel is rendelkezzenek. Befolyást gyakorolnak ugyanis környezetük kulturális beállítódására, izlésformáló hatással vannak mikro- és makrokörnyezetükre. Lényegesnek tartjuk ezért azt, hogy milyen olvasási izlés birtokában hagyják el a hallgatók a felsőfokú intézményeket.

A JATE hallgatóinak ilyen szempontú vizsgálatát dr. Szentirmai László 1965 óta folyamatosan végzi. Megjelent munkái^x segítséget adnak az egyetemi hallgatók művelődési irányultságának, szokásainak megismeréséhez is.

^xSZENTIRMAI László: Egyetemi hallgatók Szegeden. Bp. 1976, Gondolat. 306 p.
SZENTIRMAI László: Egyetemi hallgatók olvasási igényének vizsgálata. = Tiszatáj, 1965. 2.sz. 121--124.p.
SZENTIRMAI László: Olvasás-elemzés és néhány következtetés. = Acta Bibliothecaria, 1966. Tom.5. Fasc.2. 1966.
SZENTIRMAI László: Olvasás-elemzés és néhány következtetés egyetemi hallgatóknál két felmérés alapján. = Acta Bibliothecaria, Tom.5. Fasc.2. Szeged, 1970.
SZENTIRMAI László: Az olvasó egyetemi hallgató. Időben és intézményben. Kézirat. Megjelenik 1981--ben a Népművelési Propaganda Iroda kiadásában. /Megtalálható a Könyvtártudományi és Módszertani Központ szakkönyvtárában/.

A hallgatók szabadidőben történő nem kötelező irodalom olvasási kulturájának elemzéséhez legtájékoztatóbb segítséget az 1976--os kutatásai adják, emellett összehasonlítási lehetőség is nyílik -- az ugyancsak a hallgatók életmódja és művelődési szokásai összefüggéseit kutató -- 1973--as és 1978--as vizsgálatai révén.

Az 1976--os vizsgálat elemzéséhez alapvetően az 1973. április 11--18. között a JATE--n lefolytatott /többek között egyhetes időmérleg/ vizsgálat következtéseit és eredményeit használjuk összevetési alapnak és sok tekintetben forrásnak. Ez ugyanis szintén 20 %--os mintavétellel dolgozott, hallgatói összetétele hasonló^x, s az időpont is közeli, így az időmérleg adatait felhasználhatjuk dolgozatunkban.

Az egyetemi hallgatónak ahhoz, hogy választott hivatása mellett kedvtelléseivel, az őt leginkább érdeklő tevékenységi formákkal is foglalkozhasson, megfelelő mennyiségű szabadidőre van szüksége.

"Az egyetemi hallgatóknál jelen esetben azt értjük szabadidőn, amely időtartam az egyetemi és az otthoni munkaidő teljesítése, a munkához kapcsolódó tevékenységek: közlekedés, tanulmányi kirándulás, szükség esetén hazautazás, a szűkre szabott háztartási munka, és a fiziológiai szükségletekre fordított idő -- tisztálkodás,

^x 1.sz. melléklet

étkezés, sorbanállás a menzán -- és az alvás után fennmarad."^x Megfelelő mennyiségű szabadidőre a hallgató vagy úgy tehet szert, hogy tervezetten és szervezeten éli napjait, vagy elvesz más tevékenységi formáktól bizonyos időmennyiséget. Szerencsés esetben munkája egybeeshet az őt leginkább érdeklő tevékenységi formával.

Az 1973--as kutatás időmérlege alapján^{xx} a hallgatók objektív tevékenységstruktúrája a következő:

1. Tanulmányi munka = munka és egyéb kötelezettségek	= 57 óra 48 perc
2. Szabadidő--elfoglaltságok	= 35 óra 54 perc
3. Élettani és személyi szükségletek	= 74 óra 18 perc

---

168 óra

Az 1976--os vizsgálat során nem készült időmérleg, de megközelítően objektív képet kaphatunk a hallgatók heti átlagos időgazdálkodásáról a kérdőív erre rákérdező kérdéseire adott válaszokból is.

A legtöbb hallgató /55,6 %/ heti munkára fordított ideje 26.1--48 óra. A legtöbb hallgató /57,5 %/ heti szabadideje 14--35 óra. Igényének megfelelő szabadidővel a válaszok szerint csak 33,9 % rendelkezik.

Átlagosan vizsgálva azonban a magasabb óraszámú dolgozó hallgatók is hozzájutnak napi 2--4 óra szabadidőhöz,

^x SZENTIRMAI László: Egyetemi hallgatók Szegeden. Bp. 1976, Gondolat. 87--88. p.
^{xx} u.o. 39.p.

ezért módjukban áll, hogy éljenek a munkát kiegészítő, kikapcsolódást is jelentő tevékenységi formáknak.

E tevékenységi formák közül a megkérdezést megelőző héten a legtöbb időt legnagyobb számban ujságolvasásra fordítottak /69,6 %/egy óránál többet/, viszont rádiót a hallgatók fele nem, vagy csak keveset /főleg háttér-rádiózásként/ hallgatott: 55 % nem, vagy csak keveset. 35,5 % nem nézett televíziót /és keveset 19,4 %, összesen 54,9 %/. Moziba 61,2 % járt, színházba 66,6 %, hangversenyre 35,3 % járt átlagosan.

Tehát általában ujságolvasók, moziba és színházbajárók a hallgatók, kevésbé tévénézők, rádióhallgatók és hangversenylátogatók. Szívesen töltik idejüket a JATE klubban.^{is} A rendezvényekre 68,4 %, baráti beszélgetés céljából 31,2 % jár az egyetemi klubba. 30,8 %--uk főleg könyvekről, irodalomról és olvasmányélményekről szokott beszélgetni barátaival./Az interperszonális kapcsolatok olvasásra ösztönző szerepét igazolja egy másik kérdésre adott válasz is: 41,3 % jelezte, hogy elolvassa azokat a műveket, amelyekről, vagy amelyek szerzőiről beszélnek környezetében!./

A tudatos önművelés és a munkához olvasás adatait is összegezni tudjuk. A hallgatók 45,1 %--a végez öntevékeny tudományos munkát. Ennek eszközei, valamint a kapcsolódó olvasás eszközei is megtalálhatók a könyvtárakban. Meg is keresik a hallgatók. Szegeden a

hallgatók 93,3 %--a tagja valamilyen könyvtárnak.

Az Egyetemi Könyvtárnak a hallgatók 86,3 %--a,

a Somogyi Könyvtárnak 46,4 %--a,

kari vagy tanszéki könyvtárnak 47,8 %--a tagja.

Két könyvtárban is tag 47,8 %, háromban is 21,8 %.

Hetente jár az Egyetemi Könyvtárba 45 %, havonta jár a Somogyi Könyvtárba 25,6 %. Átlagosan heti 2--6 órát

tölt könyvtárban 34,7 %. A hallgatók 38,7 %--a valja,

hogy az Egyetemi Könyvtár kedvezően befolyásolta önmű-

velését. Az 1975--76-os tanévben 48,3 %--uk kölcsönzött szépirodalmat, 34,4 % kötelező irodalmat.

A felsorolt szabadidő--tevékenységek sorában 1973-ban is elsők között szerepelt az olvasás. A 24 felsorolt tevékenységfajta rangsorában a százalékos részvétel és az időráfordítás alapján is második helyen szerepelt a hallgatók könyvolvasása.^x 1976--ban arra a kérdésre, hogy mit csinálna váratlanul nyert 3 óra szabadidő esetén, 44,4 % válaszolta, hogy olvasna.^{xx}

Az olvasásra fordított heti átlag--idő is igazolja az olvasás népszerűségét a hallgatók körében: két óránál többet olvas heti átlagban 76,9 %--uk.

Az olvasás ilyen előkelő helyre kerülése feljogosít bennünket arra a feltételezésre, hogy az olvasás az egyetemi hallgatót érdeklő tevékenységi formák közé tartozik, és így j e l l e m e z h e t ő

^x SZENTIRMAI László: i.m. 123. p.

^{xx}1973--ban ugyanerre a kérdésre ugyancsak közel 50 % jelezte, hogy olvasna./SZENTIRMAI László: Egyetemi hallgatók olvasási szokásai egyhetes időmérleg-vizsgálat tükrében. Bp.1974, OSZK-KMK. 17.p./

v i s s z a h a t á s ú lehet személyiségére. A szám-
adatok tükrében igazoltnak látszik, hogy a csak részben
humán képzést kapó vizsgált csoport egyharmada olyan
szinten és mélységben olvas, hogy az olvasott értékek
beépültek személyiségükbe, s az olvasás náluk elérte
önművelési funkcióját.

Alapfeladatunk az egyetemi hallgatók szabadidőben
történő nem kötelező irodalom olvasását vizsgálni, de
röviden, csak felsorolásszerűen jelzést adunk az idő-
szaki kiadványok olvasottságának adatairól is, mert
kiegészíthetik az olvasó hallgató kialakítandó kvalita-
tiv portréját.

a./ A hallgatók 85,1 %--a olvas r e n d s z e r e s e n
50 féle napi- és hetilapot, olvasottsági sorrend-
ben a következőket a legtöbben:

1. Népszabadság /62 %!/ 2. Magyarország 3. Délmagyarország 4. Népsport 5. Nők Lapja	6. Magyar Ifjúság 7. Film Színház Muzsika 8. Fűles 9. Magyar Nemzet 10. Esti Hírlap

A l k a l o m s z e r ü e n 67 féle lapot olvas
86,1 %, olvasottsági sorrendben a következőket a
legtöbben:

1. Magyarország	6. Délmagyarország
2. Magyar Ifjúság	7. Fűles
3. Nők Lapja	8. Népsport
4. Népszabadság	9. Magyar Nemzet
5. Film Színház Muzsika	10. Ország--Világ

A napi politikai és mindennapi információkat hordozó sajtó iránti informálódási igény /és informáltsági igény/ is/megfelelőnek látszik /87 %--os/, amit az előzőekben közölt adatok is igazolnak. Hiányzik azonban az egyetemi lap olvasói gárdája, a Szegedi Egyetemet ugyanis mindössze kilenc fő olvassa rendszeresen./Érdemes lenne kideríteni, hogy miért!/

b./ 47 féle humán folyóiratot olvas r e n d s z e r e s e n
35,1 %, olvasottsági sorrendben a következőket a legtöbben:

1. Élet és Irodalom	6. Tiszatáj
2. Kortárs	7. Kritika
3. Nagyvilág	8. Látóhatár
4. Rakéta	9. Valóság
5. Uj Irás	10. Filmkultura

Az olvasók közül a jogász és bölcsész hallgatók aránya 34,4 %--os, nagyon kevés, tekintve, hogy szakmai lapjaikról van szó. Az első tíz lap másrészt főleg irodalmi élményt is közvetítő írásokat tartalmazó folyóirat, így nem követel aktiv szakmai hozzáállást. A hallgatók által

elolvasott többi folyóiratból is csaknem teljesen hiányoznak a nyelvi, pedagógiai és a marxista világnézetet formáló folyóiratok.

A l k a l o m s z e r ü e n 57 féle humán folyóiratot olvas a hallgatók 64,7 %--a, sorrendben a következőket a legtöbben:

1. Élet és Irodalom	6. Látóhatár
2. Nagy Világ	7. Kritika
3. Kortárs	8. Rakéta
4. Új Írás	9. Valóság
5. Tiszatáj	10. Interpress Magazin

Nagyobb számban lépnek be az alkalmoszerű olvasók közé itt a TTK--s hallgatók. Növeli a százalékos arányt a humán szakosok -- kötelező-cikkeket -- olvasóinak száma is.

c./ A reál tudományokhoz kapcsolódó folyóiratok közül 20 félélet olvas r e n d s z e r e s e n a hallgatók 24,6 %--a, olvasottsági sorrendben a következőket a legtöbben :

1. Élet és Tudomány	6. Autó--Motor
2. Delta	7. National Geographic Mag.
3. A Természet Világa	8. Fizikai Szemle
4. Búvár	9. Fotó
5. Föld és Ég	10. A Matematika Tanítása

A TTK--s hallgatók aránya az összes olvasóból 21,2 %.
Ismét alacsony szakmai folyóiratolvasási arányt figyel-
hetünk meg!

A l k a l o m s z e r ü e n 23 féle reálfolyóiratot
olvas 59,3 %, olvasottsági sorrendben a következőket
a legtöbben:

1. Élet és Tudomány	6. Univerzum
2. Delta	7. Autó-Motor
3. A Természet Világa	8. Fizikai Szemle
4. Búvár	9. Foto
5. Föld és Ég	10. A Matematika Tanítása

Az Élet és Tudomány valamint a Delta a humán szakos hall-
gatók körében is népszerű. Az alkalomszerű olvasók tá-
borát ők is növelik.

A szabadidőben olvasott szakmai lapok olvasottsága, kü-
lönösen a rendszeres olvasottság /ami a használatot is
feltételezi/ alacsony százalékos mutatói valószínűleg
magasabb arányszámokat mutatnának, ha a munkaidőben ol-
vasott szakmai lapok arányszámaival kiegészítenénk. Ez
azonban egy újabb vizsgálat tárgya lehet csak.

Az eddigiekben vázoltuk a hallgatók szabadidős tevékeny-
ségstruktúrájának szerkezetét, az egyes tevékenységi
formák kvantitatív megoszlását. A továbbiakban a kvali-
tativ jellemzőkre térünk át, elsősorban az olvasási kul-
tura kvalitatív jellemzőire.

II. A szabadidőben olvasott nem kötelező irodalom tartalmi és műfaji megoszlása.

Az 1973--as vizsgálat időmérlege alapján, a hallgatók átlagos szabadidő mennyisége tehát hetente 35 óra 54 perc. Ebből a nem kötelező könyvolvasásra fordított átlagosan számított idő 4 óra 40 perc, a ténylegesen felhasznált idő 5 óra 24 perc volt.^x Az 1976--os vizsgálatban megkérdezett hallgatók -- az említett arányazonosságok alapján -- megközelítően szintén 5 óra 24 percet fordítanak könyvolvasásra egy héten. Az alábbiakban elemezni kívánjuk, hogy milyen típusú könyvek töltik ki ezt az időmennyiséget. Ehhez felhasználjuk a kérdőív 69. kérdésére adott válaszokat. A kérdés a legutoljára olvasott három nem kötelező könyv /szépirodalom: könyv vagy verses kötet, ismeretterjesztő mű ill. szakkönyv/ felsorolását kérte.

A felsorolt művek említési átlaga 2,79 mű. A bölcsészhallgatók átlagosan 2,73 ; a joghallgatók 2,93 ; a Természettudományi Kar hallgatói pedig átlagosan 2,74 művet soroltak fel.

Az említett művek megoszlása

Az említett művek száma	N=496		N=1262	
	fő	%	mű	%
legalább 3 mű	384	77,5	1156	91,6
legalább 2 mű	84	9,6	96	7,6
legalább 1 mű	10	2,0	10	0,8
0	54	10,9	--	--

^x SZENTIRMAI László: i.m. 120.p.

A legutóbbi időben tehát 442 hallgató /89,1 %/ olvasott összesen 1 2 6 2 művet. A hallgatók nagy többsége, 77,5 % legalább három művet jelölt. Az összes hallgató közel 11 %--a azonban nem említett egyet sem a legutóbb olvasott könyvek közül.

A 10, 9 % nem olvasó hallgató karonkénti megoszlása

Kar	N=54		Össz. hallg.	nem emlékezett ill. nem olvasott	
	fő	%		fő	%
BTK	15	27,8	130	15	11,5
JTK	10	18,5	140	10	7,1
TTK	29	53,7	226	29	12,8

A joghallgatók éveleji munkakötelezettségei nem jelennek annyi kötöttséget, mint a /nagy számú! / kötelező irodalomhoz akkor hozzájutó bölcsészeké, vagy a gyakorlati foglalkozásokkal erősen megterhelt TTK--s hallgatóké. Valószínűleg szerepe van az évkezdés technikai nehézségeinek, a szünet utáni életforma váltásnak is a nem olvasásokban, de a 11 %--os arány még így is magas! Az 54 fő 63 %--a nő, 37 %--a férfi.

Az összes nő hallgató 10 %--a a "nem olvasott" nő hallgató, az összes férfi hallgató 12 %--a a "nem olvasott" férfi hallgató. A nő férfi arány /63:37/ a mintában résztvevő hallgatók nem szerinti megoszlási arányával

majdnem azonos, a 10 és 12 % megközelítően azonos érték, v a g y i s ha nemek szerint vizsgáljuk a nem olvasott 54 hallgató összetételét, azt kell mondanunk, hogy a férfi és nő hallgatók azonos arányban szerepelnek a 11 %--os könyvet nem olvasott csoportban. Az évfolyamok részvétele ebben ugyanilyen egyöntetű. A legtöbb nem olvasó a II. évfolyamon van, de az öt évfolyamból a II. évfolyamé is a legmagasabb létszámú évfolyam a mintában.

Az olvasott nem kötelező művek műfaji megoszlása

Műfaj	mi	N=1262	%
nem kötelező szakirodalom	92		7,3
ismeretterjesztő irodalom	129		10,2
szépirodalom	1041		82,5
nem kötelező szakirodalom	92		7,3
ismeretterjesztő irodalom	129		10,2
versek	129		10,2
kalandos művek és krimi	48		3,8
egyéb szépirodalom	864		68,5

A szak-, ismeretterjesztő- és szépirodalom százalékos megoszlási aránya más vizsgálatokban is hasonló; így állandó, vagy csaknem állandóan fennálló arányt feltételez. Összevethető a JATE Központi Könyvtára által, az 1971--1972-~~s~~ tanévben hat hónap alatt regisztrált kölcsönzési adatokkal.^x /Ezek az adatok természetesen a kötelező irodalom kölcsönzési adatait is magukba foglalják, de arányaik megegyezése igazolni látszik a fentieket!/~~o~~

A J A T E Központi Könyvtárában hat hónap alatt a humán tudományokhoz kapcsolódó irodalom kölcsönzése 84,8 %, a természet-- és alkalmazott tudományokhoz kapcsolódó irodalom kölcsönzése 15,2 % volt. Ez a megoszlás -- megközelítően -- megfelel a hallgatók nem kötelező irodalom olvasásában jelentkező százalékos megoszlásnak. /82,5 % szép- és 17,5 % szak, ismeretterjesztő irodalom./

Ha felbontjuk a nem kötelező szak- és ismeretterjesztő irodalom olvasását -- külön-külön vizsgálva a mennyiségi mutatókat -- a szakirodalmi olvasottság 7,3 %--os . A nagyszámú szépirodalmi kiadvány /1041 mű/ mellett a szakirodalmi olvasmányok száma /92 mű/ elenyészően kevés. Mivel azonban ezen a területen -- főleg a reál tudományok esetében -- nagyobb szerepe van az

^x NÉMETH Zsófia: A szegedi felsőoktatási intézmények hallgatói az Egyetemi Könyvtárban. = Könyvtári Figyelő, 1975. 1.sz. 27--40.p.

aktuális információk tömegét lényegesen gyorsabban közvetítő folyóiratoknak, szükségesnek tartjuk a jövőben szakemberek szakirodalmi tájékozódási- és tájékozottsági igényét kimutató mennyiségi jellemzők közé a szakfolyóiratok olvasottságát is -- kiegészítő adatként -- felvenni. A humanióránál ez 34,4 %--ot mutat /BTK+JTK hallgatók esetében/, a reálfolyóiratoknál pedig 21,2 %--os a mutató /TTK--s hallgatók adata/. Bár a kiegészített, százalékban kifejezett szakirodalmi olvasottság még így sem éri el az általunk szükségesnek vélt szintet, lényegesen kedvezőbb képet nyújt az egyetemi hallgatók szakirodalmi érdeklődéséről. Különösen ha tudjuk azt is, hogy a fenti adatok a viszonylag rendszeres szakfolyóirat--olvasást jelzik -- amely már nemcsak olvasást, hanem használatot is feltételez -- pozitivabbá válik kvantitatív kimutatásunk. Ez korántsem jelez ^{azonban} megfelelő eredményt. Meg kell állapítanunk, hogy az egyetemi hallgatók munkaidőn kívüli szakirodalmi olvasottsága nem éri el az általunk megfelelőnek vélt szintet. /Ezzel nem mondjuk azt, hogy a kötelező olvasmányokkal kapcsolatban eléri!./ Ennek nem lehet oka sem ellátottsági hiányosság, sem a hallgatók gyenge igényirányultsága. Hangsúlyoznunk kell az oktatásban és az oktatói ráhatásban rejlő szerepet és ösztönző lehetőségeket. A jövőbeni szakember szakmai felkészültségéről és permanens, az egyetem elvégzése után is

ható szakmai érdeklődéséről és érdekelttségéről lévén szó, a szakmai képzést végző oktatási intézménynek igen nagy a felelőssége ezen a területen. Természetesen meghatározó szerepe van az időtényezőnek is.

Az ismeretterjesztő szinten információkat közlő olvasott művek száma 155 /20,4 %/. Ebből 129 sorolható az ismeretterjesztő irodalomhoz. Az ismeretterjesztő irodalom aránya tehát az elolvasott műveknél 129 mű= 10,2 %. Ha elfogadjuk Katsányi Sándor megállapítását^x, amely szerint ezen művek olvasói nagyobb tárgyi tudással, definíciós, absztrakciós és a törvényszerűségek felismerésének készségével, vagyis magasabb tudásszinttel rendelkeznek; nem mutathatunk ki ezen a területen sem kedvező képet az egyetemi hallgatókról. Az ismereteket közlő irodalom olvasása azonban amellet, hogy lényeges része az információs folyamatnak, nem jelent önmagában többlet--értéket. A szépirodalom olvasására is szüksége van a társadalom műveltséggel rendelkező jelen és jövő tagjának. A hallgatók végzés utáni tevékenységi területe nemcsak szakembert, hanem széleslátókörű értelmiségit is kíván.

/ Nem szabad elfeledkezni természetesen arról sem, hogy mind a szak-, mind az ismereteket közlő irodalom elsődlegesen a kötelező irodalom része, amelyet a hallgató munkaidejében olvas. Vizsgálatunk csak a munkaidőn kívüli nem kötelező irodalomra terjedt ki!//

^x KATSÁNYI Sándor: Az ismeretközlő irodalom olvasásának vizsgálatáról. = Könyvtári Figyelő, 1977. 3--4.sz. 335.p.

Az olvasott nem kötelező művek megoszlása karok szerint

Olvasott műfaj	BTK N=130 Olvasott mű N=138		JTK N=140 Olvasott mű N=377		TTK N=226 Olvasott mű N=567	
	mű	%	mű	%	mű	%
nem kötelező szakirodalom	30	9,4	27	7,2	35	6,2
ismeretterjesztő irodalom	12	3,8	54	14,3	63	11,1
szépirodalom	276	86,8	296	78,5	496	82,7
nem kötelező szakirodalom	30	9,4	27	7,2	35	6,2
ismeretterjesztő irodalom	12	3,8	54	14,3	63	11,1
kalandos vagy krimi	12	3,8	18	4,8	18	3,2
versek	28	8,8	38	10,1	63	11,1
egyéb szép-irodalom	236	74,2	240	63,6	388	68,4

Mindhárom kar hallgatóinak szabadidős nem kötelező olvasmányai zömmel szépirodalmi művek, főleg szép-próza, dráma, regény, elbeszélés. A nem kötelező szakirodalom aránya a bölcsészeknél a legmagasabb, a magyar és történelem szaktól majdnem elválaszthatatlanok a szép-prózai művek!/, az ismeretterjesztő irodalomé a jogászoknál. A lírát leginkább a Természettudományi Kar hallgatói olvassák, kalandos könyveket ill.

krimit a jogászok. A joghallgatók olvasásában a legegyszerűsebb eloszlású a különböző műfajok olvasása.

Az olvasott nem kötelező művek megoszlása nemek szerint

Olvasott műfaj	Nők N=329 Olvasott művek N=863		Férfiak N=167 Olvasott művek N=399	
	mű	%	mű	%
nem kötelező szakirodalom	48	5,6	44	11,0
ismeretterjesztő irodalom	76	8,8	53	13,3
szépirodalom	739	85,6	302	75,7
nem kötelező szakirodalom	48	5,6	44	11,0
ismeretterjesztő irodalom	76	8,8	53	13,3
kalandos és krimi	29	3,3	19	4,8
versek	92	10,7	37	9,3
egyéb széppróza	618	71,6	246	61,6

A nő hallgatók 10 %--al több szépirodalmat /és ezen belül szépprózát is/olvasnak, mint a férfi hallgatók, de az olvasmányok 76 %--a a férfiaknál is a szépirodalom.

A szabadidőben történő olvasásnak a fő célja a művelődés, kikapcsolódás, szórakozás /66 %--os választás igazolja!/^x; s ennek leginkább a szépirodalom felel meg.

A férfiak kétszer annyi szakirodalmat és másfélszer annyi ismeretterjesztő irodalmat olvasnak, verset viszont kevesebbet, mint a -- főleg hasznossági szempontok alapján választó voltak ellenére is -- líraibb beállítottságú nő hallgatók.

A kalandos művek és krimik olvasása mindkét nemnél alacsony értéket mutat. A kikapcsolódás "könnyű" olvasmányokkal való megvalósítása tehát örvendetes módon nem jellemző sem a nő, sem a férfi egyetemi hallgatókra.

^x IV. fejezet 75.p.

Az olvasott művek megoszlása karok és nemek szerint

Olvasott műfaj	BTK N=130				JTK N=140				TTK N=226			
	Nő N=104 Olvasott mű N= 265 mű %		Férfi N=26 Olvasott mű N=53 mű %		Nő N=85 Olv.mű N=246 mű %		Férfi N=55 Olv. mű N=131 mű %		Nő N=140 Olv.mű N=352 mű %		Férfi N=86 Olv.mű N=215 mű %	
nem kötelező szakirodalom	26	9,8	4	7,5	12	4,9	15	11,5	10	2,8	25	11,7
ismeretterjesztő irodalom	9	3,4	3	5,7	32	13,0	22	16,7	35	10,0	28	13,0
szépirodalom	230	86,8	46	86,8	202	82,1	94	71,8	307	87,2	162	75,3
nem kötelező szakirodalom	26	9,8	4	7,5	12	4,9	15	11,5	10	2,8	25	11,7
ismeretterjesztő irodalom	9	3,4	3	5,7	32	13,0	22	16,7	35	10,0	28	13,0
kalandos vagy krimi	11	4,2	1	1,9	10	4,1	8	6,1	8	2,3	10	4,7
versek	24	9,1	4	7,5	25	10,2	13	9,9	43	12,2	20	9,3
egyéb széppróza	195	73,5	41	77,4	167	67,8	73	55,8	256	72,7	132	61,3

A bölcsészeknél mindkét nem azonos arányban olvas szépirodalmat, szépprózát a férfiak többet /növeli a százalék arányt a kalandos mű és krimi, valamint a vers nagyobb hiánya/. Szakirodalmat a -- talán szorgalmasabb, időráfordításában lelkiismeretesebben a szakmára koncentráló -- bölcsész hallgató nők, ismeretterjesztő irodalmat a férfiak olvasnak többet.

A joghallgatóknál a lányok olvasnak több szépirodalmat /és ezen belül szépprózát is/. A vers szeretete megközelítően azonos a két nemnél, viszont kalandos műveket és krimi a férfiak olvasnak többet, valamint -- a bölcsészekhez hasonlóan -- ismeretterjesztő könyveket is. A szakirodalom olvasásában a joghallgatóknál a férfiak vezetnek.

A szépirodalom és ezen belül a széppróza olvasása a Természettudományi Karon is főleg a lányokra jellemző, valamint a versek kedvelése is. Kalandos műveket, krimi és szakirodalmat lényegesen kevesebbet olvasnak a lányok, az ismeretterjesztő irodalom olvasásában is vezetnek a férfiak.

A joghallgató és TTK-s lányok tehát több szépirodalmat /és ezen belül szépprózát/ olvasnak, mint a férfiak. A bölcsész fiuknál valószínűleg szerepet játszik a lányokkal azonos arányukban a humán szakosság és a szépirodalom közelsége.

Szakirodalmat a bölcsészlányok majdnem annyit olvasnak, mint a másik két Kar -- ebben a lányság előtt vezető -- férfihallgatói. A lira olvasásában vezetnek a nők.

Az ismeretterjesztő irodalom olvasásában a férfiak állnak első helyen, de a bölcsészek 2--3-szor kevesebbet olvasnak, mint a másik két kar hallgatói. Ez a hiányosság^{sz} erősen a szépirodalomra koncentráltságukat jelzi.

Végül a karok és nemek szerinti elemzésben is kedvezően alacsony általában a kalandos irodalom és a krimi kedvelése.

Ha a hallgatók által szabadidejükben elolvasott nem kötelező jellegű 1262 művet tartalom szerint csoportosítjuk, 758 olyan művet kapunk, amely alapvetően egy--egy -- határozottan körvonalazható -- közvetítői típusba sorolható. 504 mű = 39,9 % többféle életérzést, élményt is nyújtó olvasmány.

A 758 mű megoszlása:

az olvasmány jellege	N=758	
	mű	%
kizárólag ismereteket nyújtó	155	20,4
kizárólag szórakozást nyújtó	70	9,2
csak realista életérzést közvetítő	246	32,5
csak romantikus életérzést közvetítő	159	20,9
csak intellektuális élményt nyújtó	68	9,0
csak esztétikai élményt nyújtó	60	8,0

A "tisza típusoknál" vezetnek a realista életérzést közvetítő művek, de jelentős a romantikus és az ismereteket nyújtó olvasmányok száma is. Balogh Zoltán és Kamarás István kategóriáit^x alapul véve még tovább finomíthatjuk a " hasonló olvasatu olvasmány csoportokat"^{xx} a hallgatók szabadidős szépprózai olvasmányai között:

^xBALOGH Zoltán--KAMARÁS István: Élményalakzatok.1.

Bp. 1978,NPI. 40--42.p.

^{xx}u.o.

Sorszám	h a s o n l ó o l v a s a t ú szép próza	N=520 mű	%
1.	modern /pl. Updike: Nyulcipő; Keyes: Virágot Algernonnak; Kertész Ákos: Makra/	50	9,6
2.	mai magyar realizmus /pl. Sánta: Husz óra ; Fejes: Rozsdatemető; Németh L.: Iszony/	115	22,2
3.	mai külföldi realizmus /pl. Mann: Varázshegy; Solohov: Emberiscsu, Csendes Don/	87	16,7
4.	háborús realizmus /pl. I. Shaw: Oroszlánkölykök; Knight: Légyhü önmagadhoz/	25	4,9
5.	klasszikus realizmus /pl. Balzac: Elveszett illúziók; Gogol: Holt lelkek/	68	13,0
6.	európai romantika /pl. Hugo: Nyomorultak; Prus: A fáraó ; Scott: Ivanhoe /	18	3,4
7.	nemzeti romantika /pl. Jókai: Az aranyember ; Móra: Az aranykoporsó/	26	5,0=74,8
8.	pszichologizáló lektűr /pl. Cusack: Ketten a halál ellen; Segal: Szerelmi történet/	6	1,2
9.	ismeretközlő "kulturális" lektűr /pl. Bókay: Bohémek és pillangók; Amenda: Eroica /	32	6,2
10.	társadalmi lektűr /pl. Berkesi: Sellő a pecsétgyűrűn ; Szilvási: Appassionata /	14	2,7
11.	történelmi lektűr /pl. Passuth: A biborbanszületett; Esőisten síratja Mexikót /	16	3,0
12.	régi lektűr /pl. Cronin: Réztábla a kapu felett; Mitchell: Elfújta a szél /	2	0,4=13,5
13.	sci--fi /pl. Bradbury: Marsbéli krónikák ; Lem: Magellán-felhő; Zsoldos P.: Feladat /	10	1,9
14.	kalandregény /pl. Rejtő: Pizkos Fred; Burroughs: Tarzan; Grey: Vadnyugaton /	34	6,6
15.	krimi /pl. Chandler: Hosszu álom; Christie: Holttest a könyvtárszobában /	17	3,2=11,7

A fenti szám adatok arra engednek következtetni, hogy az egyetemi hallgatók szépirodalmi olvasmányainak többsége az esztétikailag értékes irodalom /1--7./. Az elolvasott művek 74,8 %-a sorolható a "katarzist gerjesztő nagy feszültség "x--et okozó értékes irodalomhoz. A lektürolvasmányok, amelyek "inkább fékeznek, érzéstelenítenek, álfeszültségükkel akcióra érdemes feszültségeket oltanak ki."^{xx}, csak 13,5 %-a /8--12./, a kikapcsolódást és szórakozást jelentő olvasmányok /13--15./ pedig 11,7 %-a az elolvasott szépprózának. Összesítve a művek számát is, a következő eredményt kapjuk:

Értékes széppróza	389 mű	74,8 %
/1--7.sorszám/		
Lektür	70 mű	13,5 %
/8--12.sz./		
Szórakozást szolgál	61 mű	11,7 %
elsősorban/13--15.sz./		
	<hr/>	
	520 mű	100 %

Az utoljára olvasott művek közül kiemeljük a legtöbbet említett húsz művet a hallgatók szépprózai olvasmányai közül, sorrendben, a választások számával :

^xKAMARÁS István: Közelképek olvasási kulturánkról,
^{xx} Népszava, 1976.150.sz. 5. p.
u.o.

1. JONES, James: Most és mindörökké 14 fő olvasta
2. GARCIA MARQUEZ, Gabriel: Száz év magány 14 fő
3. REMARQUE, Erich Maria: Szeresd felebarátodat 12 fő
4. CAPOTE, Truman: Hidegvérrel 11 fő
5. KNIGHT, Eric: Légy hü önmagadhoz 11 fő
6. BULGAKOV, Mihail: A Mester és Margarita 11 fő
7. KEYES, Daniel: Virágot Algernonnak 9 fő
8. DÉRY Tibor: Ky vagiok én 8 fő
9. GOLDING, William: A legyek ura 8 fő
10. SÜTŐ András: Anyám könnyü álmot ígér 8 fő
11. BÁRÁNY Tamás: Csigalépcső 7 fő
12. MERLE, Robert: Malevil 7 fő
13. MERLE, Robert: ^{Az}Üvegfal mögött 7 fő
14. SARTRE, Jean-Paul drámái 7 fő
15. SZERB Antal: Szerelem^apalackban 7 fő
16. MARSHALL, Peter: Nincs helyed a temetőben 6 fő
17. MERLE, Robert: Mesterségem a halálom 6 fő
18. AJTMATOV, Csingiz: Fehér hajó 5 fő
19. BENEDEK István: Aranyketrec 5 fő
20. DOSZTOJEVSZKIJ, Fjodor: Bűn és bűnhődés 5 fő

A 20 mű 40 %-a modern irodalom, 25 %-a mai magyar realista mű, 15 %-a mai külföldi realista mű, 5 %-a sorolható a klasszikus realizmus kategóriájába és 15 %-a a háborús lektűr. A hallgatók szabadidős szép-prózai olvasmányai közül a legtöbbet olvasott 20 mű 85 %-a tehát értékes irodalom, 15 %-a a lektűr. Kevés

a klasszikus irodalom /5 %/ a mai és modern irodalom olvasottságához viszonyítva /80 %!/. Nem elfogadható, hogy csak a mai értékekre koncentráljanak a fiatalok. A lektür kategóriáját a háborus lektür /Merle, Knight, Remarque/ tölti ki.

Az alábbiakban kibővítjük a hallgatók által utoljára olvasott művek számát, a széppróza mellett felvéve a teljes lista legolvasottabb műveit, hogy a műfaji megoszlást is vizsgálhassuk. Következzenek tehát azok a művek, amelyeket legalább öt hallgató elolvasott, a cím után az olvasó hallgatók számával:

Jones, James: Most és mindörökké	14
Garcia Marquez, Gabriel: Száz év magány	14
Remarque, Erich Maria: Szeresd felebarátodat	12
Capote, Truman: Hidegvérrel	11
Knight, Eric: Légy hü önmagadhoz	11
Villon, François: A Nagy Testamentum	11
Bulgakov, Mihail: A Mester és Margarita	10
József Attila versei	10
Váci Mihály: Százhuszat verő sziv	10
Keyes, Daniel: Virágot Algernonnak	9
Ady Endre versei	8
Déry Tibor: Ky vagiok én	8
Golding, William: A legyek ura	8
Sütő András: Anyám könnyü álmot ígért	8
Bárány Tamás: Csigalépcső	7

Baranyi Ferenc versei	7
Lakatos Menyhért: Füstös képek	7
Merle, Robert: Malevil	7
Merle, Robert: Az üvegfal mögött	7
Sartre, Jean-Paul: Drámák	7
Szerb Antal: Szerelem a palotkban	7
Weöres Sándor versei	7
Baracs Dénes: A fal mögött van Kina	6
Barrett-Browning, Elizabeth: Portugál szonettek	6
Marshall, Peter: Nincs helyed a temetőben	6
Merle, Robert: Mesterségem a halál	6
Radnóti Miklós versei	6
Ajtmatov, Csingiz: Fehér hajó	5
Benedek István: Aranyketrec	5
Dosztojevszkij, Fjodor: Bűn és bűnhődés	5
Dumas, Alexandre: A három testőr	5
Fallaci, Oriana: Ha meghal a nap	5
Feuchtwanger, Lion: A zsidóháború	5
Kesey, Ken: Száll a kakukk fészkére	5
Krúdy Gyula: Palotai álmok	5
Merle, Robert: A sziget	5
Moldova György: Elátkozott hivatal	5
Prus, Boleslaw: A fáraó	5
Remarque, Erich-Maria: A diadaliv árnyékában	5
Szabó Lőrinc versei	5
Winter: Lidércfény	5

A művek műfaji megoszlása

műfaj	N=41	
	mű	%
regény	29	70,7
verses kötet	10	24,5
dráma	1	2,4
ismeretterjesztő	0	
tö" mű	1	2,4

A regények 27,6 %--a modern, 44,8 %--a mai realista alkotás /24,1 % magyar, 20,7 % külföldi/, 13,8 %--a a háborús realizmus kategóriájába sorolható, és egy--egy mű /4x3,45 %/ képviseli az európai- és a nemzeti romantikát, a klasszikus realizmust, valamint a történelmi lektürt /=13,8 %/.

A szabadidőben legtöbbet olvasott nem kötelező irodalom olvasásában -- a 41 művet alapul véve -- vezet műfajban a regény, témában és stílusban a kortárs irodalom.

Az ismeretterjesztő művek olvasottságát -- amint azt az előzőekben jeleztük -- kiegészítik a kötelező irodalomként olvasott ismeretterjesztő művek.

A drámát szabadidőben inkább szinpadai megjelenítésben kedvelik általában az emberek, feltehetően a hallgatók is /2,4 %!/.

A lira kedveltségét jelző számadat alacsonynak tűnhet, de tudjuk, hogy a bölcsészhallgatók -- akik inkább kötelező irodalomként, munkaidőben olvassák -- aránya rontja a százalékos kimutatást ez esetben.

V é g ű l i s tehát a legtöbb hallgató szabadidejében pihenésképpen, ismeretei bővítésére, vagy szórakozásra a regény műfaját kedveli legjobban.

A középiskolai tananyagban is megismert és főleg ahhoz kötődő klasszikus irodalom aránya mellett /13,8 %/ örövendetes a XX. századi irodalom kedveltsége /86,2 %!/
a legtöbbet olvasott 29 regényt elemezve. /Ide soroltuk a modern, a mai és a háborús realizmus kategóriájába tartozó műveket!/
.

A hallgatók napjaink irodalmára irányultsága jelzi, hogy érdeklődnek a jelen hazai és külföldi társadalmi konfliktusai, emberi problémái és ezek megoldási lehetőségei iránt. Mⁿdezek mellett -- ismételten -- nem tartjuk elfogadhatónak, hogy a századok óta felhalmozott kulturális értékek a hallgatók munkaidőn kívüli nem kötelező irodalom olvasásában nem élveznek nagyobb érdeklődést.

III. Az egyetemi hallgatók irodalmi izlése

Lehetőségünk van arra, hogy összehasonlitsuk a hallgatók középiskolai és az egyetemi évek alatt kialakult irodalmi izlését.

A kérdőív 80--82. pontjára válaszolva ugyanis a hallgatók felsorolták azokat a magyar és külföldi szerzőket, akiket középiskolás korukban ismertek meg és egyetemi éveik alatt is szívesen olvasnak, valamint azokat a szerzőket, akiket az egyetemen ismertek meg, több művüket elolvasták, ill. szívesen elolvasnák.

A középiskolás korokban megismert és megkedvelt magyar szerzők megoszlása karok és nemek szerint /5 szerzőt kértünk/

A jelölt szerzők száma	Összesítve N=496		BTK N=130		JTK N=140		TTK N=226							
			Nő N=104	Férfi N=26	Nő N=85	Férfi N=55	Nő N=140	Férfi N=86						
	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%				
1 szerző	20	4,0	2	1,9	1	3,8	2	2,4	--	--	6	4,3	9	10,5
2 szerző	36	7,3	3	2,9	2	7,7	6	7,1	4	7,3	11	7,9	10	11,5
3 szerző	83	16,7	23	22,1	4	15,4	12	14,1	7	12,7	28	20,0	9	10,5
4 szerző	94	19,0	25	24,0	5	19,2	15	17,6	10	18,2	19	13,6	20	23,3
5 szerző	215	43,3	49	47,2	11	42,4	47	55,3	26	47,3	57	40,6	25	29,1
0	48	9,7	2	1,9	3	11,5	3	3,5	8	14,5	19	13,6	13	15,1

Nem említett középiskolás korából magyar szerzőt 9,6 % , ebből bölcsészhallgató 1 % , joghallgató 2,2 % és a Természettudományi Kar hallgatója 6,4 % . A férfiak részvétele ebben 4,8 %-os , a nők szintén 4,8 %-os . Az említett~~ek~~knél egy főre átlagosan 4,1 magyar szerző jut.

A középiskolás korukban megismert és megkedvelt külföldi szerzők megoszlása karok és nemek szerint / 5 szerzőt kértünk /

A jelölt szerzők száma	Összesítve N=496 fő %		BTK N=130				JTK N=140				TTK N=226			
			Nő N=104		Férfi N=26		Nő N=85		Férfi N= 55		Nő N=140		Férfi N=86	
			fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
1 szerző	14	2,8	--	--	-	--	3	3,5	1	1,8	9	6,5	1	1,2
2 szerző	48	9,7	8	7,7	3	11,5	11	12,9	11	20,0	10	7,1	5	5,8
3 szerző	89	17,9	17	16,3	6	23,1	16	18,8	10	18,2	32	22,9	8	9,3
4 szerző	73	14,8	18	17,3	6	23,1	17	20,2	5	9,1	16	11,4	11	12,8
5 szerző	133	26,8	45	43,3	4	15,4	24	28,2	17	30,9	29	20,7	14	16,3
0	139	28,0	16	15,4	7	26,9	14	16,4	11	20,0	44	31,4	47	54,6

Nem említett középiskolás korábáb külföldi szerzőt 28 % /oktatás hiánya , elgondolkodtató!/.
 Ebből bölcsészhallgató 5 % , joghallgató 5 % , és a Természettudományi Kar hallgatója 18 %.
 /Megdöbbentően magas szám!/ A nők 15 %-a , a férfiak 13 %-a nem említett külföldi szerzőt.
 Az említőknél egy főre átlagosan 2,5 külföldi szerző jut.

Az egyetemi évek alatt megismert és megkedvelt magyar szerzők megoszlása karok és nemek szerint /3 szerzőt kértünk /

A jelölt szerzők száma	Összesítve N=496		BTK N=130				JTK N=140				TTK N=226			
	fő	%	Nő N=104 fő	Férfi N=26 fő	Nő N=85 fő	Férfi N=55 fő	Nő N=140 fő	Férfi N=86 fő	Nő N=140 fő	Férfi N=86 fő	Nő N=140 fő	Férfi N=86 fő		
1 szerző	52	10,5	7 _{6,7}	3 11,5	8	9,4	5	9,1	13	9,3	16	18,6		
2 szerző	83	16,7	16 _{15,4}	5 19,3	15	17,6	1	1,8	29	20,7	17	19,8		
3 szerző	137	27,6	37 _{35,6}	9 34,6	29	34,2	23	41,8	26	18,6	13	15,1		
0	224	45,2	44 _{42,3}	9 34,6	33	38,8	26	47,3	72	51,4	40	46,5		

Az egyetemi éveiből nem említett magyar szerzőt 45,2 %. Ebből bölcsészhallgató 11,0 % , joghallgató 11,2 % , TTK--s 23 % . A nők 30 %-a , a férfiak 15,2 %-a nem említett magyar szerzőt . Az említőknek 1,3_{fő}/magyar szerző jut átlagosan .

Az egyetemi évek alatt megismert és megkedvelt külföldi szerzők megoszlása
karok és nemek szerint / 5 szerzőt kértünk /

A jelölt szerzők száma	Összesítve N=496		BTK N=130				JTK N=140				TTK N=226			
			Nő N=104		Férfi N=26		Nő N=85		Férfi N=55		Nő N=140		Férfi N=86	
	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
1 szerző	58	11,7	10	9,6	4	15,4	13	15,3	7	12,7	19	13,6	5	5,8
2 szerző	64	12,9	12	11,5	2	7,7	12	14,1	3	5,5	19	13,6	16	18,6
3 szerző	62	12,5	21	20,2	2	7,7	9	10,6	1	1,8	17	12,1	12	14,0
4 szerző	46	9,3	14	13,5	3	11,5	7	8,2	10	18,2	5	3,6	7	8,1
5 szerző	74	14,9	23	22,1	7	26,9	15	17,6	10	18,2	14	10,0	5	5,8
nem jelölt válaszhiány	192	38,7	24	23,1	8	30,8	29	34,2	24	43,6	66	47,1	41	47,7

Az egyetemi évekből nem jelölt külföldi szerzőt 38,7 %. Ebből bölcsész 6,4 % , jogász 10,7 % és TTK-s 21,6 % . Nő 24 % , férfi 14,7 % . Az említőknél egy főre 1,9 külföldi szerző jutottilagasan .

Egyáltalán nem említett szerzőt a négy kérdés egyikére sem 31 fő, a hallgatók 6,3 %-a. Ebből bölcsészhallgató három fő: 5. évfolyamos történelem szakos nő,

4. évfolyamos magyar-oroszl szakos férfi,

5. évfolyamos magyar-francia szakos férfi.

Joghallgatók: 4 fő nő: a 2., 3., 4., 5. évfolyamból,

2 fő férfi: a 2. és a 4. évfolyamból.

A TTK hallgatói : nők: 22 fő

α 1. évfolyamból egy matematika,
egy fizika és egy matematika-
-földrajz szakos,

α 2. évfolyamból egy matematika,
egy matematika-fizika és egy
biológia-kémia szakos,

α 3. évfolyamból két matematika,
két matematika-fizika és egy
programozó matematika szakos,

α 5. évfolyamból egy biológia-
-kémia szakos hallgató.

férfiak: 10 fő

α 1. évfolyamból két matematika,
egy matematika-fizika szakos,

α 2. évfolyamból két matematika,

α 3. évfolyamból egy matematika-
-fizika és

α 5. évfolyamból egy fizika, egy
matematika-fizika és két biológia-
-kémia szakos hallgató.

Megközelítően egyenlő arányban vannak a nők és férfiak, magasan vezetnek a TTK--sok, s főleg a felsőbb évfolyamokra jellemző a szerzők teljes hiánya. Az átlagosan nem említők táblázatában a bölcsész és joghallgatók megközelítően azonos arányban szerepelnek, míg a TTK--sok két--háromszoros százalékkal. A nők többen nem említettek átlagosan az egyetemről megismert szerzőket.

Az említett szerzők egy főre eső átlaga a legmagasabb a középiskolában megismert szerzőknél, főleg a magyaroknál, a legalacsonyabb az egyetemen megismert magyar szerzőknél. Feltehetően nem az újabb szerzők hiányát, inkább a hallgatói általános érdeklődés -- s főleg a magyar szerzők művei felé irányuló érdeklődés -- hiányát jelzik a szám adatok. Ha a szerzők említési számára vonatkozó adatok /egy szerző nagyon sokszor is szerepelhet a listában, és ez megnövelheti az említések egy főre eső átlagát!/ mellé a szerzők "agyszeri" adatait tesszük, a külföldi szerzők és az egyetemi évek javára billen a mérleg.

Az említett szerzőket összesítve tehát 887 írót és költőt -- ebből 363 magyar, 524 külföldi -- ismert és szerzett meg átlagosan 346 egyetemi hallgató a középiskolás és egyetemi éve alatt. Ebből a középiskolás évekre esik 166 magyar és 208 külföldi (= 374), az egyetemi évekre 197 magyar és 316 külföldi (= 513).

A két--két kategórián belül egyik kérdőív sem tartalmazott ismételt neveket, ezért a kérdőívek tanulsága alapján hitelesen állithatjuk, hogy az egyetemen több magyar és több külföldi szerzőt olvasnak a hallgatók karoktól, évfolyamoktól és nemektől függetlenül.

A középiskolás években megismert és megkedvelt magyar szerzők sorrendben:

1. József Attila	38,1 %
2. Ady Endre	31,2 %
3. Radnóti Miklós	24,0 %
4. Németh László	22,2 %
5. Déry Tibor	15,2 %
6. Moldova György	15,2 %
7. Móricz Zsigmond	14,8 %
8. Illyés Gyula	11,4 %
9. Sarkadi Imre	9,9 %
10. Kosztolányi Dezső	9,4 %

Az első 10 szerzőre esik az említések 48 %-a.

Az egyetemi évek alatt megismert és megkedvelt magyar szerzők sorrendben:

1. Moldova György	15,9 %
2. Kertész Ákos	9,4 %
3. Pilinszky János	9,4 %
4. Déry Tibor	9,0 %
5. Weöres Sándor	7,9 %
6. Németh László	7,6 %

7. Sütő András	6,5 %
8. Szabó Magda	5,8 %
9. Baranyi Ferenc	4,7 %
10. Sánta Ferenc	4,7 %

A fenti 10 szerzőre esik az említések 35 %-a.

A középiskolában megismert és megkedvelt külföldi szerzők sorrendben:

1. Ernest Hemingway	26,9 %
2. Thomas Mann	15,8 %
3. Fjodor Dosztojevszkij	12,8 %
4. Lev Tolsztoj	10,6 %
5. Émile Zola	9,5 %
6. Robert Merle	9,2 %
7. Erich Maria Remarque	8,4 %
8. Arthur Rimbaud	7,8 %
9. François Villon	7,8 %
10. Paul Verlaine	7,6 %

Az első 10 szerzőre esik az említések 35 %-a.

Az egyetemen megismert és megkedvelt külföldi szerzők sorrendben:

1. Robert Merle	20,2 %
2. Graham Greene	5,0 %
3. Gabriel Garcia Marquez	5,0 %
4. Jean-Paul Sartre	5,0 %
5. John Steinbeck	5,0 %

6. Dymphna Cusack 4,7 %
7. Jorge Amado 4,7 %
8. Mihail Bulgakov 4,5 %
9. Eric Knight 4,2 %
10. Erich Maria Remarque 4,2 %

A fenti 10 szerzőre esik az említések 23 %-a.

A középiskolában megismert szerzőknél

József Attila vezet Ady és Radnóti előtt, 1

Hemingway vezet Mann és Dosztojevszkij előtt.

Az egyetemen megismert szerzőknél legnépszerűbb

Moldova György, Pilinszkyt és Kertész Ákost

megelőzve, valamint Merle Greene-t és

Marquez-t megelőzve.

A középiskolás korban preferált listavezetők, az első tíz helyezett, és maga a 374 említett szerző is kötik egyrészt a középiskolai tananyaghoz, másrészt az életkori sajátosságoknak pozitíve megfelelő irodalomhoz. Jónak tartjuk, hogy a felsorolt szerzők névsorában dominál a klasszikus XX. századi irodalom.

Az egyetemi évek alatt megkedvelt szerzők tágabb érdeklődési körről és "lazábban", az egyéni érdeklődésnek jobban megfelelő -- a tananyaghoz való kötődés szorításától mentesült -- választásokról tanuskodnak.

Ez a választás igényes maradt; főleg értékes irodalom szerzői szerepelnek a hallgatók listáin. Az értékesítés

szempontja mellett örvendetes módon előtérbe került az értékes modern irodalom képviselőinek a neve is. Természetesen nagyobb arányu az 1976-os bestseller-könyvek szerzőinek az előfordulása, a divatos szerzők és a "slágerkönyvek" szerzőinek szereplése is az említések között /Merle, Cusack, Knight, Remarque, Sütő, Végh, Kertész Ákos /. A sikeresség nem minden esetben jár együtt az értékeséssel.

Lehetőségünk van arra, hogy összehasonlitsuk az 1976-os választásokat a hallgatók 1973-as kedveltségi listájával.^x

1973	1976
Magyar írók:	Magyar írók:
1. Németh László	1. Moldova György
2. Illyés Gyula	2. Kertész Ákos
3. Krúdy Gyula	3. Déry Tibor
4. Déry Tibor	4. Németh László
5. Móricz Zsigmond	5. Sütő András
6. Moldova György	6. Szabó Magda
7. Gárdonyi Géza	7. Sánta Ferenc
8. Fejős Endre	8. Örkény István
9. Örkény István	9. Jókai Anna
10. Mikszáth Kálmán	10. Karinthy Ferenc

^x SZENTIRMAI László: i.m. 170-171, p.

Magyar költők:

1973

1. Ady Endre
2. József Attila
3. Radnóti Miklós
4. Babits Mihály
5. Juhász Gyula
6. Nagy László
7. Juhász Ferenc
8. Petőfi Sándor
9. Arany János
10. Tóth Árpád

1976

1. Pilinszky János
2. Weöres Sándor
3. Baranyi Ferenc
4. Bari Károly
5. Nagy László
6. Juhász Ferenc
7. Somlyó György
8. Csoóri Sándor
9. Szabó Lőrinc
10. Váci Mihály

Külföldi írók:

1973

1. Dosztojevszkij
2. Thomas Mann
3. Hemingway
4. Bulgakov
5. Camus
6. Solohov
7. Shakespeare
8. Dürrematt
9. Pausztovszkij
10. Maupassant

1976

1. Merle
2. Greene
3. Marquez
4. Sartre
5. Steinbeck
6. Cusack
7. Amado
8. Bulgakov
9. Knight
10. Remarque

Külföldi költők :

1973	1976
1. Apollinaire	1. Villon
2. Goethe	2. Verlaine
3. Heine	3. Goethe
4. Rimbaud	4. Burns
5. Majakovszkij	5. Jeszenyin

A középiskolás, az 1973-as és 1976-os egyetemi választások bizonyos "állandóságokat" jeleznek: Déry, Moldova, Németh László, Merle, Remarque csaknem minden listán állandóan jelen van az első 10 helyezett között. Változnak az éppen híressé vált, vagy a könyvpiac által éppen megjelentetett és a hallgatók között akkor "elterjedt" művek szerzői. Feltűnőbb az állandóságok mellett a változások jellege 1973 óta. Az egyetemi hallgatók mind a magyar, mind a külföldi szerzők esetében 1973-ban fele arányban még a középiskolás tananyaggal jól megalapozott irodalmi irányultságot mutatják, míg az 1976-os lista mérlege erősen a mai, a középiskolában nem tanított irodalom felé billen. A másik, még kevésbé pozitív tapasztalat, hogy az 1973-as vizsgálathoz viszonyítva az 1976-os kérdőívek kitöltésénél nagymértékben csökkent a líra, a lírikusok iránti érdeklődés.

A karok szerinti választások megoszlása:

1. Bölcsészhallgatók, középiskolában megismert

2. Joghallgatók, középiskolában megismert

magyar: 143 szerző 1,1/fő

külföldi: 170 szerző 1,3/fő

magyar: 148 szerző 1,1/fő

503 választás 4,0/fő

424 választás 3,3/fő

550 választás 4,2/fő

1. Ady Endre	36,9 %
2. József Attila	34,5 %
3. Radnóti Miklós	30,7 %
4. Németh László	17,7 %
5. Déry Tibor	16,9 %

1. E. Hemingway	20,0 %
2. Th. Mann	16,2 %
3. F. Dosztojevszkij	10,0 %
4. L. Tolsztoj	9,2 %
5. L. Aragon	7,7 %

1. József Attila	38,5 %
2. Ady Endre	27,1 %
3. Radnóti Miklós	20,7 %
4. Moldova György	17,1 %
5. Németh László	14,2 %

Egyetemen megismert

Egyetemen megismert

magyar: 101 szerző 0,81 / fő
189 választás 1,5 / fő

külföldi: 214 szerző 1,7 / fő
320 választás 2,7 / fő

magyar: 116 szerző 0,9 / fő
196 választás 1,6 / fő

1. Moldova György	6,9 %
2. Kertész Ákos	6,9 %
3. Németh László	5,4 %
4. Sánta Ferenc	5,4 %
5. Déry Tibor	4,6 %

1. D. Cusack	6,2 %
2. Boris Vian	6,2 %
3. M. Bulgakov	5,4 %
4. H. Böll	4,6 %
5. E.M. Remarque	4,6 %

1. Moldova György	12,1 %
2. Pilinszky János	7,1 %
3. Déry Tibor	5,7 %
4. Kertész Ákos	5,0 %
5. Sütő András	4,3 %

3. A Természettudományi Kar hallgatói, középiskolában
megismert

külföldi: 182 szerző 1,4 / fő   magyar: 162 szerző 0,8 / fő   külföldi: 178 szerző 0,9 / fő
429 választás 3,3 / fő   629 választás 3,2 / fő   403 választás 2,1 / fő

1. E. Hemingway   16,4 %
2. F. Dosztojevszkij 13,6 %
3. F. Villon   10,0 %
4. A. Rimbaud   7,9 %
5. E. M. Remarque   7,1 %

1. József Attila   31,0 %
2. Ady Endre   21,2 %
3. Németh László   19,2 %
4. Radnóti Miklós   17,7 %
5. Móricz Zsigmond   13,7 %

1. E. Hemingway   20,8 %
2. E. Zola   14,6 %
3. Th. Mann   12,4 %
4. R. Merle   7,1 %
5. J. Steinbeck   6,6 %

Egyetemen megismert

külföldi: 225 szerző 1,7 / fő
274 választás 2,1 / fő

magyar: 129 szerző 0,7 / fő
224 választás 1,6 / fő

külföldi: 176 szerző 0,9 / fő
294 választás 1,5 / fő

1. R. Merle   17,1 %
2. G. Greene   5,7 %
3. E. O'Neill   5,0 %
4. J. Steinbeck   5,0 %
5. J. Jones   3,6 %

1. Moldova György   6,6 %
2. Pilinszky János   4,9 %
3. Kertész Ákos   4,0 %
4. Weöres Sándor   4,0 %
5. Déry Tibor   3,5 %

1. R. Merle   13,7 %
2. G.G. Marguez   4,4 %
3. J.P. Sartre   2,7 %
4. E. Knight   2,7 %
5. J. Amado   2,7 %

A karok szerinti összehasonlitásban az egy főre eső említett szerzők esetében a Természettudományi Kar hallgatóinak kevesebb a százalékos értéke, és a választások egy főre eső átlagos száma is kevesebb.

A magyar szerzők középiskolás kedveltségi listáján Ady, József Attila, Radnóti, Németh László mindhárom karon jelen van. Ötödik a bölcsészeknél Déry, a jogászoknál Moldova, a TTK-soknál Móricz. A hét szerző a középiskolai tananyag része; maradandó élményt eredményezett tehát a középiskolai irodalomanyag az egyetemi hallgatóknál. A külföldi szerzők már nagyobb megosztást mutatnak. Azonos mindhárom karon Hemingway, azonos a humán fakultásokon még Dosztojevszkij, a bölcsészek és TTK-sok listáján Th. Mann. A további 8 szerző különbözik. Hemingway általános népszerűsége egyértelmű. A bölcsészek kedveltségi listája inkább kötődik a középiskolai tananyaghoz, a jogászok 2/5 részben lírikusokat kedvelnek /a másik két csoportnál nem is szerepel költő az első 5 helyen!/, és a háborús könyvek népszerű szerzője, Remarque is jelen van listájukon. A TTK-s hallgatóknál feltűnik az intellektuális élményt adó realista próza dominanciája.

Az egyetemen megismert és megkedvelt magyar szerzők azonos hármasa: Moldova, Déry, Kertész Ákos. A három kar hallgatóinak választását az aktuális, égető társadalmi problémákhoz nyúló szerzők népszerűsége, valamint műveik témáinak a hallgatókat foglalkoztató

társadalmi problémákkal való találkozása okozza. Az egyetemen a TTK-s hallgatók olvasnak és kedvelik jobban a lirát /Pilinszky, Weöres/. A külföldi szerzők kedveltségi listáján nincsen mindhárom csoport által választott azonos szerző. A 15 helyezésben 14 különböző szerző szerepel /Merle kétszer/, valamennyien a mai külföldi irodalom élvonalából. A négy szerzői csoportban /középiskolai magyar és külföldi, egyetemi magyar és külföldi/ az egyetemen megismert és megkedvelt szerzők száma és megoszlása a legnagyobb. Ez jelentkezik az első öt helyezett esetében is. Itt pótolják a hallgatók a középiskolai irodalomtanításból hiányzó külföldi írót, költőket.

A nem szerinti választások megoszlása:

A Nők választása a középiskolában

magyar: 261 szerző 0,9 / fő
1154 választás 3,8 / fő

1. József Attila 38,4 %
2. Ady Endre 29,8 %
3. Németh László 24,9 %
4. Radnóti Miklós 24,9 %
5. Móricz Zsigmond 15,7 %

külföldi: 314 szerző 1,1 / fő
868 választás 2,8 / fő

1. E. Hemingway 23,6 %
2. Th. Mann 15,1 %
3. F. Dosztojevszkij 7,9 %
4. L. Tolsztoj 7,5 %
5. W. Shakespeare 5,9 %

A Nők választása az egyetemen

magyar: 216 szerző 0,7 / fő
421 választás 1,4 / fő

1. Moldova György 9,5 %
2. Pilinszky János 6,2 %
3. Déry Tibor 5,2 %
4. Kertész Ákos 4,9 %
5. Weöres Sándor 4,6 %

külföldi: 359 szerző 1,2 / fő
616 választás 2,0 / fő

1. R. Merle 13,8 %
2. E.M. Remarque 4,3 %
3. E. Knight 3,3 %
4. J. Steinbeck 3,3 %
5. G. Greene 3,0 %

A Férfiak választása a középiskolában

magyar: 169 szerző 1,2 / fő
448 választás 3,1 / fő

1. József Attila	35,0 %
2. Ady Endre	30,0 %
3. Radnóti Miklós	21,7 %
4. Moldova György	16,1 %
5. Déry Tibor	12,6 %

külföldi: 216 szerző 1,5/fő
388 választás 2,7/fő

1. E. Hemingway	16,8 %
2. F. Dosztojevszkij	9,1 %
3. Th. Mann	7,0 %
4. L. Tolsztoj	6,3 %
5. Rimbaud	5,6 %

A Férfiak választása az egyetemen

magyar: 130 szerző 0,9 / fő
188 választás 1,3/fő

1. Moldova György	7,0 %
2. Kertész Ákos	7,0 %
3. Pilinszky János	4,9 %
4. Németh László	4,9 %
5. Déry Tibor	4,2 %

külföldi: 186 szerző 1,3/fő
272 választás 1,9/fő

1. R. Merle	12,6 %
2. J.P. Sartre	5,6 %
3. G.G. Marquez	4,2 %
4. J. Amado	4,2 %
5. M. Bulgakov	3,5 %

A két nem középiskolai választásában a férfiak vezetnek az egy főre eső szerzői említésben, de a nőknél nagyobb az egy főre eső választások száma. Azonos szerzőcsoport József Attila, Ady, Radnóti és Hemingway, Thomas Mann, Dosztojevszkij, Lev Tolsztoj. Karonként is összesítve; a nőkre Németh László /analitikus próza!/, a férfiakra pedig Moldova György /mai magyar irodalom!/ általános kedveltsége jellemző. Németh Lászlót különösen a TTK nő hallgatói olvassák szívesen.

Az egyetemi választásokban megközelítően azonos mind a szerzői említések, mind a választások egy főre eső értéke a két nemnél. A közösen kedvelt szerzők: Moldova, Pilinszky, Déry, Kertész Ákos és Mörle. A férfiak Németh Lászlót ismerték meg, a nők még egy költőt, Weöres Sándort /a magyar líra kedveltsége a nőknél 2/5--ös arányu/. A külföldi szerzők esetében a nők inkább érzelmi, a férfiak inkább értelmi irányultsággal választottak.

Az 5. számú mellékletben közölt teljes szerzői névsor segít abban, hogy a hallgatók választásai alapján izlés csoportokat alkossunk. Az olvasók választásaiban ugyanis van bizonyos **rendszer**. Meghatározza választásukat személyiségük, a hozott és szerzett irodalmi irányultságuk és a családi kulturális háttér, de nem szabad elfelejtkeznünk az interperszonális kapcsolatok választást befolyásoló hatásáról sem.

A rokonvonásu választásokat csoportokba, típusokba sorolhatjuk. A hallgatók irodalmi izlését konkrétizáló izléstípusok körvonalazásához Gondos Ernő olvasói izléstípusait^x használtuk fel, mert több izléstípus--rendszert tanulmányozva ezt találtuk a legelfogadhatóbbnak az egyetemi hallgatók irodalmi izlését tükröző csoportalakításunkhoz is.

A 14 izléstípus és jellemzői:

1. Magyar romantika/és külföldi romantika/

jellemzői: olvasói nem szeretik a nem magyar, a modern magyar és a kalandos műveket.

/Ide tartozik pl. Jókai, Dumas, Gárdonyi/

2. Erősen cselekményes

jellemzői: érdektelenség a múlt és a belső drámák iránt.

/Pl. C. Doyle, Rejtő, Verne/

3. Mai bestseller A.

jellemzői: könnyebb fajsúlyú társadalmi regények, ismert leány regények. Jellegzetesen nem "kalandos" izlés.

/Pl. Berkesi/

4. Analitikus próza

jellemzői: típusmag Németh László, az elnevezés is innen ered. Távol áll a típustól a kaland és a krimi ,

^x GONDOS Ernő: Olvasói izléstípusok. Bp. 1975, Kossuth.

az utleírás és az ismeretközlő irodalom.

/Pl. Kodolányi, Szabó Magda/

5. Nősorsok

jellemzői: idegenkedik az ismeretterjesztő és modern, a forradalmi és határozottabban politikus művektől, továbbá a mozgalmassabb bestsellertől, a kaland- és detektív regényektől.

/Pl. Hardy, Brontë, Fekete Gyula/

6. Mai bestseller B.

jellemzői: könnyebb fajsúlyu, szerelemközpontu művek /

/Pl. Szilvási/

7. Ismeretigény

jellemzői: vegyes és korlátlan tájékozódási igény. Elveti a mesét, irodalmi fikciót, érzelmes történeteket és a forradalmi tematikát.

/Pl. Ceram, Molnár Gábor, Heyerdahl/

8. Franciás izlés:

jellemzői: középpontjában a második világháboru utáni világirodalom, főként az ellenállás egzisztencialista elkötelezettjei állnak. Elutasítja a romantikust, kalandost és a regényes történeteket.

/Pl. Camus, Sartre, Sarkadi/

9. Hajdani siker-könyvek

jellemzői: szemléletileg konzervatív színezet. Elfordulás a II. világháború utáni magyar és külföldi irodalomtól.

/Pl. Cronin, Zilahy, Mitchell/

10. Realista szocialista

jellemzői: a szocialista irodalom hagyományosabb, realiztikusabb fogantatású műveinek kedvelőit fogja össze. Elutasítja a regényes történelmi- és életrajzi, valamint a könnyebb és női olvasmányokat, a dokumentumokat.

/Pl. Solohov, Osztrovszkij, Illés Béla/

11. Angolszász--oroszl

jellemzői: elutasítja a romantikus és kaland regényeket.

/Pl. Hemingway, Lengyel József, Langfus/

12. Klasszikus ifjúsági

jellemzői: cselekményesség, mesés elem, romantika, humor. Nem kedveli az érzelmes könyveket.

/Pl. Cervantes, Mark Twain, Karinthy Frigyes/

13. Újabb magyar és külföldi

jellemzői: szocialista eszmeiségű izléstípus. Kedveli a népi és java szovjet irodalmat. Nem szereti a kalandos, a lektúr és modern irodalmat.

/Pl. Örkény, Gorkij, Sánta/

14. Klasszikusok XX. század

jellemzői: érték és humor iránti érzékeny-
ség. Elutasítja a könnyű és ol-
csó irodalmat.

/Pl. Th. Mann, Steinbeck, Krúdy/

15. Besorolhatatlan

A középiskolás évek alatti választások típus--szerkezete:
a magyar szerzők műveit olvasva, a választások számával

1. típus: magyar romantika	102
2. típus: erősen cselekményes	8
3. típus: mai bestseller A.	13
4. típus: analitikus próza	173
5. típus: nősorsok	45
6. típus: mai bestseller B.	11
7. típus: ismeretigény	17
8. típus: franciás izlés	44
9. típus: hajdani sikerkönyvek	--
10. típus: realista szocialista	71
11. típus: angolszász-orosz	--
12. típus: klasszikus ifjúsági	--
13. típus: újabb irodalom	400
14. típus: klasszikus XX. századi	740
15. típus: besorolhatatlan	68

Az összes választások száma: 1692

A külföldi szerzők műveit olvasva:

1. típus: külföldi romantika	113
2. típus: erősen cselekményes	25
3. típus: mai bestseller A.	7
4. típus: analitikus próza	112
5. típus: nősorsok	9
6. típus: mai bestseller B.	--
7. típus: ismeretigény	2
8. típus: franciás izlés	76
9. típus: hajdani sikerkönyvek	--
10. típus: realista szocialista	54
11. típus: angolszász--orosz	122
12. típus: klasszikus ifjúsági	7
13. típus: újabb irodalom	242
14. típus: klasszikus XX. századi	367
15. besorolhatatlan	113

Az összes választások száma : 1249

Összesítve:

1. típus: 215 választott megismert és megkedvelt szerző
2. típus: 33 választással
3. típus: 20 választással
4. típus: 285 választással
5. típus: 54 választással
6. típus: 11 választással
7. típus: 19 választással
8. típus: 120 választással
9. típus: -- választással

- 10. típus: 125 választással
- 11. típus: 122 választással
- 12. típus: 7 választással
- 13. típus: 642 választással
- 14. típus: 1107 választással
- 15. besorolhatatlan: 181

Az összes választások száma : 2941

A középiskolás korban megismert és megkedvelt szerzők előfordulási aránya alapján mondhatjuk, hogy a választásokban dominált az

- 1. a 14. izléstípus: a klasszikus XX. századi 36,7 %--al,
a további sorrend az izléstípusokban:
- 2. a 13. izléstípus: újabb irodalom 21,8 %--al
- 3. a 4. izléstípus: analitikus próza 9,7 %--al
- 4. az 1. izléstípus: romantikus irodalom 7,3 %--al
- 5. a 10. izléstípus: realista szocialista 4,3 %--al
- 6. a 11. izléstípus: angolszász--oroszl 4,2 %--al
- 7. a 8. izléstípus: franciás izlés 4,1 %--al
- 8. az 5. izléstípus: nősorsok 1,8 %--al
- 9. a 2. izléstípus: erősen cselekményes 1,1 %--al
- 10. a 3. izléstípus: mai bestseller A. 0,7 %--al
- 11. a 7. izléstípus: ismeretigény 0,6 %--al
- 12. a 6. izléstípus: mai bestseller B. 0,4 %--al
- 13. a 12. izléstípus: klasszikus ifjusági 0,2 %--al

/Kimaradtak a hajdani sikerkönyvek./

Az egyetemi évek alatti választások típus--

szerkezete:

a magyar szerzők műveit olvasva, a választások számával:

1. típus: magyar romantika	7
2. típus: erősen cselekményes	1
3. típus: mai bestseller A.	2
4. típus: analitikus próza	49
5. típus: nősorsok	9
6. típus: mai bestseller B.	6
7. típus: ismeretigény	9
8. típus: franciás izlés	10
9. típus: hajdani sikerkönyvek	--
10. típus: realista szocialista	27
11. típus: angolszász--orosz	--
12. típus: klasszikus ifjusági	2
13. típus: újabb irodalom	459
14. típus: klasszikus XX. századi	42
15. besorolhatatlan	27

Az összes választások száma: 650

A külföldi szerzők műveit olvasva :

1. típus: külföldi romantika	11
2. típus: erősen cselekményes	38
3. típus: mai bestseller A.	5
4. típus: analitikus próza	40
5. típus: nősorsok	5

6. típus: mai bestseller B.	19
7. típus: ismeretigény	--
8. típus: franciás izlés	35
9. típus: hajdani sikerkönyvek	1
10. típus: relaista szocialista	11
11. típus: angolszász-orosz	30
12. típus: klasszikus ifjusági	--
13. típus: újabb irodalom	508
14. típus: klasszikus XX. századi	108
15. besorolhatatlan	119

Az összes választások száma : 930

Összesítve:

1. típus: 18 választott megismert és megkedvelt szerzőt
2. típus: 39 választással
3. típus: 7 választással
4. típus: 89 választással
5. típus: 14 választással
6. típus: 25 választással
7. típus: 9 választással
8. típus: 45 választással
9. típus: 1 választással
10. típus: 38 választással
11. típus: 30 választással
12. típus: 2 választással
13. típus: 967 választással
14. típus: 150 választással
15. besorolhatatlan 146

Összes választások száma: 1580

Az egyetemi évek alatt megismert és megkedvelt szerzők előfordulási aránya alapján a választásokban dominált:

1. a 13. izléstípus: ujabb irodalom 61,2 %--al
2. a 14. izléstípus: klasszikus XX. századi 9,5 %--al
3. a 4. izléstípus: analitikus próza 5,6 %--al
4. a 8. izléstípus: franciás izlés 2,8 %--al
5. a 2. izléstípus: erősen cselekményes 2,5 %--al
6. a 10. izléstípus: realista szocialista 2,4 %--al
7. a 11. izléstípus: angolszász--oroszl 1,9 %--al
8. a 6. izléstípus: mai bestseller B. 1,6 %--al
9. az 1. izléstípus: romantikus irodalom 1,1 %--al
10. az 5. izléstípus: nősorsok 0,9 %--al
11. a 7. izléstípus: ismeretigény 0,7 %--al
12. a 3. izléstípus: mai bestseller A. 0,4 %--al
13. a 12. izléstípus: klasszikus ifjusági 0,5 %--al
14. a 9. izléstípus: hajdani sikerkönyvek 0,08 %--al

A középiskolás sorrendben vezet a klasszikus XX. századi /36,7 %/ a mai irodalom /21,8 %/ és az analitikus próza /9,7 %/ előtt.

Az egyetemi évek izléstípusában első helyre került magas százalékaránnyal a mai irodalom /61,2 %/ a klasszikus XX. századi /9,5 %/ és az analitikus próza /5,6%/ előtt.

A vezető izléstípusok alapvetően nem változtak meg: az első három helyet mindkét időszakban azonos izléstípusok foglalják el.

Átrendeződés és arányeltolódás történt csak; az egyetemi évek alatt erősen megnőtt az érdeklődés a mai magyar és külföldi irodalom iránt /a középiskolás "klasszikus XX. századi" első helye a tananyag függvénye is!/, ami ugyancsak a középiskolai irodalomtanítás pótlásának szándékára és a hallgatókat foglalkoztató jelen problémákra utal.

A középiskolás 4. helyen szereplő romantikus izléstípus = 7,3 % /tananyag!/, az egyetemen a 9. helyre szorul 1,1 %--ával, előre ugrik helyette a franciás izlés = 2,8 %, és az erősen cselekményes = 2,5 %.

A középiskolában ez az izléstípus szerepel a 9. helyen 1,1 %--al.

A további izlés-- típus sorrend csak kicsi változást jelez. A klasszikus ifjúsági és a bestsellerek, az ismeretigény és a nősorsok, az angolszász--oroszlás és a realista szocialista lényegesül előre ill. hátralelépést nem mutat.

Karonkénti izléscsoportok a vezető 5 típust összesítve:

1./ Bölcsészettudományi kar hallgatói:

középiskolás izléstípusok, a választások %--val

magyar szerzőkre vonatkozóan:

1. Klasszikus XX.sz. irodalom	52,0 %
2. Mai irodalom	33,3 %
3. Romantikus irodalom	5,6 %
4. Franciás izlés	3,4 %
5. Analitikus próza	1,3 %

Külföldi szerzőknél:

1. Klasszikus XX.sz.	34,3 %
2. Mai irodalom	16,1 %
3. Romantikus irod.	14,2 %
4. Angolszász--oros	12,1 %
5. Franciás izlés	7,2 %

2./ Jogtudományi kar hallgatói:

középiskolás izléstípusok

magyar szerzőknél:

1. Klasszikus XX.sz.	42,0 %
2. Mai irodalom	30,1 %
3. Franciás izlés	12,2 %
4. Analitikus próza	5,3 %
5. Romantikus	3,1 %

2./ az egyetemi izléstípusok a választási százalékkal:

magyar szerzőknél:

1. Mai irodalom	58,2 %
2. Klasszikus XX.sz. irodalom	9,9 %
3. Francia izlés	8,2 %
4. Romantikus	6,6 %
5. Analitikus próza	6,0 %

külföldi szerzőknél

1. Mai irodalom	42,3 %
2. XX.sz. irodalom	24,0 %
3. Angolszász--oros	16,5 %
4. Franciás izlés	13,7 %
5. Analitikus próza	3,8 %

magyar szerzőknél:

1. Mai irodalom	74,7 %
2. Francia izlés	8,4 %
3. Klasszikus XX.sz.	5,6 %
4. Ismeretigény	2,8 %
5. Analitikus próza	1,9 %

3./ Természettudományi kar hallgatói:

középiskolás izléstípusok:

külföldi szerzőknél:

magyar szerzőknél:

külföldi szerzőknél:

1. Klasszikus XX. századi	36,8 %	1. Klasszikus XX. századi	42,3 %	1. Klasszikus XX. sz.	40,2 %
2. Mai irodalom	20,0 %	2. Mai irodalom	29,7 %	2. Mai irodalom	19,8 %
3. Angolszász--orosz	13,3 %	3. Analitikus próza	6,8 %	3. Angolszász--orosz	17,6 %
4. Romantikus	7,6 %	4. Angolszász--orosz	6,3 %	4. Romantikus	10,4 %
5. Franciás izlés	6,2 %	5. Romantikus	2,6 %	5. Realista-szocialista	3,0 %

az egyetemi izléstípusok

külföldi szerzőknél:

magyar szerzőknél:

külföldi szerzőknél:

1. Mai irodalom	59,1 %	1. Mai irodalom	67,1 %	1. Mai irodalom	48,2 %
2. Klasszikus XX. századi	13,3 %	2. Klasszikus XX. századi	12,4 %	2. Klasszikus XX.sz.	13,3 %
3. Angolszász--orosz	12,5 %	3. ANALITIKUS próza	5,3 %	3. Angolszász--orosz	12,6 %
4. Erősen cselekményes	5,3 %	4. Nőszorsók	4,9 %	4. Analitikus próza	7,9 %
5. Franciás izlés	3,4 %	5. Ismeretigény	3,6 %	5. Erősen cselekményes	6,5 %

A hallgatók által még a középiskolában megismert és olvasott magyar szerzők közül egyformán kedveltek a klasszikus és a mai irodalom, valamint a romantikus és az analitikus próza izléscsoportja^{ig} tartozó szerzők.

A bölcsészek és jogászok ezek mellett a franciás izléstípust, a TTK--sok az angolszász--oroszt részesítik előnyben. Ugyanaz az öt izléscsoport jelentkezik a bölcsész és jogász hallgatók külföldi szerző választásában, míg a TTK--s hallgatók a franciás izlést ismételten félretéve a realista szocialista izléstípust helyezték az ötödik helyre. Az egzisztencialista ihletésű, sajátosan modern nyelvezetű írócsoportot nem fogadták el középiskolásként a jelenleg /1976!/ reál-
szakos hallgatók.

Az egyetemen megismert és megkedvelt magyar szerzők kedveltségi listáján a mai irodalom, a klasszikus XX. századi és az analitikus próza izléscsoportja mind a három kar hallgatóinál szerepel, de míg a bölcsészek a franciás izlést és a romantikát, a jogászok szintén erősen a franciás izlést és az ismeretigény típusát kedvelik, a TTK--soknál az ismeretigény típusa mellé a nőszorsok izléstípusa kerül. A külföldi szerzők esetében a joghallgatóknál és TTK--soknál az erősen cselekményes izléstípus kerül 4. ill. 5. helyre. A bölcsészek és jogászok a franciás izlést továbbra is kedvelik, a TTK--sok megmaradnak az analitikus próza izléstípusa mellett.

1. Bölcseészek középiskolás izléstípusai:

1. Klasszikus XX. sz. irodalom	43,5 %
2. Mai irodalom	25,1 %
3. Romantikus irodalom	9,7 %
4. Angolszász--orosz	5,8 %
5. Franciás izlés	5,3 %

egyetemi izléstípusok:

1. Mai irodalom	47,7 %
2. Klasszikus XX. sz.	19,2 %
3. Franciás izlés	7,4 %
4. Angolszász--orosz	5,5 %
5. Analitikus próza	3,1 %

2. Joghallgatók középiskolás izléstípusai:

1. Klasszikus XX.sz. irodalom	39,7 %
2. Mai irodalom	25,8 %
3. Franciás izlés	9,6 %
4. Angolszász--orosz	5,7 %
5. Romantikus	5,0 %

egyetemi izléstípusok :

1. Mai irodalom	66,1 %
2. Klasszikus XX.sz.	9,8 %
3. Angolszász--orosz	6,9 %
4. Franciás izlés	5,6 %
5. Erősen cselekményes	2,3 %

3. TTK--s hallgatók középiskolai izléstípusai:

1. Klasszikus XX.sz. irodalom	41,4 %
2. Mai irodalom	25,7 %
3. Angolszász--orosz	10,9 %
4. Romantikus	5,9 %
5. Analitikus próza	4,0 %

egyetemi izléstípusok:

1. Mai irodalom	56,7 %
2. Klasszikus XX.sz.	12,9 %
3. Angolszász--orosz	7,0 %
4. Analitikus próza	6,8 %
5. Erősen cselekményes	3,6 %

A bölcsezhallgatók izlésében is előre került középiskolás korukhoz képest az újabb, mai irodalom, elvesztették kiemelt érdeklődésüket a romantikus irodalom

iránt és az analitikus próza izléstipusa került az egyetemen érdeklődésük előterébe helyette.

A joghallgatók izléssorrendje az 1. és 2., valamint a 3. és 4. helyen cserélődött. Az 5. helyen kedvelt romantikus irodalmat az erősen cselekményes váltotta fel. Magas százalékkal vezet a mai irodalom.

A TTK--s hallgatók középiskolás izléséhez képest szintén a mai irodalom első helyre kerülése jelent változást. Megnőtt az érdeklődésük az analitikus próza iránt, a romantikus irodalmat a jogászokhoz hasonlóan az erősen cselekményes váltotta fel.

A három kar hallgatóinál a középiskolai irodalmi izlésükhöz viszonyítva az újabb irodalom előtérbe kerülése, a romantikus irodalom iránti érdeklődés elvesztése, ugyanazon izléstípusok sorrendi átrendeződése, valamint -- a bölcsészek kivételével -- az erősen cselekményes izléstípus fellépése jellemző. A bölcsészek -- erősebben kötődve szakmai anyagukhoz -- nem részesítik előnyben a majdnem kizárólag kikapcsolódást, szórakozást jelentő, erősen cselekményes izléstípust /Rejtő, A.Christie, stb./.

A nemek szerinti izléscsoportok a vezető 5 típust összesítve:

1./ nők középiskolás izléstípusai/mellette a választások százalékaránya/:

magyar szerzőkre vonatkozóan:

1. Klasszikus XX. századi irodalom	43,4 %
2. Mai irodalom	32,6 %
3. Analitikus próza	4,7 %
4. Franciás izlés	4,6 %
5. Romantikus	4,1 %

külföldi szerzőknél:

1. Klasszikus XX. századi irodalom	38,8 %
2. Mai irodalom	15,6 %
3. Angolszász--orosz	15,5 %
4. Romantikus	13,7 %
5. Franciás izlés	4,1 %

az egyetemi izléstípusok:

magyar szerzőknél:

1. Mai irodalom	67,5 %
2. Klasszikus XX. századi irodalom	7,8 %
3. Franciás izlés	7,6 %
4. Analitikus irodalom	4,8 %
5. Romantikus izlés	2,5 %

külföldi szerzőknél:

1. Mai irodalom	48,9 %
2. Klasszikus XX. századi irodalom	18,0 %
3. Angolszász--orosz	11,5 %
4. Franciás izlés	4,3 %
5. Romantikus	2,7 %

2./ Férfiak középiskolás ízléstípusai:

magyar szerzőknél:

1. Klasszikus XX. századi irodalom	48,0 %
2. Mai irodalom	26,6 %
3. Franciás ízlés	7,5 %
4. Analitikus próza	5,4 %
5. Angolszász--oroszl	3,2 %

az egyetemi ízléstípusok:

magyar szerzőknél:

1. Mai irodalom	66,3 %
2. Klasszikus XX. századi irodalom	12,8 %
3. Franciás ízlés	5,3 %
4. Ismeretigény	3,2 %
4. Analitikus próza	2,7 %

külföldi szerzőknél:

1. Klasszikus XX. századi irodalom	33,6 %
2. Mai irodalom	25,8 %
3. Angolszász--oroszl	12,2 %
4. Franciás ízlés	4,6 %
5. Erősen eseményes	4,4 %

külföldi szerzőknél:

1. Mai irodalom	49,4 %
2. Klasszikus XX. századi irodalom	16,7 %
3. Angolszász--oroszl	9,7 %
4. Analitikus próza	5,3 %
5. Erősen cselekményes	4,4 %

A nők és férfiak középiskolás ízléstípusait összehasonlítva, szembevetve a férfiaknál a romantikus irodalom hiánya. A magyar szerzőknél a romantikus helyett az angolszász--oroszt helyezik előtérbe, és jobban kedvelik a nőknél a franciás ízléstípust. A külföldi szerzőknél a romantikus irodalom helyett az erősen cselekményes kerül az első öt ízléscsoportjukba.

Az egyetemi irodalmi ízléscsoportoknál mind két nem esetében a mai, újabb irodalom váltja fel a klasszikusokat az első helyen /amint azt már a globális, valamint a karkok szerinti elemzésben is láttuk/. A magyar szerzőknél a nők megmaradnak a romantikusok mellett, a férfiak ismeretigénye nagyobb. A külföldi szerzőknél a nők szintén a romantikusok mellett tartanak ki, a férfiak az erősen cselekményes műveket választották a romantikus művek helyett.

1. A nő hallgatók középiskolás izléstípusai:

1. Klasszikus XX.sz. irodalom	41,4 %
2. Mai irodalom	25,2 %
3. Romantikus irodalom	8,3 %
4. Angolszász--orosz	8,0 %
5. Franciás izlés	4,4 %

egyetemi izléstípusok:

1. Mai irodalom	56,8 %
2. Klasszikus XX. sz.	13,7 %
3. Angolszász--orosz	6,6 %
4. Franciás izlés	5,7 %
5. Analitikus próza	3,2 %

2. A férfiak középiskolás izléstípusai:

1. Klasszikus XX.sz. irodalom	41,6 %
2. Mai irodalom	26,2 %
3. Angolszász--orosz	7,2 %
4. Franciás izlés	6,3 %
5. Analitikus próza	3,5 %

egyetemi izléstípusok

1. Mai irodalom	55,6 %
2. Klasszikus XX.sz.	15,2 %
3. Angolszász--orosz	6,1 %
4. Analitikus próza	4,4 %
5. Franciás izlés	3,8 %

A nő hallgatók irodalmi izlését középiskolás korukban majdnem ugyanazok az izléscsoportok jellemzik, mint az egyetemen kialakult irodalmi izléseket, csak sorrendi változást észlelhetünk. Az első helyre a mai irodalom került, a romantikus helyett az analitikus lépett be, és a franciás izléstípusú művek iránt nőtt meg jobban az érdeklődés. Ugyanez jellemzi a férfiakat is. Az újabb irodalom és a klasszikusok, valamint az analitikus próza és a franciás izléstípus cseréltek helyet irodalmi izléscsoportjaikban a kedveltségi sorrendben középiskolás irodalmi izlésükhöz viszonyítva.

IV. Az egyetemi hallgatók szabadidős olvasását
ösztönző és gátló tényezők. Az olvasó--tipusok.

Az egyetemi hallgatók olvasását ösztönző ténye-
zőket ismerhetjük meg a kérdőív: 70--79. kérdéseire
adott válaszokból. Arra kérdésre, hogy szükségesnek
tartják--e a szépirodalom rendszeres -- havonta lega-
lább egyszeri -- olvasását, 357 hallgató /72 %/ fe-
lelt igennel és indokolta is néhány mondatban, hogy
miért tartja szükségesnek.

	JATE hallgatók N = 496	BTK N = 130		JTK N = 140		TTK N = 226	
		nő N = 104	férfi N = 26	nő N = 85	férfi N = 55	nő N = 140	férfi N = 86
	fő %	fő %	fő %	fő %	fő %	fő %	fő %
Szükségesnek tartja	357 72,0	76 73,1	19 73,1	71 83,6	44 80,0	95 67,8	52 60,5
Szükséges, de nem indokolta	83 16,7	13 12,5	7 26,9	10 11,7	4 7,3	35 25,0	14 16,2
Még nem gondolt közott ezen	34 6,9	11 10,6	-	3 3,5	4 7,3	7 5,0	9 10,5
Nem szükséges	13 2,6	1 0,9	-	-	2 3,6	2 1,5	8 9,3
Válaszhiány	9 1,8	3 2,9	-	1 1,2	1 1,8	1 0,7	3 3,5

Összességében szükségesnek tartja tehát a szépirodalom rendszeres olvasását a hallgatók 88,7 %--a = 440 fő. Nem tartja szükségesnek 2,6 % = 13 fő. 8,7 % nem adott érdemleges választ, 9 hallgató egyáltalán nem válaszolt a kérdésre /1,8 %/, 34 hallgató nem gondolkozott még ezen /6,9 %/, tehát olvasása nem tudatos, csak időtöltés.

A bölcsészhallgatók 88 %--a tartja szükségesnek a rendszeres olvasást, ebből 73 % meg is indokolta, hogy miért.

A joghallgatók 92 %--a a rendszeres olvasás híve, ebből 82 %--uk indokolt is.

A TTK--s hallgatók közül pedig 86 % mondott igent a rendszeres olvasás szükségességére és 65 % indokolta is, miért tartja szükségesnek.

A nő hallgatók 91 %--a véli szükségesnek, ebből 74 % indokolt is; a férfi hallgatók 85 %--a tartja szükségesnek, és 68 % indokolta is véleményét.

A jogászoknál 10 %, a bölcsészeknél 15 %, a TTK--s hallgatóknál 21 % nem tudott indoklást mondani igenje mellett.

Tehát a rendszeres olvasás szükségességét legnagyobb százalékban a joghallgatók igazolták és vezetnek az indoklások arányszámában is. Második helyen a bölcsészek állnak, és végül -- elég magas százalékkülönbséggel az igen és az indoklás között -- a TTK--s hallgatók.

A nők és férfiak igenje és indoklása között nincs százalékos különbség, a nő hallgatók azonban nagyobb százalékban tartják szükségesnek a rendszeres olvasást, mit a férfiak.

A joghallgatók 92%-os igenjét feltehetően -- tanulmányi kööttségeik kevésbé szigorúak lévén /órák, kötelező foglalkozások, kötelező irodalom/ -- az olvasáshoz rendelkezésükre álló időtényezők is befolyásolják. A nők 91 %--os eredménye véleményünk szerint adódhat abból is, hogy a férfiaktól eltérően jobban kötődnek az olvasáshoz, mint szabadidő--eltöltési formához. /A férfiak szabadidős tevékenységi formái sokkal változatosabbak ugyanis, mint a nőké!/
.

Az alábbiakban a hallgatók által megfogalmazott indoklásokat elemezzük. Összesen 832 indoklást értékelhetünk, ebből 34 féle indoklás--csoportot alkothatunk:

- 1./Szórakoztatja a szépirodalom olvasása: 97 fő=11,9 %.
- 2./Kikapcsolódást jelent: 79 fő=9,7 %.
- 3./Az általános műveltséghez, az emberi teljeséghez hozzátartozik, a művelődés alappilléret, a kultúra fontos területét jelenti: 65 fő = 8 %.
- 4./Felüdíti, szellemi frissítést jelent, levezeti a fáradtságot, pihentető hatása: 60 fő = 7,4 %.

5./Bőviti ismereteit, segít az ismeretszerzésben:

47 fő = 5,8 %.

6./Szükséges ellenfegyvere az egyoldaluságnak, beszűkülésnek, elszürkülésnek, szakbarbárságnak:

44 fő = 5,4 % .

7./A tájékozódáshoz, az emberek, a világ megismeréséhez kell : 37 fő = 4,5 % .

8./Egyszerűen érdeklő: 37 fő = 4,5 % .

9./Örömet szerez az olvasás, szeret olvasni, gyönyörködteti: 35 fő = 4,3 % .

10./Létszükséglet, nélkülözhetetlen: 31 fő = 3,8 %.

11./Bőviti szókincsét, javítja kifejező-és beszéd-készségét, fejleszti stílusát: 29 fő = 3,6 % .

12./Az önművelés, az önképzés legjobb eszköze:

24 fő = 2,9 %.

13./Szélesebbé válik látóköre: 22 fő = 2,7 %.

14./Tanulmányaihoz, szakmai képzéséhez, jövődi szakmájához tartozik: 20 fő = 2,5 %.

15./Tanít, nevel: 20 fő = 2,5 %.

16./Hasznos időtöltés: 19 fő = 2,3 %.

17./Alakítja a jellemét, formálja a személyiségét:

16 fő = 2,3 %.

18./Hozzászokott, hiányzik ha nem olvas szépirodalmat:

16 fő = 2,0 %.

19./Érzelmileg gazdagítja: 13 fő = 1,6 %.

20./Megnyugtatja, kiegyensúlyozottá teszi: 13 fő = 1,6 %.

- 21./ Segít konfliktusai, problémái megoldásában:
11 fő = 1,4 %.
- 22./ Intellektuális és belső igénye van rá: 10 fő = 1,2 %.
- 23./ Élménygazdaggá tesz: 10 fő = 1,2 %.
- 24./ Segíti a társalgásban, az emberi kapcsolatok kiépítésében: 10 fő = 1,2 %.
- 25./ Hiányos ismereteit pótolja: 8 fő = 0,9 %.
- 26./ Elgondolkoztatja: 8 fő = 0,9 %.
- 27./ Önbecsülést ad, megtanít emberré lenni: 7 fő = 0,8 %.
- 28./ Esztétikai élményt nyújt: 7 fő = 0,8 %.
- 29./ Csak így tud lépést tartani az új irodalmi termékekkel: 5 fő = 0,6 %.
- 30./ Leköti: 4 fő = 0,5 %.
- 31./ Megfogalmazza érzéseit, gondolatait: 4 fő = 0,5 %.
- 32./ Legkönnyebben hozzáférhető, legolcsóbb művelődési tevékenység: 3 fő = 0,3 %.
- 33./ Színesebbé teszi az életét: 2 fő = 0,2 %.
- 34./ Csiszolja a humorát: 1 fő = 0,1 %.

A 34 féle indoklás--csoport lehet az alapja az olvasói típusok megalkotásának, tovább szűkítve a csoportok számát a hasonló szükségleteket jelzők összevonásával. Így kapunk 9 olvasói típust a "miért olvasol" -- kérdésre válaszoló 357 hallgató indoklásait elemezve és csoportosítva. Ezek alaptípusok, de a hallgatók nem tiszta típusok, több ~~szükséglet~~

indíték is jellemző rájuk.

1./ Szórakozást, kikapcsolódást, felüdülést és pihenést kereső és találó típus: 236 fő = 66,1 %

tartozik ebbe a típusba is!

2./ Ez a típus szeret olvasni, gazdagabbá válik érzelmileg és élményekben, örömet szerez számára a könyv: 104 fő = 29,1 %.

3./ Belső igényű, létszükséglet, nélkülözhetetlen számára az olvasás. Hozzászakott: 61 fő = 17,1 %.

4./ Emberformáló ereje van számára az olvasásnak. Alakítja jellemét, egyéniségét, fejleszti szókincsét, stílusát, beszédképességét: 72 fő = 20,1 %.

5./ Szellemi munkavégzést jelent számára az olvasás, feloldja minden konfliktusát. Belső harmóniát eredményez: 36 fő = 10,1 %.

6./ Önképzés, ismeretszerzés, a műveltség szintentartása a cél: 149 fő = 41,7 %.

7./ Látókör-- és műveltségszélesítést, a valóságban való eligazodást eredményez az olvasás: 103 fő = 28,8 %.

8./ Szakmai szempontok vezérlik e típust az olvasásban: 20 fő = 5,6 %.

9./ Hasznos időtöltés és ^{az}interperszonális kapcsolatok kiépítésében, fenntartásában segít az olvasás: 33 fő = 9,2 %.

Az olvasói típusok sorrendje a következő:

1. az szórakozást kereső 1. típus = 66,1 %
2. az önképzés központu 6. típus = 41,7 %
3. az olvasás örömet jelent központu 2. típus = 29,1 %
4. a látókör szélesítés központu 7. típus = 28,8 %
5. az emberformáló központu 4. típus = 20,1 %
6. az olvasás nélkülözhetetlen központu 3. típus = 17 %
7. a szellemi munkavégzés központu 5. típus = 10 %
8. a hasznos időtöltés központu 9. típus = 9,2 %
9. a szakmai központu 8. típus = 5,6 %

Még jobban szűkítve az indoklás--csoportokat, ill. másfelől megközelítve a kialakított típusokat három alaps csoportot figyelhetünk meg:

az első érzelmi szükségletet jelez /21,3 %/,

a második értelmit /50,8 %/,

a harmadik un. "hasznosság", hasznos időtöltést jelző szükségletet /27,9 %/.

Durván összevonva; az értelmihez sorolható az 5., 6., 7. olvasói típus /kicsi a 4. és 8. típusból is/, az érzelmihez a 2., 3., 4., /kicsi az 5. típusból is/ és a hasznossági csoporthoz egyértelműen az 1. és 9. olvasói típus, /részben a 8. is/.

Összefoglalva a három alaptípust -- több dimenziós táblázatban ábrázolva -- az alábbi két összehasonlításra alkalmas táblázatot kapjuk:

BTK	NŐK					FÉRFIAK					Összesen 130 fő
	1.évf. 7 fő	2.évf. 26 fő	3.évf. 15 fő	4.évf. 30 fő	5.évf. 26 fő	1.évf. -	2.évf. 3 fő	3.évf. 6 fő	4.évf. 9 fő	5.évf. 8 fő	
Ertelmi szüks.	7	25	16	49	24	-	-	4	7	1	indok % 133=51,5%
Érzelmi szüks.	-	10	8	11	6	-	-	3	4	2	44=17,0%
Hasznos kikapcs.	4	13	8	10	8	-	-	1	1	2	47=18,2%
Nem tudja pontosan megmondani	-	5	2	1	5	-	1	1	1	4	20=7,8%
Nem gondolkozott ezen	2	2	-	3	4	-	-	-	-	-	11= 4,3%
Válaszhiány	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	3= 1,2%
indok ösz.: 14	14	56	34	74	48	-	1	9	13	9	258 válasz
NEM szükséges	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1 válasz
JTK	6 fő	18 fő	21 fő	34 fő	6 fő	4 fő	16 fő	13 fő	15 fő	7 fő	140 fő
Ertelmi szükséglet	5	18	20	51	9	4	21	11	12	2	indok % 153=46,9%
Érzelmi szükséglet	3	6	12	22	1	2	8	8	4	1	67=20,1%
Hasznos kikapcsolódás	1	18	12	22	8	2	7	6	8	1	85=26,1%
Nem tudja pontosan megmondani	1	2	3	3	-	-	-	1	1	2	13= 3,9%
Nem gondolkozott ezen	-	2	1	-	-	-	-	-	3	-	6= 1,8%
Válaszhiány	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	2= 0,2%
indok ösz.: 10	10	46	49	98	18	9	36	26	28	6	326 válasz
NEM szükséges	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2 válasz

TTK	NŐK					FÉRFIAK					Összesen 226 fő	
	1.évf. 22 fő	2.évf. 40 fő	3.évf. 36 fő	4.évf. 26 fő	5.évf. 16 fő	1.évf. 16 fő	2.évf. 14 fő	3.évf. 26 fő	4.évf. 12 fő	5.évf. 18 fő		
Ertelmi szükséglet	16	16	26	24	2	9	11	20	6	7	indok % 137=36,2%	
Érzelmi szükséglet	5	9	12	10	6	4	5	10	4	1	66=17,5%	
Hasznos kikapcsolódás	18	21	12	12	12	3	9	9	3	1	100=26,5%	
Nem tudja pontosan megmondani	4	10	10	4	6	4	2	1	-	7	48=12,7%	
Nem gondolkozott ezen	-	4	2	1	-	2	3	3	-	-	15= 3,9%	
Válaszhiány	-	3	2	-	-	1	-	-	3	3	12= 3,2%	
indok ösz.: 43	43	63	64	51	26	23	30	43	16	19	378 válasz	
NEM szükséges	-	-	1	-	1	1	1	-	-	-	4 válasz	
ÖSSZESEN	35 fő	84 fő	72 fő	90 fő	48 fő	20 fő	33 fő	45 fő	36 fő	33 fő	329 nő, 167 férfi	
Értelmi	28	59	62	124	35	13	32	35	25	10	indok indok 4,23 308 115= 44,0%	
Érzelmi	8	25	32	43	13	6	13	21	12	4	121 56= 17,7%	
Hasznos	23	52	32	44	28	5	16	16	12	4	179 53= 23,2%	
N.p.m.m.	5	17	15	8	11	4	3	3	2	13	56 25= 8,1%	
Nem gond.	2	8	3	4	4	2	3	3	3	-	21 11= 3,3%	
Vál.hiány	1	4	3	-	1	2	-	-	3	3	9 8= 1,2%	
NEM	-	-	1	-	2	1	3	-	-	-	3 4= 0,6%	
indok %:	67 7,0%	165 17,1%	147 15,3%	223 23,2%	92 9,6%	32 3,3%	67 7,0%	78 8,1%	57 5,9%	34 3,5%	694 72,2%	268=96,2% 27,8%=100%

Értelmi szükséglet

K A R	Nők					Férfiak					
	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	
1. BTK	104 fő					26 fő					összesen:
	indok: 121 = 39,3 %					12 = 10,4 %					
	7 fő	26 fő	15 fő	30 fő	26 fő	-	3 fő	6 fő	9 fő	8 fő	⇒ 130 fő
	7	25	16	49	24	-	-	4	7	1	133 indok = 31,4 %
2. JTK	85 fő					55 fő					összesen:
	indok: 103 = 33,4 %					50 = 43,5 %					
	6 fő	18 fő	21 fő	34 fő	6 fő	4 fő	16 fő	13 fő	15 fő	7 fő	⇒ 140 fő
	5	18	20	51	9	4	21	11	12	2	153 indok = 36,2 %
3. TTK	140 fő					86 fő					összesen:
	indok: 84 = 27,3 %					53 = 46,1 %					
	22 fő	40 fő	36 fő	26 fő	16 fő	16 fő	14 fő	26 fő	12 fő	18 fő	⇒ 226 fő
	16	16	26	24	2	9	11	20	6	7	137 indok = 32,4 %
ÖSSZESEN	329 fő					167 fő					összesen: 496 fő ⇒ 423 indok = 100 %
	308 indok = 72,8 %					115 indok = 27,2 %					
évf. létszám:	35 fő	84 fő	72 fő	90 fő	48 fő	20 fő	33 fő	45 fő	36 fő	33 fő	
ÖSSZ.: indok:	28	59	62	124	35	13	32	35	25	10	

Érzelmi szükséglet:

1. BTK	104 fő indok: 35 = 28,9 %					26 fő 9 = 16,1 %					Összesen: ⇒ 130 fő 44 indok = 24,9 %
	7 fő	26 fő	15 fő	30 fő	26 fő	3 fő	6 fő	9 fő	8 fő		
	-	10	8	11	6	-	-	3	4	2	
2. JTK	85 fő indok: 44 = 36,4 %					55 fő 23 = 41,0 %					Összesen: ⇒ 140 67 indok = 37,8 %
	6 fő	18 fő	21 fő	34 fő	6 fő	4 fő	16 fő	13 fő	15 fő	7 fő	
	3	6	12	22	1	2	8	8	4	1	
3. TTK	140 fő indok: 42 = 34,7 %					86 fő 24 = 42,9 %					Összesen: ⇒ 226 fő 66 indok = 37,3 %
	22 fő	40 fő	36 fő	26 fő	16 fő	16 fő	14 fő	26 fő	12 fő	18 fő	
	5	9	12	10	6	4	5	10	4	1	
ÖSSZESÍTVE	329 fő 121 indok = 68,4 %					167 fő 56 indok = 31,6 %					Összesen: 496 fő ⇒ 177 indok = 100%
	35 fő	84 fő	72 fő	90 fő	48 fő	20 fő	30 fő	45 fő	36 fő	33 fő	
evf. leltár: indok	8	25	32	43	13	6	13	21	12	4	

Hasznossági szükséglet

1. BTK	104 fő 43 = 24,0 %					26 fő 4 = 7,5 %					összesen: = 130 fő 47 indok = 20,3 %
	7 fő 4	26 fő 13	15 fő 8	30 fő 10	26 fő 8	- -	3 fő	6 fő 1	9 fő 1	8 fő 2	
2. JTK	85 fő 61 = 34,1 %					55 fő 24 = 45,3 %					= 140 fő 85 indok = 36,6 %
	6 fő 1	18 fő 18	21 fő 12	34 fő 22	6 fő 8	4 fő 2	16 fő 7	13 fő 6	15 fő 8	7 fő 1	
3. TTK	140 fő 75 = 41,9 %					86 fő 25 = 47,2 %					= 226 fő 100 indok = 43,1 %
	22 fő 18	40 fő 21	36 fő 12	26 fő 12	16 fő 12	16 fő 3	14 fő 9	26 fő 9	12 fő 3	18 fő 1	
összesítés	329 fő 179 indok = 77,2 %					167 fő 53 indok = 22,8 %					⇒ 496 fő 232 = 100 %
erf. létszám indok	35 fő 23	84 fő 52	72 fő 32	90 fő 44	48 fő 28	20 fő 5	33 fő 16	45 fő 16	36 fő 12	33 fő 4	
1. BTK	7 fő 11	26 fő 18	15 fő 32	30 fő 70	26 fő 38	3 fő	6 fő 8	9 fő 12	8 fő 5	értelmi + érzelmi + hasznossági indokok ← együtt	
2. JTK	6 fő 9	18 fő 42	21 fő 44	34 fő 95	6 fő 18	4 fő 8	16 fő 36	13 fő 25	15 fő 24		
3. TTK	22 fő 39	40 fő 46	36 fő 50	26 fő 46	16 fő 20	16 fő 16	14 fő 25	26 fő 39	12 fő 13		
összesítés	35 fő 59	84 fő 136	72 fő 126	90 fő 211	48 fő 76	20 fő 24	33 fő 61	45 fő 72	36 fő 49	33 fő 18	496 fő 832 indok
	329 fő 608 indok = 73,1 %					167 fő 224 indok = 26,9 %					100 %

A nem kötelező irodalom munkaidőn kívüli rendszeres olvasásának szükségességét tehát 240 nő /67,7 %/ és 117 férfi /32,8 %/ hallgató indokolta.

Kari és nemek szerinti megoszlásban:

BTK 76 nő = 80 %   19 férfi = 20 %

JTK 72 nő = 62 %   45 férfi = 38 %

TTK 92 nő = 63 %   53 férfi = 37 %.

Az érzelmi és értelmi szükségletet jelző indoklások százalékos kimutatásában a joghallgatók vezetnek /értelmi: 36,1 %, érzelmi: 37,8 %/, a TTK--s hallgatók állnak a második helyen /32,4 % és 37,3 %/, a hasznossági szempontu indoklásokban első helyen -- erősen vezetve -- a TTK--s hallgatók állnak 43,1 %--al. /jogászok: 36,6 %/ A bölcsészhallgatók mindhárom csoportban az utolsók /értelmi: 31,5 %, érzelmi: 24,9 %, hasznossági: 20,3 %/.

Az értelmi indíttatásu csoportban nincs nagy eltérés a három kar hallgatói között. Feltűnő az érzelmi indíttatásu indokcsoportban a bölcsészek lemaradása, legalább is a reál--szakosokhoz viszonyítva. Nem okozott meglepetést a hasznossági szempontu olvasásoknál a TTK hallgatóinak vezetése /a bölcsészekhez viszonyítva kétszeresen erős ez az indíték náluk!/, és a bölcsészek lemaradása. Az indítékok elemzésénél a joghallgatók tűnnek a legkiegyensúlyozottabb olvasmányválasztóknak.

Meglepetést okoz viszont az indíték--indokcsoportoknak a nemek szerinti vizsgálata :

a nőknél az értelmi /50,7 %/ és hasznossági szempont /29,4 %/ után következik csak az érzelmi indoklás /19,9 %/, míg a férfiaknál az érzelmi indíttatású olvasás /25 %/ megelőzi a hasznossági szempontot /23,7 %/. Az értelmi szükséglet itt is dominál /51,3 %/.

Az egy--egy karon belül végzett elemzés csak tovább finomítja az eddig kialakult képet a három indokláscsoport arányairól, de lényegesen nem változtatja meg /kivéve a bölcsész fiuk érzelmi indokait/.

<u>BTK</u>	<u>JTK</u>	<u>TTK</u>
1.Értelmi 59,3 %	50,1 %	45,2 %
2.Hasznossági 21,1 %	27,8 %	33,0 %
3.Érzelmi 19,6 %	22,1 %	21,8 %
<u>NŐK</u>		
1.Értelmi 60,3 %	49,5 %	41,7 %
2.Hasznossági 21,6 %	29,4 %	37,3 %
3.Érzelmi 18,1 %	21,1 %	21,0 %
<u>FÉRFIAK</u>		
1.Értelmi 48,0 %	51,5 %	51,8 %
2.Hasznossági 16,0 %	24,7 %	24,5 %
3.Érzelmi 36,0 %	23,8 %	23,7 %

A 6. számú mellékletben közöljük néhány hallgató szószerint idézett indoklását ^{is} a szépirodalom rendszeres olvasásának szükségességéről.

A nem kötelező irodalom munkaidőn kívüli rendszeres olvasásának szükségességét mindössze 13 fő, a hallgatók 2,6 %--a tagadja.

10 fő TTK--s, ebből 2 a nő és 8 a férfi hallgató,
2 fő joghallgató, mindkettő férfi,
1 fő bölcsész, nő.

Összesen tehát 3 nő és 10 férfi hallgatóról van szó:

1./ A bölcsészhallgató nő. 5. évfolyamos történelem szakos. Édesapja értelmiségi, édesanyja fizikai munkát végez. Házasságban lakik. Tanulmányi eredménye 5,0. Az olvasást a kedves szabadidőj tevékenységi formái között első helyen jelölte és valósította meg-állítása szerint-a félév során. Rendszeresen olvassa a Századokat és a Történelmi Szemlét, alkalomszerűen a Tiszatájat. Legutoljára olvasott könyvei között két szakirodalom és egy verses kötet szerepel, ezért érthetetlen elutasító álláspontja. Indoklása sem logikus: "nem tartom szükségesnek, mert műveletlen vagyok." Véleménye szerint nincs szabadideje és egyébként is csak a szaktárgyával kapcsolatos irodalom érdekli.

2./ TTK--s, 5. évfolyamos, biológia--kémia szakos nő. hallgató. Kollégista. Értelmiségi szülők, 4,2--es tanulmányi átlag. A félév során negyedik helyen szerepelt szabadidős olvasása. Rendszeresen figyeli a Nagyvilágot és a Tiszatájat, alkalomszerűen az Élet és Tudományt. 28--35 óra a heti szabadideje, könyvtárba

nem jár, de olvasott az utóbbi időben: egy krimi, egy ismeretterjesztő és egy modern külföldi művet. Kedveli Nagy Lászlót, Marquez--t, de a szépirodalom rendszeres olvasását nem tartja szükségesnek.

3./ 3. évfolyamos programozó matematikus nő hallgató. Kollégista. A legutóbbi tanulmányi átlaga 3,36. Édesapja fizikai munkás, édesanyja htb.Érdeklődési területe a zene és a közélet mellett az irodalom is. Két modern külföldi művet és egy Zolát olvasott legutóbb, hat folyóiratot és két napilapot olvas alkalomszerűen, a Galaktikát rendszeresen. Kedveli Zolát, Marshall--t, Moldovát, Abe Kóbót és Lázár Ervint, de a rendszeres szépirodalom-olvasás szükségességét elutasítja, mert "alkalmankénti felüdülésre, szórakozásra való csak!" Az olvasását gátló tényezők közül a "lassan olvasók"--ot jelölte meg.

A férfi hallgatók közül a jogászok másodévesek:

4./ Az első hallgató albérletben lakik, 4,0 a legutóbbi tanulmányi átlaga. Szülei értelmiségiek, megyeszékhelyen járt gimnáziumba. Kedvenc témái: zene, foci, barátok, "pia", irodalom. 35 óránál több a heti szabadideje. A megkérdezést megelőző héten nem járt könyvtárban, de négy napilapot, három irodalmi és három reál folyóiratot szokott olvasni. A 14 szabadidős tevékenységi formából a félév során a 10. helyen szerepelt nála az olvasás, bár jelezte, hogy két krimi és egy mai magyar

művet olvasott nemrég. Tagadása szószerinti indoklása:
"Nem: irodalmi ismereteim véleményem szerint már is
elegendőek ahhoz, hogy a társaságban felmerülő irodal-
mi témákhoz érdeemben hozzá tudjak szólni. Idő és pén-
zem egyéb szórakozásaim miatt nem elegendőek könyv-
vásárlásra és könyvtárba e z é r t nem járok."

5./ A másik joghallgató albérletben lakik, tanulmányi
átlaga 3,2 volt. Szülei értelmiségiek, kis városban
érettségizett. Heti szabadideje 14--21 óra, a félév
során 5. helyen teljesítette az olvasást. Két könyv-
tár tagja. Rendszeresen olvassa a Népszabadságot, al-
kalomszerűen olvas négy szaklapot, három reál, és egy
irodalmi folyóiratot. A szépirodalom rendszeres olvasá-
sát azért nem tartja szükségesnek, mert "érdeklődési
köröm konkrétan erre nem terjed ki", s csak szaktár-
gyával kapcsolatos irodalommal foglalkozik. Legutol-
só három olvasmánya valóban szakirodalom volt.

A Természettudományi Kar hallgatói:

6./ Első évfolyamos matematikus. Értelmiségi szülei-
nél lakik. Jelesre érettségizett. Heti szabadideje
14--21 óra. Nem tagja könyvtárnak. Két szaklapot,
három napilapot és három reálfolyóiratot olvas. Leg-
utoljára olvasott könyvei: egy krimi, kettő ismeret-
terjesztő mű. Kedveli Déry--t és Capote--t. A szépi-
rodalom rendszeres olvasását azért nem tartja szüksé-
gesnek, mert azt nem lehet időhöz kötni/!/.

"Van, hogy ráérek, mégsem olvasok, van, hogy egyéb kötelezettségek helyett is olvasok." Olvasását gátolja, hogy lassan olvas.

7./ 2. évfolyamos matematika--fizika szakos kollégista hallgató. Szülei nyugdíjasok. Kis városban érettségizett, tanulmányi eredménye most 3,0. Nem tagja könyvtárnak. Szívesen beszélget sportról és tanulásról.

Könyvet nem olvasott a legutóbbi időkben, de három napilapot, két hetilapot és egy szakfolyóiratot szokott olvasgatni. A Népsportot rendszeresen olvassa. Kedveli Déry--t, Német Lászlót, Sarkadit, József Attilát és V. Hugó--t. A szépirodalom rendszeres olvasásának szükségességét tagadja, "... mert szabadidőm szivesebben fordítom másra, csak igen ritkán, kb. félévenként szakítok időt szépirodalomra."

8./ 4. évfolyamos kollégista hallgató. Budapesten érettségizett jelesre. Utolsó átlaga 4,9. Szülei szellemi foglalkozásuak. A 12. helyen szerepel a félév során az olvasás nála. Filozófiai kérdésekről, a jövőről, a családalapításról, az elhelyezkedésről szeret beszélgetni. Heti szabadideje 21--28 óra. Tagja az Egyetemi Könyvtárnak, ahol azonban csak saját jegyzetéből szokott tanulni. A Ludas Matyi és a Magyarországot olvasa rendszeresen, néha a Deltát és a Fizikai Szemlét is. Egy krimi, egy klasszikus és egy modern művet olvasott utoljára. Kedveli József Attilát, Mailer--t és Pilinszky--t.

A szépirodalom rendszeres olvasását azonban nem tartja szükségesnek, "...megvagyok nélküle."/!/

9./ 4. évfolyamos matematikus, kollégista hallgató.

Megyeszékhelyen érettségizett jelesre, utolsó átlaga 3,75. Szülei fizikai munkások. A 14 szabadidős tevékenységi formából az olvasás a 2. helyen szerepelt a félév során. 14--21 óra a heti szabadidője. Nem olvas időszaki kiadványt, de két modern szépirodalmi művet jelölt. Olvasását -- vallomása szerint -- nem gátolja semmi, de nem tartja szükségesnek, "mert megfelelő hangulat kell" hozzá. Kedveli Updike--t és Malamud--ot.

10./ 4. évfolyamos matematikus, albérlő. Megyeszékhelyen érettségizett jóra, most is 4,0 az átlaga. Szülei értelmiségi, szellemi foglalkozásuak. 14 óránál kevesebb a heti szabadidője. Három könyvtár tagja, ezekben főleg kölcsönözni szokott. Egy napilapot és két humán folyóiratot olvas. Legutóbb egy angol nyelvű szakkönyvet és két Nagy Lajos művet olvasott. A szépirodalom havi olvasásához nem ragaszkodik, mert lassan olvas és elfoglalják tanulmányai.

11./ 5. évfolyamos kollégista hallgató. Szülei fizikai munkások. Kisvárosban érettségizett jelesre, utolsó átlaga 4,0. A 12. helyen tervezte és a 8. helyen valósította meg a félév során a könyvolvasást. 14 óránál kevesebb a heti szabadidője. Két könyvtár tagja, de nem járt egyikben sem a megkérdezést megelőző héten.

Három napi és egy technikai jellegű hetilapot olvas. Könyvet nem jelölt, nem is érdekli a szépirodalom. Inkább moziba jár és tévét néz. Lassan is olvas, már a középiskolában sem volt rendszeres olvasó.

12./ 5. évfolyamos kollégista hallgató. Szülei értelmiségiek. Kis városban érettségizett jelesre, most is 5,0 az átlaga. Szabadidős tevékenységi formái között a 2. helyen szerepel a könyvolvasás. A Rakétát és három reálfolyóiratot olvas, a jelölt könyvek közül az egyik szakirodalom, a másik modern szépirodalom. Tanulmányi és más elfoglaltságok töltik ki a 14--21 óra közötti szabadidejét. Azért nem olvas, mert ha elkezd egy könyvet, nem tudja letenni.

13./ 5. évfolyamos vegyész hallgató. Értelmiségi szüleinél lakik. Megyeszékhelyen érettségizett, jelesre, most is 5,0 az átlaga. Egy héten 14 óránál kevesebb szabadideje van. Két könyvtár tagja, de csak kölcsönözni szokott. Két napi és két hetilapot olvas rendszeresen, egy Nemeskürty könyvet olvasott utoljára. Villon--t kedveli. Nincs ideje és nem is szereti a szépirodalmat, csak a szaktárgyával kapcsolatos irodalom érdekli.

A 13 hallgató főleg a felsőbb évfolyamokra jár /8 fő 4.--5. évfolyamos, egy fő 3., 3 fő 2., egy fő első évfolyamos/. Tanulmányi eredményük átlagosan 4,0 felett van. Többségük értelmiségi--szellemi szülők

gyermeke. Zömmel -- amellet, hogy tagadják a szépirodalom rendszeres olvasásának szükségességét -- olvastak az utóbbi időben szépirodalmat, és az értékes irodalom képviselőit kedvelik. Mindössze hat hallgató elutasító válasza ésszerű. Összesen a szépirodalom rendszeres, munkaidőn kívüli olvasása szükségességét elutasító 13 hallgató közül 3 hallgató az, aki valóban nem is olvasott az utóbbi időben szépirodalmat.

A legfontosabb ok, amely a hallgatók szépirodalommal való foglalkozását befolyásolja az, hogy az önképzés részének tartják annak megismerését. /61,9 % nyilatkozott így./ Sokan /41,3 %/ azért olvasnak el szépirodalmi műveket, mert a szerzőről, vagy a műről beszélnek baráti társaságukban. Többen csupán szórakozni akarnak, s találmra választanak /36,7 %/. A hallgatók 35,1 %--a hiányos ismereteit kívánja olvasással pótolni. 43 hallgató /8,7 %/ jelezte, hogy nincs ideje a szépirodalom rendszeres olvasására. /Amint a százalékos adatok is mutatják a hallgatók több választ is megjelölhettek./ Vezet az okoknál a három pozitív kategória /önképzés részének tekinti, beszélnek róla, hiányos ismereteket pótol/ százalékos aránya, ill. elég magas. A nem tudatosan választó, csak szórakozni vágyók 36,7 %--os csoportja elég magas. Viszont nem lehet elutasítani a szépirodalom szórakozást is biztosító funkcióját sem.

Inkább a taláalomra választás miatt véljük soknak a mintegy 37 %--ot. Ahogy az előzőekben már jeleztük, az interperszonális kapcsolatoknak az olvasásra ösztönző szerepét lényegesnek tartjuk, ezt igazolja a 41,3 % is /"elolvasom a művet, mert a szerzőről vagy a műről beszélnek baráti társaságomban"/.

Összehasonlítva az 1973--as vizsgálattal^x, arányeltolódások észlelhetők:

Indok	1973 N = 1257 %	1976 N = 496 % /kerekítve/
Hiányosnak tartja ismereteit, ha nem olvassa a szerzőt.	41	35
Elolvassa a művet, mert beszélnek róla a társaságban	20	41
Taláalomra választ, mert szórakozni akar	27	37
Önképzése részének tartja a szépirodalom olvasását	57	62
Nincs ideje a szépirodalom rendszeres olvasására	23	9
Nem tartja szükségesnek a szépirodalom rendszeres olvasását	45	3

^x SZENTIRMAI László: i.m. 156.p.

Mindkét esetben vezet és megközelítően azonos arányban az önképzésért olvasók csoportja /57:62/. Feltűnő különbség van az elutasító és az idővel nem rendelkező hallgatók csoportja között /45:3, 23:9/ az 1976--os vizsgálat hallgatói javára. (Bár a szépirodalom rendszeres olvasásának szükségességét tagadó 45 % nem tekinthető megalapozott válasznak, mert az 1973--ban megkérdezett hallgatók 78 %--a tagadó válasza ellenére rendszeresen olvasott szépirodalmat.^{x)} Megnőtt az interperszonális kapcsolatok befolyásoló hatása 1976--ra /20:41/, és csökkent a hiányos ismereteit pótolni kívánó szándékok száma /41:35/.

Az olvasók -- olvasni szeretők -- inkább témát választanak /a jelölések alapján/, nem szerzőt (= 51 %).
háromnál több témát kedvel 19,4 % ,
három témát 29 % ,
két témakört 26,4 % ,
egy témakört 8,1 % kedvel.

A hallgatók 25,2 %--a viszont a szerző neve alapján választja olvasmányát. Szerzőre is, témára is figyel 23,6 %. A hallgatók fele tehát, tudatosan, határozott irányulttsággal keres olvasmányt a szabadidős olvasásához.

A szépirodalom olvasására ösztönző tényezők közül lényeges a családban kialakult kulturális szokásrendszer is.

^x SZENTIRMAI László: i.m. 156.p.

A rendszeres olvasásra a szülők rendszeres olvasása, vagy nem olvasása is hatással lehet.

Édesapja rendszeresen olvas: 64,9 %--nak,
nem olvas rendszeresen: 31,0 %--nak,
válaszhiány: 4,1 %.

Édesanyja rendszeresen olvas: 64,8 %--nak,
nem olvas rendszeresen: 31,0 %--nak,
válaszhiány: 4,2 %.

Tehát a nem azonos végzettségű és foglalkozású szülők^x 65 %--a /a hallgatók véleménye szerint!/ átlagosan a rendszeres olvasók közé tartozik. A rendszeresen olvasó szülőknek meghatározó szerepe lehetett abban, hogy a hallgatók 72 %--a olvasott már középiskolás korában is rendszeresen, munkaidején kívül nem kötelező irodalmat. A családi kulturális háttér alapvető, lényegesen ható tényező a fiatalok olvasóvá válásában!

A könyvolvasás fontos lehetősége a saját könyv használata,^{b)} amit -- többek között -- a saját könyvtár nagysága is jelez. Másrészt a saját könyveknek is van -- akár vásárolja a hallgató, akár ajándékba kapja -- olvasásra ösztönző hatásuk.

x

A szülők <u>végzettség</u> szerinti megoszlása:	apa	anya
érettségi vagy felsőfoku :	64 %	50 %
8 általános vagy kevesebb:	36 %	50 %
A szülők <u>foglalkozás</u> szerinti megoszlása:		
szellemi és értelmiségi:	50 %	49 %
fizikai munkás:	33 %	12 %
egyéb és nyugdíjas:	17 %	39 %

Abban, hogy a vizsgálatban résztvevő hallgatók 88,7 %--a szükségesnek tartja a szépirodalom rendszeres olvasását, nagymértékben közrejátszik az is, hogy a hallgatók 98 %--a rendelkezik saját könyvtárral /50 kötetten felülivel 66 %!/. Jelenleg is gyarapítja könyvtárát 49 %. Az elmúlt három hónapban a hallgatók 85 %--a vásárolt szépirodalmi kiadványokat, 56 % 100 Ft.--on felüli összegben.

A munkaidőn kívüli nem kötelező irodalom olvasásában semmilyen akadályt, gátló tényezőt nem érez a hallgatók 38 %--a. Van gátló tényezője /és nem válaszolt/ 10 % olvasásának, a fennmaradó 52 % különböző okokat sorolt fel, összesen 347--et.

A legtöbben a legfőbb indoknak a tanulmányi kötelezettségeket említették /= az indokok 52 %--a/. Kevesebb azoknak a száma, akiket más elfoglaltság köt le /= az indokok 25 %--a/. Vannak, akik lassan olvasnak /= 11 %/, akiket inkább a tömegkommunikációs eszközök kötnek le /5 %/. Több hallgatót csak a szakmai információk érdekelnek /= 5 %/, és néhány hallgató jelzi, hogy középiskolás korában is keveset olvasott /= 2 %/.

Mindenesetre a 496 megkérdezett hallgató 88,7 %--a szükségesnek tartja a munkaidőn kívüli rendszeres olvasást, és 77,5 %--uk adott is adatot a legutoljára olvasott nem kötelező jellegű könyvekről, t e h á t i g y e k e z n e k az olvasást gátló tényezőket kiküszöbölni.

A hallgatók olvasási adatai pozitív képet mutatnak az olvasó egyetemi hallgatóról.

Az adatokat igyekeztünk tárgyilagosan értékelni -- hiszen a megkérdezettek saját bevallásairól, nem teljesen objektív adatokról van szó -- és így is meg kell állapítanunk azt, hogy az egyetemi hallgatók olvasási szokásai, irányultságuk, véleményük, v a g y i s olvasási kulturájuk összességében megfelel az általunk elfogadhatónak ^{vél}szinvonálnak.

V. Összegzés

Az olvasást nem tartja senki sem csak a szabadidő eltöltésére alkalmas szórakoztató eszköznek. Az olvasás, az irodalom társadalmi rendeltetése elfogadott tény. A művelt ember számára a legsimább út: az olvasás, segítő-eszköz: a könyv és folyóirat. Különösen fontos a pedagógusok rendszeres és folyamatos önképző és ismeretszerző olvasása, hiszen személyiségük közvetlen hatással van a jövő nemzedékre. A pedagógusok olvasottsága ezért fontos társadalompolitikai kérdés is. Kulturális fejlődésünket meghatározza az, hogy milyenné válik a most tanuló, de a jövő értelmiség részét alkotó egyetemi hallgató. A fejlődést segítő konkrét lépésekhez szükség van a jelen helyzet megismeréséhez. A dolgozat célja is a "m i v a n" feltárása, amely a "h o g y a n t o v á b b" --hoz adhat támpontokat. A megfelelő műveltséggel rendelkező emberek ugyanis nemcsak a színvonalasabb olvasmánykinálat, az értékekre és élményekre koncentráló oktatás, hanem az o l v a s ó és o l v a s m á n y i s m e r e t r e támaszkodó olvasmány--közvetítői gyakorlat függvénye is.

Összegezzük tehát a "hogyan tovább" segítésére a JATE hallgatóinak jelenlegi /1976/ művelődési struktúráját, koncentrálva az olvasásra.

A dolgozat választ adott arra, hogy az olvasás beépül a hallgatók személyiségét formáló tényezők közé, azaz

életmódjuk tevékenységstruktúrájának szerves része, napi, heti időmérlegükben kimutatható.

Országos felmérések is igazolják, hogy a felsőoktatási intézmények hallgatóinak /és a humán értelmiségnek/ a legmagasabb az izlésnívója.^x

A hallgatók egy héten^{sz} átlagosan 35 óra 54 perces szabadidejükben könyvolvasásra átlagosan 5 óra 24 percet fordítanak. A legutóbbi időkben 89,1 % olvasott nem kötelező irodalmat, és 78 % havonta legalább egy könyvet elolvas. Az elolvasott művek 83 %--a szépirodalom, 17 %--a szak- és ismeretterjesztő irodalom.

Az elolvasott széppróza 75 %--a értékes irodalom, 14 %--a lektűr és 11 %--a szórakoztató mű elsősorban. A legkedveltebb könyvek 80 %--a az értékes irodalom kategóriájába sorolható, ezek 71 %--a regény, 25 %--a verses kötet, 2 %--a dráma, 2 %--a ismereteket közlő mű. Mindössze 6 % jelezte, hogy nem ismert meg olyan szerzőket sem a középiskolában, sem az egyetemen, akiket szívesen olvasna. 94 %--uk összesen 887 író és költőt sorolt fel a magyar- és világirodalomból.

A hallgatóknál az olvasói izlés törzsét alkotó magyar szerzők: Moldova György, Pilinszky János és Kertész Ákos; a külföldiek: Robert Merle, Graham Greene, és Gabriel Garcia Marquez.

Az izléstípusok között vezet a mai irodalom izléstípusa, a XX. századi klasszikusok és az analitikus próza

^x GEREBEN Ferenc: Olvasásgyakorlás, irodalmi izlés. = Könyv, 1973. 2. sz. 67--80.p.

előtt. A középiskolai irodalmi ízlés -- az újabb irodalom javára -- átrendeződött.

A fenti adatok pozitív olvasói, sőt műveltségi képet is mutatnak az egyetemi hallgatóról, ugyanakkor a perspektivikus szemlélet pozitív voltára is engednek következtetni. A megismert és elemzett adatok^{kal} segítségét kívánunk nyújtani ahhoz, hogy e pozitív képet tovább mélyíthessük.

Felhasznált irodalom

- BALOGH Zoltán--KAMARÁS István: Élményalakzatok. 1.
Bp. 1978, NPI. 393 p.
- GEREBEN Ferenc: Olvasásgyakoriság, irodalmi izlés.
= Könyv, 1973. 2.sz. 67--80.p.
- GONDOS Ernő: Olvasói izléstípusok. Bp. 1975, Kossuth.
372 p.
- KAMARÁS István: Elővizsgálat az irodalmi izlés kutatásához. = Szociálpszichológiai kutatások Magyarországon. Bp. 1976, Akadémiai K.
- KAMARÁS István: Közelképek olvasási kulturánkról.
= Népszava, 1976. 105.sz. 5.p.
- NÉMETH Zsófia: A szegedi felsőoktatási intézmények hallgatói az egyetemi könyvtárban. = Könyvtári Figyelő, 1975. 1.sz. 27--40.p.
- SZENTIRMAI László: Egyetemi hallgatók Szegeden.
Bp. 1976, Gondolat. 306 p.
- SZENTIRMAI László: Egyetemi hallgatók olvasási igényének vizsgálata. = Tiszatáj, 1965. 2.sz. 121--124.p.
- SZENTIRMAI László: Egyetemi hallgatók olvasási szokásai egyhetes időmérleg -- vizsgálat tükrében. OSZK--KMK.
Bp. 1974, OSZK--KMK.
- SZENTIRMAI László: Kísérlet az egyetemi hallgatók olvasási szokásainak felmérésére. = Felsőoktatási Szemle, 1965, 7--8.sz. 441--446.p.

SZENTIRMAI László: Olvasáselemzés és néhány következtetés. = Acta Bibliothecaria, 1966. Tom.5. Fasc.2. 1966.

SZENTIRMAI László: Olvasáselemzés és néhány következtetés egyetemi hallgatóknál két felmérés alapján.
= Acta Bibliothecaria, Tom.5. Fasc.2. Szeged, 1970.
23--51.p.

SZENTIRMAI László: Az olvasó egyetemi hallgató. Időben és intézményben. Kézirat. Megjelenik 1981--ben a Népművelési Propaganda Iroda kiadásában./Megtalálható a Könyvtártudományi Módszertani Központ Szakkönyvtárában./

Tartalomjegyzék

Bevezető	1.p.
I. fejezet: Az egyetemi hallgatók szabadidős tevékenységi formái és az olvasás helye ezekben.	4. p.
II. fejezet: A szabadidőben olvasott nem kötelező irodalom tartalmi és műfaji megoszlása.	13. p.
III. fejezet: Az egyetemi hallgatók irodalmi ízlése.	33. p.
IV. fejezet: Az egyetemi hallgatók szabadidős olvasását ösztönző és gátló tényezők. Az olvasó--tipusok.	68. p.
V. fejezet: Összegzés.	92. p.
Felhasznált irodalom	95. p.
Mellékletek	98. p.

1. számú melléklet

A vizsgálatok legfontosabb független változóinak megoszlása százalékban (kerekítve).

	vizsgálat és időmérleg fel- vétel 1973	1976--os vizsgálat
ledány	68	67
fiú	32	33
BTK	30	28
JTK	28	26
TTK	42	46
I. évfolyam	32	13
II. évfolyam	20	24
III. évfolyam	27	24
IV. évfolyam	15	26
V. évfolyam	6	13
jeles	23	21
jó	49	52
közepes	26	24
elégséges	2	2
elégtelen	-	1
kollégiumban	66	54
albérletben	21	31
szüleinél lakik	13	15

2. számú melléklet

Az 1976--os vizsgálat legfontosabb változóinak megoszlása

	N=496	
	fő	%
kollégista	268	54,0
albérlő	153	30,8
szüleinél lakik	60	12,1
házastársával lakik	15	3,1
megyeszékhelyen érettségizett	105	21,2
nagyvárosban érettségizett	171	34,4
kisvárosban érettségizett	220	44,4
jelesre érettségizett	251	50,6
jóra érettségizett	219	44,2
közepesre érettségizett	15	3,0
válaszhiány	11	2,2
legutóbbi átlaga		
jeles	102	20,6
jó	259	52,2
közepes	121	24,4
elégséges	9	1,8
válaszhiány	5	1,0
Tudományos Diákkör tagja	170	34,3
nem tagja	326	65,7
KISZ vezető	100	20,2
nem KISZ vezető	396	79,8

3. számú melléklet

A szülők adatai

	Apa		Anya	
	fő	%	fő	%
<u>végzettség</u>				
egyetem, főiskola	209	42,1	98	19,8
érettségi	109	22,0	150	30,2
8 általános	130	26,2	186	37,5
kevesebb	48	9,7	62	12,5
<u>foglalkozás</u>				
munkás	133	26,8	45	9,1
paraszt	29	5,8	13	2,6
szellemi	38	7,7	128	25,8
értelmiségi	211	42,5	115	23,2
egyéb	30	6,1	162	32,6
nyugdíjas	55	11,1	33	6,7
A család havi jövedelme				
	fő	%		
--2000 ft--ig	16	3,2		
2000--4000 ft--ig	112	22,6		
4000--6000 ft--ig	143	28,8		
6000 ft felett	147	29,6		
nem tudja pontosan	58	11,7		
válaszhiány	20	4,1		
A család egy főre eső havi jövedelme				
-- 600 ft--ig	11	2,2		
600-- 900 ft--ig	49	9,9		
900--1300 ft--ig	78	15,7		
1300--1800 ft--ig	146	29,4		
1800--2500 ft--ig	94	19,0		
2500 ft felett	42	8,5		
nem tudja pontosan	76	15,3		

4. számú melléklet

A hallgatók által utoljára olvasott három nem kötelező jellegű mű felsorolása alfabetikus sorrendben, a jelölések számával:

Abe Kóbó: A homok asszonya	2
Aczél György: Egy elmaradt ~~helyett~~ helyett	8
Adriai tengernek múzsája (versek)	1
Ady Endre versei	8
Ajtmatov, Csingiz: Dzsamilla szerelme	1
Ajtmatov, Csingiz: Fehér hajó	5
Ajtmatov, Csingiz: Korai darvak	3
Ajtmatov, Csingiz: A versenyló halála	1
Aldiors, Brian: Szürke szakáll	1
Almeda, A.: Nobel	1
Amado, Jorge: Csodabazár	3
Amado, Jorge: Gabriella	1
Amado, Jorge: Holt tenger	1
Amado, Jorge: A vén tengerész	1
Amlinszkij: Hazatérés	2
Andersen Nexő, Martin: Ditte	2
Anderson, Edith: A megfigyelő nem lát semmit	1
Andrič, Ivo: Hid a Drinán	1
Andrzejevski, Jerzy: Hamu és gyémánt	1
Antanténusz	1
Arany János balladái	1
Arrnack: A végzet még nem született meg	1
Arszenyev: Derszu Urzala	1
Aszódi--Bencsán: A házasság abc-je	1
Austen, Jane: Érzelem és értelem	2
Aveline, Claude: Emberrablás francia módra	1
Aviberg: A tranzisztor	1
Aymé, Marcel: A zöld kanca	1

Balázs Béla: Álmodó ifjúság 1
Balázs Lóránt: A kémia története 1
Balzac, Honoré de: Emberi színjáték 1
Balzac, Honoré de: Goriot apó 1
Bander: Helga 1
Baracs Dénes: A fál mögött van Kína 6
Baranyi Ferenc versei 7
Barrett-Brovning, Elizabeth: Portugál szonettek 6
Baudlaire, Charles: A romlás virágai 2
Bates, Herbert E.: Bíborsivatag 4
Bálint György: Az utolsó percek 1
Bálint György: A törönyör visszapillant 1
Bárány Tamás: Csigalépcső 7
Bárány Tamás: Város esti fényben 1
Beauvoir, Simone de: Amerikai útinapló 1
Beauvoir, Simone de: Egy jó házból való úrilány emlékei 1
Beauvoir, Simone de: Minden ember halandó ! 1
Becher, Johannes: Kivülállók 1
Bellov, Saul: Henderson, az esőkirály 1
Beckett, Samuel drámái 1
Bellov, Saul: Herzog 2
Benedek István: Aranyketrec 5
Benedek István: Csineva 2
Benedek István: A tudás útja 2
Benedek István: Varázslás és ( ) orvoslás az azték,
maja és inka birodalomban 3
Berend T. Iván: Magyarország gazdasága 1945--1968 1
Berger, John: G. 3
Bergman, Ingmar: Filmtrilógia 1
Berkesi András: Akik nyáron is fáznak 1
Bernáth Aurél: Feljegyzések éjjél körül 2
Bertha Bulcsú: Kengurú 3
Bevezetés a programozott valószínűségszámításba 1
Bezimenszkij: Martin Bormann utolsó naplója 2
Berzsenyi Dániel versei 1
Biblia 1
A biológia aktuális kérdései 1
Boccaccio, Giovanni: Dekameron 1
Bogomolov: Negyvennégy augusztusában 1
Bókay János: Bohémek és pillangók 1
Bor: Átkelt a vándor az atomkoron 1
Botev: Kenyér és golyó 1
Böll, Heinrich: Billiárd fél tizkor 1
Böll, Heinrich: Katharina Blum elvesztett tisztessége 3
Brecht, Bertolt: Julius Caesar ur üzletei 1
Brontë, Charlotte: Villette 1
Brontë, Emily: Üvöltő szelek 1
Brook: Az üres tér 1
Brovvn: A vadnyugat története indián szemmel 2
Bulgakov, Mihail drámái 1

- Bulgakov, Mihail: ^AMester és Margarita 10
Burns, Robert versei 2
Buzzatti, Dino novellái 1
Camus, Albert: Közöny, Pestis, Bukás 2
Capote, Truman: Hidegvérrel 11
Carr: A London Bridge rejtélye 1
Castelone: Napóleon 3
Ceram: A régészet regénye 2
Chandler, Raymond: Hosszú álom 2
Chandler, Raymond: Magas ablak 1
Chardin, de: Emberi jelenség 1
Charrière, Henri: Pillangó 1
Christie, Agatha: Poirot karácsonya 1
Christie, Agatha: Tíz kicsi néger 1
Copland: Az új zene 1
Corso, Gregory: Az utolsó gengszter 1
Coxeter: A geometriák alapjai 2
Cronin, Archibald: Ezt látják a csillagok 1
Családi kör 1
Csalog Zsolt: Kilenc cigány 3
Csehov novellák 1
Csontos Gábor: Időzavar 1
Csontváry Emlékkönyv 1
Cusack, Dymphna: A fekete villám 2
Cusack, Dymphna: Hőhullám Berlinben 1
Cusack, Dymphna: Ketten a halál ellen 1
Cusack, Dymphna: A megperzselt fa 1
Czakó Gábor: Iskolavár 1
Czeizel Endre: Az öröklődés titkai 3
Dallos Sándor: Az aranyecset, A nap szerelmese 4
Dávid Sándor: Balczó 3
Defoe, Daniel: Bob kapitány 1
Dénes Zsófia: Élet helyett órák 2
Déry Tibor: A befejezetlen mondat 1
Déry Tibor: Felelet 4
Déry Tibor: A félfülű 2
Déry Tibor: G A úr X--ben 1
Déry Tibor: Kedves Boóper 2
Déry Tibor: Ky vagiok én 8
Déry Tibor: Theokritosz kéjperben 1
Dévényi Tibor: Ez és ez Géza karrierje 1
Diderot, Denis: Apáca 4
Diderot, Denis: Az emberi egyenlőség alapjairól 1
Dobai Péter: Tartozó élet 2
Dosztojevszkij, Fjodor: Bűn és bűnhődés 5
Dosztojevszkij, Fjodor: Feljegyzések a holtak házából 1
Dosztojevszkij, Fjodor: A félkegyelmű 3
Dosztojevszkij, Fjodor: Karamazov testvérek 3

Dosztojevszkij, Fjodor: Kisregények 1
Dosztojevszkij, Fjodor: Megalázottak és megszemérmésítettek 2
Dosztojevszkij, Fjodor: Ördögök 1
Dovel professzor feje 1
Doyle, Conan: A nagy árnyék 1
Doyle, Conan: Sherlock Holmes emlékiratai 2
Draveszki Zsuzsa: Asszony a fáraók trónján 1
Dreiser, Theodor: Amerikai tragédia 3
Druon, Maurice: Elátkozott királyok 4
Druon, Maurice: Találka a pokolban 2
Druon, Maurice: Zeus emlékiratai 1
Dumas, Alexandre: A három testőr 5
Durrell, Lawrence: Alexandria négyes 3
Dürrenmatt, Friedrich drámái 4
Dürrenmatt, Friedrich: Igéret 1
Efraim 2
Egri Viktor: Festett világ 1
Eistlake: A művész arcképe huszonhat lóval 1
Az első világháború 1
Az ember árnyékában 1
Eminescu versei 2
Engelmann: Banyeka... 1
Engelmann: A Rajna urai 1
Engels: A család, magántulajdon és az állam eredete 1
Eörsi István válogatott műfordításai 1
Erasmus: A balgaság dicsérete 1
Erdei Ferenc: Magyar város 1
Erdey-Grúz Tibor: Anyagszerkezet 1
Erdődy János: A szent sátán 1
Eszttétikai olvasókönyv 1
Énekek éneke 1
Fallaci, Oriana: Ha meghal a nap 5
Fallaci, Oriana: Haszontalan nem 2
Fallada, Hans: Mi lesz veled emberke? 2
Fast: Spartacus 1
Faulkner, William: Sikoly 1
Fehér Klára: Négy nap a paradicsomban 2
Fejes Endre: Szerelemről bolond éjszakán 2
Fekete Gyula: Eljünk magunknak 1
Fekete István: Őszi vásár 1
Feuchtvanger, Lion: A hamis Néró 1
Feuchtvanger, Lion: A zsidó háború 5
Féltékenység 1
A figyelem fejlődése 1
Fiúk téli kalandozása (mai finn kisregények) 1
La Fontaine: Állatmesék 1
Ford: A jó katona 1
Forsythe: A sakál napja 1
A föld fejlődéstörténete 1
Földes Anna: Női szemmel három világrészen 1

Földünk országai 1
France, Anatole: Bonnard Szilveszter vétke 1
Franciaország (útikönyv) 1
Fried: Absztrakt algebra elméleti úton x 2
Friedenthal: Goethe élete és kora 1
Frisch, Max: Homo Faber 1
Fritz: Irodalmi tárlatok 1
Gaál György Sándor: Liszt Ferenc élete 2
Gaáli: Hűtés a háztartásban 1
Gage, Nicolas: A maffia nem egyformán fizet 1
Galabárdi Zoltán: Rókatánc 1
Galgóczi Erzsébet: Közös bűn 1
Galgóczi Erzsébet: Nádtetős szocializmus 1
Gamovv: Tomkiss úr kalandjai a fizikával 1
García Marguez, Gabriel: Baljós óra 1
García Marguez, Gabriel: Száz év magány 14
García Lorca, Federico versei 1
Gauguin élete 1
Gárdonyi Géza: Európa közepén 1
Gárdonyi Géza: Az a hatalmas harmadik 1
Gecse Gusztáv: Kérdések a vallásról 1
Gergely Ágnes: Chicagói változat 1
Gelléri Andor Endre: A szállítóknál 1
Geraszimov: A repülőtér nem fogad 2
Gerol: Inkák tündöklése és bukása 1
Gerő János: Kopog a tető 1
Gibojedov, A.Sz.: Az ész bajjal jár 1
Gide, André: Novellák 1
Gide, André: A pénzhamisítók 1
Gilars: Conversations with Stalin
Ginsberg, Allen: Nagyárúház Kaliforniában 1
Glasenapp: Öt világvallás 2
Golding, VWilliam: A legyek ura 8
Golding, VWilliam: Az utód 1
Gorillák és gitárok 1
Gorkij, Makszim: Gyermekkorom 1
Görög regék 1
Graves, Robert: Aranygyapjú 2
Graves, Robert: Claudius, az isten 1
Graves, Robert: Én, Claudius 1
Greene, Graham: Csendes amerikai 2
Greene, Graham: Utazások nagynénémmel 1
Greene, Graham: Tiszteletbeli konzul 1
Grotius, Hugo: A háború és béke joga 1
Grün, Max van der: Igéret és valóság 1
A gyönyörűség dalainak kezdete 1
Gyurkó László: Négyszemközt a forradalommal 1

- Hajnal Anna: Elhiszed nekem? 1
Hajnal Gábor: Antennák 1
Hajnóczy Rózsa: Bengáli tűz 1
Hanák Péter: Magyarország a monarchiában 1
Hanisbach, Jan: Fusimunka 1
Hardy, Thomas: Egy tiszta nő 1
Haraszti György: Nemzetközi szerződések 1
Hašek, Jaroslav: Svejek, a derék katona 1
Hašek, Jaroslav: Az ellopott latrinák 1
Hawthorne, Nathaniel: A skarlát betű 1
Hegedüs András: Magyar írók pedagógiai nézetei 1
Hegedüs István: A kiátkozott 1
Hegyi Klára: Egy világbirodalom végvidékén 1
Heller, Joseph: A 22-es csapdája 1
Heltai Gáspár: Ponciánus 1
Hemingway, Ernest: Akiért a harang szól 2
Hemingway, Ernest: Búcsu a fegyverektől 2
Hemingway, Ernest: Elbeszélések 4
Hemingway, Ernest: Karácsony a világ tetején 1
Hemingway, Ernest: Szigetek az áramlásban 1
Hemingway, Ernest: Vándorünnep 1
Herbert, Zbigniew: Barbár a kertben 1
Hernádi Gyula: Az erőd 1
Heynowsky-Schemmann: Kongó-Müller, a nevető gyilkos 1
Horgas Béla: Beszélek a zöld disznóról 1
Horgászbottal három földrészen át 1
Horgászni szeretnék 1
Horgászok kézikönyve 1
Horváth Péter: Egéridő 2
Hoyle: A fekete felhő 1
Hugo, Victor: A Párizsi Notre-Dame 1
Huizinger, Johan: A középkor alkonya 1
Hume: Ertekezés az emberi természetről, 1
Hunyady Sándor: Razzia az "Arany Sas"-ban 2
A XX. századi francia irodalom 2
25 év legszebb versei 1
Ibsen, Henrik: Nóra 1
Illés Endre: Egyszárnyú madarak 1
Illés Endre: Történetek a szerelemről és halálról 1
Illés Endre: A tövisszűrő 1
Illyés Gyula: Anyanyelvünk 1
Illyés Gyula: Bánk bán átdolgozása 1
Illyés Gyula: Itt élned kell 1
Illyés Gyula: Petőfi 1
Illyés Gyula: Puszták népe 1
Iluk István versei 1
Indiai regék és mondák 1
Ipper Pál: A tulsó partról jelentik 1
Az iszlám művészete 1
Iwackiewicz, J.: Mater Johanna 1

Jacobson: Hang - jel - vers 1
Jacot-Callier: Marconi 1
Jacta: Hires francia bünperék 2
Jakucs László: Aggteleki karsztvidék 1
Jansson, Tove: Moominland Miduiter 1
Jastrow, Robert: Vörös óriások és fehér törpék 2
Játék a végtelennel 1
Jelenlét /elbeszélések/ 1
Jerome, K. Jerome: Tree man in Boat 1
Jeszenyin, Szergej versei 3
Jogalkotás 1
Joharon: Rózsák és lányok 1
Johnson, H.: Isten áldja, tanár úr! 1
Johnsson: Odüsszeusz visszatér 1
Jones, James: Most és mindörökké 14
Joyce, James: Ulysses 3
Jókai Anna: Szeretteink, szerelmeink 1
Jókai Anna: Tartozik és követel 1
Jókai Mór: Erdély aranykora 1
Jókai Mór: Török világ Magyarországon 1
Jókai Mór: Szabadság hó alatt 1
József Attila versei 10
Juhász Ferenc: A szarvassá változott ... 2
Juhász Ferenc: Tékozló ország 1
Juhász Gyula versei 1
Kafka, Franz: A per 1
Kakukk-kút /elbeszélések/ 1
Kalicz: Sirok, csontok, emberek 1
Kardos Pál: Babits Mihály 1
Karinthy Ferenc: Kentaur 1
Karinthy Ferenc: Végtelen szőnyeg 1
Karinthy Gábor: Heuréka, görbe tükör 1
Karinthy Frigyes: Capillária 2
Karinthy Frigyes: Humoreszkek 1
Kassák Lajos: Egy lélek története 1
Kassák Lajos versei 2
Katajev, I.I.: Távolban egy fehér vitorla 1
Kzantzakisz, Nikosz: Zorbász, a görög 3
Kádár János: Internacionalizmus, nemzeti érdek 2
Kálnoky László: Szerenád 1
Kellér Dezső: Leltár 1
Kerekes: Kubától Chiléig 1
Kertész Ákos: Makra 1
Kerouac, Jack: Úton 1
Kesey, Ken: Száll a kakukk fészkére 5
Keyes, Daniel: Virágot Algernonnak 9
Killens: Aztán mennydörgést hallottunk 1
Kisch, Egon Erwin: Amerikai mennyországot 1
Kiss Artur: Marxizmus és demokrácia 1
Kina, mált és jelen /tanulmánygyűjtemény/ 1
Knight, Eric: Légy hüönmagadhoz 11

- Kokoschka, Oskar: Életem 1
Kolozsvári Grandpierre Emil: A burok 1
Kolozsvári G. Emil: Galeri 1
Kolozsvári G. Emil: Négy-öt magyar összehajol 2
Kolozsvári G. Emil: Nők apróban 2
Konvys: Kisajátítás 1
Kosztolányi Dezső: Aranysárkány 1
Kosztolányi Dezső: Néró, a véres költő 1
Kosztolányi Dezső versei 1
Kozma Ferenc: Jólét francia módra 1
A költő és a majompofa 1
Köpeczi Béla: Magyarország, a kereszténység ellensége 1
Köpeczi Béla: II. Rákóczi Ferenc az államférfi és író 1
Kó András: Papp Laci 1
Kriza János: Vadrózsák 2
Krúdy Gyula: Hét bagoly 1
Krúdy Gyula: N.N. 1
Krúdy Gyula: Palotai álmok 5
Krúdy Gyula: Régi szélkakasok között 2
Kulin György: Mit mondanak a csillagok 2
Kuprin, A.I.: Párbaj 2
Kuprin, A.I.: Szulamit 1
Különös históriák 1
Labad György: Forradalom és kiegyezés 1
Laczkó Mihály: A magyar ipari munkásság fejlődése... 1
Ladányi Mihály: Seregek mögött 4
Lakatos Menyhért: Füstös képek 7
La Mure: Moulin Rouge 1
Latinovits Zoltán: Ködszurkáló 1
Lawrence, D.H.: Szülők és szeretők 3
Láng György: A Tamás-templom karnagya 1
Lázár: Bikfi-bukfi bukferenc 1
Leacock: A rejtély titka 1
Lem, Stanislaw: Éden 2
Lem, Stanislaw: A fekete eső 1
Leontyev: Az utolsó rádiogramm 1
Levi, Carlo: Tutto il mi elle e finito 1
Lewis, Sinclair: Dodsworth 1
Lipták Gábor: Sárkányfészek 1
London, Jack: Martin Eden 1
London, Jack: Vaspata 1
London, Jack válogatott elbeszélései 1
Lengyel József: Igéző 1
London-Lifsic: Elméleti fizika 1
Locke: Levelek a vallási türelemről 1
Lócs-Vigassy: Fortran programozási nyelv 2
Lukács Imre, Sz.: Szegények ünneplőben 1
Lyka Károly: Kis könyv a művészetről 1

Machiavelli: A fejedelem 1
A maffia nem válaszol 1
Magyar népballadák 1
Magyar népmesék 1
A magyarországi pannonkori képződmények kutatása 1
A mai antikommunizmus 1
Mai magyar elbeszélők 2
Mailer, Norman: Meztelenek és holtak 4
Majakovszkij, Vlagyimir versei 2
Majzer Miklós: M.S. Mester 1
Makarenko, A.P.: pedagógiája 1
Malamud, Bernard: A mesterember 1
Malamud, Bernard: Új élet 1
Malaparte, Curzio: Kaputt 1
Malezapov: De Gaulle tábornok 1
Malraux, André: Az obszcidián fej 1
Maltz, Albert: Simon McKeever utazása 1
Mammeri: Opium és ököl 1
Mandiurgas: A legkülső körön 1
Mann, Heinrich: Az alattvaló 1
Mann, Thomas: A Buddenbrook-ház 1
Mann, Thomas: Dr. Faustus 2
Mann, Thomas: József és testvérei 1
Mann, Thomas: Királyi fenség 1
Mann, Thomas: Lotte Weimarban 1
Mann, Thomas: Tonio Kröger 1
Mann, Thomas: A varázshegy 2
Mao Ce-tung összes művei 1
Marék Antal: Így élt Albert Schweitzer 2
Marshall, Peter: Nincs helyed a temetőben 6
Martin du Gard, Roger: Egy lélek története 1
Marx György: Kimeríthetetlen anyag 1
Maugham, W. Somerset: Novellák 1
Maupassant, Guy de: Erős mint a halál 1
Maupassant, Guy de: A szép fiú 1
Mauriac, François elbeszélései 3
Mauriac, François: Egy hajdani fiatalember 1
Mauriac, François: Viperafészek 1
Matevoszjan, Hrant: Másnap reggel 1
Mándy Iván: Régi idők mozija 1
Mc Donald: Csipkerózsika 1
Mc Loy: A lovakat lelövik, ugye? 4
Merle, Robert: Allati elmék 3
Merle, Robert: Két nap az élet 3
Merle, Robert: Malevil 7
Merle, Robert: Mesterségem a halál 6
Merle, Robert: A sziget 5
Merle, Robert: Úvegfal mögött 7
Mesterházy Lajos: Prometheus-rejtély 1
Mezőkövesd város monográfiája 1
Miczkiewicz, Adam versei 1
Mikszáth Kálmán: Fekete város 1

Miller, Artur eredeti nyelven 1
Miller, Artur drámái 1
Mocsár Gábor: Kerek egymillió 1
Mócsi: Pannónia a korai császár korban 1
Mócsi: Pannónia a késői császár korban 1
Módl: Az EGK joga 1
Mohás Livia: Mit tudsz önmagadról? 3
Mohikán: Galeri 1
Moldova György: Ferencvárosi koktél 4
Moldova György: Mandarin, a híres vagány 4
Moldova György: Negyven prédikátor 2
Moldova György: Az ōrség panasza 2
Moldova György: Sötét angyal 3
Moldova György: Szent Imre induló 3
Molière drámái 1
Molnár Gábor: Én kedves Arizónám 1
Moravia, Alberto: Az asszony meg a lánya 1
Moravia, Alberto: Közönyösök 1
Moravia, Alberto: Megalkuvó 1
Moravia, Alberto: Megvetés 1
Móricz Zsigmond novellái 2
Moravia, Alberto: Unalom 1
Morduch, M.: A fekete folyosó 2
Móra Ferenc: Aranykoporsó 1
Móricz Zsigmond: Fáklya 1
Móricz Zsigmond: Rokonok 1
Nadine: Lingvingstone barátai 3
Nagy Ferenc, Z.: Ahogy én láttam 1
Nagy Lajos: A lázadó ember 1
Nagy Lajos: A menekülő ember 1
Nagy Gy., Sz.: A geom szerk. elmélete 1
Nanovszki, Ilja: Molekuláris kávéház 1
Nemes Dezső: A fasizmus kérdéseire 2
Nemes György: Kánaán 1
Nemeskürty István: A második magyar hadsereg 1
Neumann János: A számítógép és az agy 2
Neumann, J.: Economic Behaviore and Game theory 1
Németh G. Béla: Létharc a nemzetiség 1
Németh László: Égető Eszter 1
Németh László: Gyász 2
Németh László: Irgalom 2
Németh László: Iszony 2
Németh László: A minőség forradalma 1
A népi Magyarország negyedszázada /tanulmányok/ 1
Noble: Rákóczi fejedelem históriája 1
Nowak, Tadeusz: Ha király leszel, ha bakó leszel 1

- Oates, Carol: Luxusvilág 1
O'Connor, Flannery: "És erőszakosak ragadják azt ..." 1
Olbracht, Ivan: Anna 1
Olbracht, Ivan: Átok völgye 1
O'Neill, Eugen: Drámák 2
O'Neill, Eugen eredeti nyelven 1
Orbán Erzsébet: Atomok, ionok, molekulák 1
Orear, Jear: Modern fizika 1
Ormos-Incze: Kelet-európai fasizmusok 1
Orosz népmesék 1
Ottlik Géza: Iskola a határon 1
Örkény István: Egyperces novellák 2
Örkény István: Időrendben 1
Örkény István: Meddig él egy fa 2
Örsi István: Lonci narancssárgában 1

Pais: Ember és vallás 1
Palotai Boris: Szerelmespár 1
Panovsky, E.: Az emberi országok stilustörténete 1
Papp Ferenc: Földreszállt ember 1
Papp Árpád: Metszéspontok 1
Passuth László: Lagunák 1
Passuth László: A mantuai herceg műzsikusa 1
Passuth László: Nápolyi Johanna 1
Páral, Vladimir: A csipkeverő lány 1
Páral, Vladimir: Az ifju ember és a fehér bálna 2
Páskándi Géza: Papirrepülők 1
Petronius: Satyricon 1
Pilinszky János: Kráter 1
Pinter, Harold drámái 1
Platon: Kriton 1
Platon: Lakoma 1
Platon: Szokratész védőbeszéde 1
Platonov, A.P.: Dzsáev 1
Plensdorf: Ifju Werther 2
Plensdorf: német nyelven 1
Plutarkhosz: Híres rómaiak 1
Poe, Edgar Allan: Az elveszett lélegzet 2
Polgári tudomány-filozófia 1
Pokolkő /elbeszélések/ 1
Portorak: Nürnbergi epilógus 1
Prelude 1
Prosperius irásai 1
Prus, Boleslaw: A fáraó 5
Puskin, Alekszandr: Anyegin 2
Puskin, Alekszandr drámái 1
Puskin, Alekszandr versei 1
Qury: A prolik 1

Radiguet, Raymond: A test ördöge 1
Radnóti Miklós: Ikrek hava 1
Radnóti Miklós versei 6
Rapcsányi László: A Biblia világa 1
Rába György: Szabó Lőrinc 1
Rákossy Gergely: A daru 2
Ráth-Végh István: Tarka históriák 1
Read, Herbert: Modern festészet 1
Read, Herbert: Modern szobrászat 1
Read, John: Tíz nap, amely megrengette a világot 1
Read, Paul: Életben maradtak 4
Rege Imre: Titkári beszámoló 1
Regős: Alkohol 2
Rejtő Jenő: Bradley Tamás visszaüt 1
Rejtő Jenő: Elvesztett cirkálók 1
Rejtő Jenő: Menni vagy meghalni 1
Rejtő Jenő: Piszkos Fred, a kapitány 1
Remarque, Erich Maria: A Diadalív árnyékában 5
Remarque, Erich Maria: Három bajtárs 2
Remarque, Erich Maria: Nyugaton a helyzet változatlan 2
Remarque, Erich Maria: Szerelem és halál órája 4
Remarque, Erich Maria: Szeresd felebarátodat 12
Renoir, Jean: Apám Renoir 1
Reymont, W.S.: Parasztok 1
Righby, Ray: A domb 1
Rimbaud, Arthur versei 1
A Rockefeller dinasztia 1
Rolland, Romain: Colas Breugnon 1
Romain, Rolland: Pierre és Luce 1
Rose, Paul: A manchesteri mártírok 1
Rousseau, J.J. művei 1
Rózsa Pál: Lineáris algebra 1
Rubinstein: Az általános pszichológia alapjai 1
Saint-Exupéry, Antoine de: Éjszakai repülés 1
Saint-Exupéry, Antoine de: A kis herceg 1
Saint-Simon emlékiratai 1
Sakotin: Blood kapitány viszontagságai 1
Sakton: Bonaparte 1
Salmon, André: Modigliani szenvedélyes élete 1
Salvador, E. Luria: Az élet befejezetlen kísérlet 1
Santin: Katolikus kérdés, kommunista kérdés 1
Sarkadi Imre: Bolond és szörnyeteg 2
Sarkadi Imre drámái 3
Sarkadi Imre novellái 3
Sarkadi Imre: Oszlopos Simeon 1
Sarte, Jean-Paul drámái 7
Sartre, Jean-Paul: Módszer, történelem, egyéb 2
Sartre, Jean-Paul: Tisztességtudó utcalány 1
Sartre, Jean-Paul: Válogatás -- filozófiai írásaiból 1
Sándor György: Hogyan lettem humoralista? 1

Sándor Iván: A vizsgálat iratai 1
Sándor Pál: A filozófia története 1
Sánta Ferenc: Ötödik pecsét 1
Sárközy Tamás: Indirekt gazdaságirányítás 1
Schwartz: A hóhérnak nincs arca 1
Schwarz-Bart, André: Igazak ivadéka 2
Schwarz-Bart, Simone: Eső veri, szél fujja ... 4
Sciascia, Leonardo: A törvény 1
Scott, Walter: Nigel jussa 1
Scserbak, Jurij: Transzplantáció 1
Seghers, Anna: Mexikói történetek 1
Semprun, Jorge: A nagy utazás 1
Serfőző Simon: Ma és mindennap 1
Shakespeare, William szonettek 1
Shaw, Irvin: Oroszlánkölykök 4
Shakespeare, William: Rómeó és Julia 1
Shelling: Bruno 1
Sienkiewicz, Henryk: A kereszties lovagok 1
Sienkiewicz, Henryk: Sivatagban, őserdőben 1
Sillitoe, Allan: Szombat este, vasárnap reggel 1
Simenon, Georges: A Majestic-pincéi 1
Simenon, Georges: A Vig Malom táncosnője 1
Simon I.: Előadások Marxról és a jogról 1
Simon István: Gyönyörű terheim 3
Sjöstrand: Ami a szivedet nyomja 1
Slovszkij: Világegyetem, Élet, Emlékem 1
Smith, A.: Testünk titkai 1
Smith, G.E.: Hadifogoly voltam Dél-Vietnámban 1
Sobor Antal: Füst a fák között 1
Solohov, Mihail: Csendes Don 1
Somlyó György: Mesék könyve 1
Sólyom-Szabó: A titkosszolgálat jelenti 1
Sprung, Laitko: Kémia és filozófia 1
Srejder: Egyenlőség, hasonlóság, rendezés 1
Steinbeck, John: Édentől keletre 4
Steinbeck, John: Erik a gyümölcs 1
Steinbeck, John: Egerek és emberek 2
Steinbeck, John: Rosszkedvünk tele 1
Steinbeck, John: Szerелеm, csütörtök 1
Stendhal: A pármái kolostor 2
Stendhal: Vörös és fekete 2
Styron, William: Feküdj le sötétben 1
Styron, William: Házam lángra gyullad 1
Sütő András: Anyám könnyü álmot ígér 8
Sütő András: Csillag a máglyán 1
Sütő András: Egy lócsiszár virágvasárnapja 1
Sütő András: Rigó és apostol 2

- Szabó András: A fiatalok és a büntetőjog: 1
Szabó András: Az emberi jogok 1
Szabó Imre: A jogszabályok értelmezése 1
Szabó Jenő, R.: Polgárháború Észak-Amerikában 1
Szabó Katalin: A nagyvállalati kihívás 1
Szabó Lőrinc: Huszonhatodik év 3
Szabó Lőrinc: Káprázat 1
Szabó Lőrinc versei 5
Szabó Magda: Alvók futása 1
Szabó Magda: Őz 1
Szabó Magda: Zeusz küszöbén 1
Szabó Miklós: Válságok és választások 1
Szamos-Rudolf: Kántor nyomoz 1
Szántay Csaba: Ujabb anyagok a természet ... 1
Szántó György: Aranyágacska 1
Száva István: Az istennő kegyeltje 1
Százegy jogi eset 1
Szejtli József: Glikozidkötések savas hidrolizise 1
Szendrő: Bartók Béla élete 1
Szentirmai László: Egyetemi hallgatók Szegeden 2
Szerb Antal: VII. Olivér 1
Szerb Antal: Éjféλι lovas 1
Szerb Antal: A királyné nyaklánc 1
Szerb Antal: Szerelem a palackban 7
Szerb Antal: Utas és holdvilág 1
Szerb Antal: A világirodalom története 1
Szerelm /novellák/ 1
Szex, szerelem, család 1
Szécsényi-Nagy Gábor: Tul a Tejutrendszer határain 1
Szédítő táj /versek/ 1
Székely Julia: A halhatatlan kedves 2
Széki népmesék 1
Széles Klára: Reviczky monográfia 1
Szép Ernő: Lila ákác 1
A szép delfinlány /elbeszélések/ 1
Szép versek '75 1
Szigeti József: Bevezetés a marxista-leninista filozófiába 1
Szilágyi János: Kettesben 2
Szilágyi István: Kő hull apadó kutba 1
Szilvási Lajos: Appassionáta 1
Szilvási Lajos: Egyszervolt szerelem 1
Szilvási Lajos: Légszomj 1
Szilvási Lajos: Ott fenn a heggyen 1
Szilvási Lajos: Ördög a falon 1
Szilvási Lajos: Vizválasztó 1
Szinnye Julia: Napraforgó 1
Szokoly Endre: Hét év Boliviában 1
Szoltsenyicin, A.I.: Ivan Gyenyiszovics egy napja 1
Szulakanyi: Az aranyhal 1
Szűcs István: Az államigazgatási hatósági eljárás 1
Sztanev, E.: Az antikrisztus 1

- Tafiq Al-Hakim: Egy vidéki vizsgálóbíró naplója 1
Tamási Áron novellái 1
Tamási Áron: Hazai tükör 2
Tamási Áron: Virrasztás 1
Tandori Dezső: A mennyezet és a padló 2
Tarle: Napóleon 1
Tatay Sándor: Diszharmónia 1
Tatay Sándor: A szerelem szőnyegén 3
Természetjárás, tájékozódás 1
Thackeray, William M.: Hiuság vására 1
Thurzó Gábor: Hal és háló 1
Thurzó Gábor: A szent 1
Tiberius irásai 1
Tiefe Wurzeln /antológia/ 1
Tolnai Világtörténelem 1
Tolsztoj, Alekszej: Első Péter 2
Tolsztoj, Lev: Háboru és béke 1
Tolsztoj, Lev válogatások 1
Tóth Árpád versei 4
Tóth Béla: Mi, janicsárok 1
Török elbeszélők 1
Trifonov, Jurij: Csere 1
Trifonov, Jurij: Tomka na beregoj 1
Trifonov, Jurij: Válságban 2
Tyendrakov: Tavaszi tótágas /kisregények/ 1
Az utolsó szó jogán /válogatott védőbeszéd/ 1
Vadász Ferenc: Karolina negyvenkilenc szeptember 2
Van Gogh élete és munkássága 1
Varga Domokos: Jó játék a víz, a levegő 1
Varga Imre: Összevissza ivadékok 1
Vargas Llosa, Maria: Kölykök 4
Vass István: Itt voltam 1
Váci Mihály: Százhuszat verő sziv 10
Vágó Márta: József Attila 1
A változó világegyetem 1
Venetianer Pál: A molekuláris biológia ... 1
Vercors: Ut a csillagok felé 1
Vercors: Vizbarázdák, mint két testvér 1
A véletlen világa 1
Végh Antal: Északi utakon 3
Végh Antal: Nyugtalan homok 2
Vian, Boris: Tajtékos napok 2
Vilenkin: Kombinatorika 1
Villon, François: versei 2
Villon, François: A bukfencező Muzsa 2
Villon, François: A Nagy Testamentum 11
Vinogradov: Paganini 1
Völgyesi A.: A pályaválasztási döntéselőkészítés 1

Walter, G.: Brutus és a köztársaság végnapjai 1
Watson: A kettős spirál 1
Wells, H.G.: Istenek harangja 1
Wells, H.G.: Láthatatlan ember 1
Weöres Sándor versei 7
Wiebach, Ursula: A szerelemről beszélt 1
Wincott, Lem: Ófelsége tengerésze 1
Winter: Lidércnyomás 5
Wodehouse, P.G.: Nyári zivatar 2
Woolf, Virginia: A világítótorony 1
Wouk, Herman: Hajsza 4
Wouk, Herman: Lázadás a Caine-hadihajón 2
Zalotay Elemér régészeti kéziratái 1
Zamfirescu, G.A.: Városszéli szerelem 1
Zelk Zoltán: Akit az isten nem szeret 1
Zilahy Lajos: Valamit visz a víz 1
Zola, Émile: Állat az emberben 1
Zola, Émile: A föld 1
Zola, Émile: Germinal 2
Zola, Émile: Hölgyek öröme 1
Zola, Émile: Nana 2
Zola, Émile: Patkányfogó 1
Zola, Émile: Termékenység 1
Zola, Émile: Tisztos uriház 1
A zöld pokol 1
Zweig, Stefan: Fouché 2
Zweig, Stefan: Sakknovella 1
Zsoldos Péter: Feladat 2
Zsoldos Péter: A távoli tűz 1

5. számú melléklet

A hallgatók által említett szerzők / középiskolás preferáltság: magyar, külföldi és az egyetemen preferáltak: magyar, külföldi/ alfabetikus felsorolásban, a szerző után az említések számával.

A középiskolás évek magyar szerzői:

Ady Endre	139	Fekete István	1
Arany János	23	Féja Géza	1
Aprily Lajos	2	Fodor András	1
Babits Mihály	31	Füst Milán	3
Balázs Béla	1	Galambos Lajos	2
Baranyi Ferenc	9	Galgóczi Erzsébet	8
Bari Károly	2	Garai Gábor	8
Balassi Bálint	2	Gárdonyi Géza	7
Benedek István	1	Gelléri Andor Endre	2
Benjámín László	1	Gerő János	1
Berkesi András	13	Györe Imre	2
Bertók László	1	Győry Géza	1
Bessenyei György	3	Hajnal Anna	1
Bárány Tamás	2	Hajnóczy Rózsa	1
Bibó Lajos	1	Heltai Gáspár	1
Bihari Károly	1	Heltai Jenő	1
Bihari Klára	1	Hernádi Gyula	1
Boldizsár Iván	3	Hédervári Péter	1
Bölöni György	1	Hidas Antal	1
Bródy Sándor	7	Hunyady Sándor	1
Buda Ferenc	2	Illés Béla	8
Berzsenyi Dániel	14	Illés Endre	3
Csáth Géza	2	Illyés Gyula	51
Cseres Tibor	2	Jékely Zoltán	1
Csohány Gabriella	1	Jobbágy Károly	1
Csokonai V. Mihály	1	Jókai Anna	6
Csoóri Sándor	2	Jókai Mór	31
Csörsz István	2	József Attila	170
Darvas József	3	Juhász Ferenc	26
Devecseri Gábor	3	Juhász Gyula	18
Déry Tibor	68	Kaffka Margit	6
Dobai Péter	2	Kalász Márton	1
Dobozy Imre	5	Kamondy László	1
Dzsida Jenő	1	Karinthy Ferenc	1
Eötvös József	2	Karinthy Frigyes	30
Erdei Ferenc	1	Kassák Lajos	9
Erdődy János	1	Katona József	1
Fazekas Mihály	1	Kazinczy Ferenc	2
Fábián László	1	Kelemen László	1
Fábri Péter	1	Kemény Zsigmond	1
Fehér Klára	2	Kertész Akos	10
Fejes Endre	36	Kertész Magda	1

Kiss Benedek	1	Simon István	10
Kodolányi János	7	Sobor Antal	1
Koncz József	1	Somogyi Tóth Sándor	1
Kolozsvári G. Emil	6	Somlyó György	2
Kosztolányi Dezső	42	Sükösd Mihály	1
Kós Károly	1	Sütő András	7
Kölcsey Ferenc	1	Szabó Magda	11
Krúdy Gyula	30	Szabó Lőrinc	23
Ladányi Mihály	9	Szabó Pál	1
Lakatos Menyhért	1	Szakonyi Károly	7
Lengyel József	21	Száva István	1
Lukács György	1	Szepesi Attila	1
Madách Imre	3	Szerb Antal	14
Maróti Lajos	1	Szép Ernő	1
Mándy Iván	1	Szilvási Lajos	11
Mikszáth Kálmán	39	Szomory Dezső	1
Mocsár Gábor	1	Takács Gyula	1
Moldova György	68	Tamási Áron	10
Molnár Gábor	1	Tamkó Síratoró Károly	1
Móra Ferenc	4	Tandori Dezső	1
Móricz Zsigmond	66	Tersánszky Józsi Jenő	4
Munkácsi Miklós	1	Thurzó Gábor	2
Nagy Lajos	10	Tóth Árpád	23
Nagy László	33	Tóth Béla	2
Nemes György	1	Tömörkény István	2
Nemeskürty István	2	Utassy József	2
Németh László	99	Vajda János	12
Oláh János	1	Vass Zoltán	1
Örkény István	25	Váci Mihály	41
Palotai Boris	7	Várnai Zseni	1
Papp Árpád	1	Veres Péter	3
Passuth László	12	Veress Miklós	1
Pákolitz István	1	Végh Antal	2
Páskándi Géza	4	Vörösmarty Mihály	5
Petőfi Sándor	13	Weöres Sándor	31
Pilinszky János	25	Zelk Zoltán	2
Polgár András	1		
Radnóti Miklós	107		
Raffai Sarolta	4		
Ratkó József	2		
Rákosy Gergely	1		
Rejtő Jenő	8		
Reviczky Gyula	3		
Sarkadi Imre	44		
Sánta Ferenc	39		
Sára Sándor	1		

/Nem válaszolt: 48 fő/

A középiskolás évek külföldi szerzői:

Ajtmatov, Csingiz	8	Éluard, Paul	3
Albee, Edward	3	Eminescu, Mihail	4
Amado, Jorge	12	Faulkner, William	8
Andersen Nexő, Martin	1	Feuchtwanger, Lion	1
Andrič, Ivo	2	Fielding, Henry	1
Appollinaire, Guillaume	15	Flaubert, Gustave	3
Aragon, Louis	22	France, Anatole	2
Babel, Iszaak E.	1	Gambratow, Raul	1
Balzac, Honoré de	20	Garcia Lorca, Federico	10
Bates, Herbert E.	3	Garcia Márquez, Gabriel	3
Baudlaire, Charles	22	Genet, Jean	2
Beauvoir, Simone de	6	Gide, André	4
Beckett, Samuel B.	6	Ginsberg, Allen	2
Beranger, Pierre J. de	1	Goethe, Johann Wolfgang	10
Bergson, Henri	1	Gogol, Nyikolaj V.	2
Bersil, A.	1	Golding, William	3
Bierce, Ambrose G.	1	Gorkij, Makszim	12
Boccaccio, Giovanni	3	Greene, Graham	4
Bondarev, Jurij V.	1	Hašek, Jaroslav	3
Böll, Heinrich	8	Heine, Heinrich	8
Bradbury, Ray D.	3	Heller, Joseph	3
Brecht, Bertolt	21	Héliodorosz	1
Brontë, Charlotte	3	Hemingway, Ernest M.	99
Browning, Elizabeth B.	2	Horatius	2
Browning, Robert B.	1	Hölderlin, Johann Ch.F.	1
Bulgakov, Mihail A.	14	Hugo, Victor	18
Burns, Robert	7	Ibsen, Henrik	2
Buzzatti, Dino	1	Ionesco, Eugéne	1
Byron, George G.	6	Jeszenyin, Szergej A.	5
Camus, Albert	25	Jevtusenko, Jevgenyij	2
Capote, Truman	2	Johnson, Eyvind	1
Castelone	1	Jones, James	7
Catullus, Gaius V.	1	Joyce, James	7
Ceram	1	Kafka, Franz	10
Cervantes, S.Miguel de	2	Kamarowsky	1
Chandler, Raymond	1	Kazantzakis, Nikosz	1
Christie, Agatha	1	Kästner, Erich	1
Cocteau, Jean	1	Keats, John	3
Corso, Gregory	1	Kerouac, Jack	7
Coşbuc, George	1	Kesey, Ken	3
Cusack, Dymphna	5	Keyes, Daniel	4
Csehov, Anton P.	23	Knight, Eric	8
Dante, Alighieri	1	Knittel	1
Dickens, Charles	2	Kuprin, Alekszandr, I.	2
Diderot, Denis	1	Lem, Stanislaw	3
Dosztöjovszkij, Fjodor	47	Lermontov, Mihail J.	7
Dreiser, Theodor H.A.	6	Longosz	1
Druon, Maurice	4	London, Jack	12
Dumas, Alexandre	9		
Dürrenmatt, Frierdich	21		

Mailer Norman	5	Turgenyev, Ivan Sz.	2
Majakovszkij, Vlagyimir V.	5	Vega Carpio, F. Lope de	1
Malraux, André	3	Verlaine, Paul	23
Mann, Thomas	58	Verne, Jules	2
Mansfield, Katharine	1	Villon, François	22
Mark Twain	1	Voltaire, François-Marie	3
Marshall, Peter	4	Wells, Herbert G.	1
Maugham, William S.	11	Whitman, Walt	1
Maupassant, Guy de	25	Wilder, Thornton N.	2
Merle, Robert	34	Williams, Tennessee	3
Miller, Arthur	16	Woolf, Virginia Adeline	2
Milne, Alan A.	1	Wouk, Herman	1
Molière	4	Zola, Emile	35
Moravia, Alberto	19	Zweig, Stefan	5
Musset, Alfred de	2		
Nazim Hikmet	1		
Neruda, Pablo	4		
Oates, Joyce C.	2		
Osborne, John	3		
O'Neill, Eugène G.	9		
Padilla, Carlos G.	1.		
Peruchot	2		
Petronius Arbiter, Titus	1		
Poe, Edgar Allan	13		
Pound, Ezra	1		
Proust, Marcel	5		
Puskin, Alekszander Sz.	16		
Radiguet, Raymond	1		
Remarque, Erich Maria	31		
Rimbaud, Arthur	29		
Roberts, Kenneth	2		
Rolland, Romain	6		
Saint-Exupéry, Antoine de	8		
Salinger, Jerome David	8		
Sartre, Jean-Paul	27		
Schiller, Friedrich	7		
Seghers, Anna	5		
Semprun, Jorge	5		
Shakespeare, William	27		
Shaw, George Bernard	19		
Shelley, Percy Bysshe	4		
Sienkiewicz, Henryk	10		
Simenon, Georges	2		
Solohov, Mihail A.	24		
Steinbeck, John	27		
Stendhal	10		
Szimonov, Konsztantyin M.	5		
Szolzenyicin, Alekszandr I.	3		
Updike, John	7		
Thackeray, William Makepeace	6		
Tolsztoj Lev N.	18		
Traven, Bruno	1		

/Nem válaszolt 139 fő/

Az egyetemi évek magyar szerzői:

Ady Endre	1	Fábri Péter	1
Ambrus Zoltán	1	Fábry Zoltán	1
Ágh István	1	Fejes Endre	5
Aprily Lajos	1	Fehér Klára	1
Babits Mihály	2	Fekete Sándor	1
Baka István	1	Feleki Áron	1
Balázs Béla	1	Féja Géza	1
Baranyi Ferenc	13	Füst Milán	6
Baráth Endre	1	Galgóczi Erzsébet	5
Baracs Dénes	2	Garai Gábor	4
Bari Károly	11	Gelléri A. Endre	1
Bálint György	2	Gergely Márta	1
Bálint Tibor	1	Gerencsér Miklós	1
Bárány Tamás	3	Gyárfás Miklós	1
Benedek István	3	Gyergyai Albert	1
Beney Zsuzsa	1	Győry Klára	1
Berkesi András	1	Gyurkovics Tibor	2
Bernáth Aurél	1	Hajnal Anna	3
Bertha Bulcsu	6	Hajnal Gábor	1
Bethlen Kata	4	Hajnóczy Rózsa	1
Bihari Klára	2	Hegedüs András	1
Biró Lajos	1	Heltai Gáspár	2
Boldizsár Iván	1	Heltai Jenő	1
Bornemissza Péter	1	Hernádi Gyula	2
Bókay János	1	Horváth Péter	1
Bródy Sándor	3	Hunyady Sándor	1
Buda Ferenc	1	Illés Endre	1
Bulla Károly	1	Illyés Gyula	4
Csalog Zsolt	2	Jókai Anna	10
Csáth Géza	5	József Attila	3
Csoóri Sándor	5	Juhász Ferenc	11
Csorba Győző	1	Juhász Gyula	2
Csörsz István	1	Karinthy Ferenc	9
Csurka István	1	Karinthy Frigyes	5
Czakó Gábor	3	Kassák Lajos	2
Czele György	1	Kálnoky László	1
Dallos Sándor	1	Keller Dezső	2
Darvas József	3	Kemény Zsigmond	4
Devecseri Gábor	2	Kertész Ákos	26
Dénes Zsófia	2	Kertész Erzsébet	2
Déry Tibor	25	Kepes Géza	1
Dobai Péter	3	Kiss Barna	1
Dobozy Imre	2	Kodolányi János	1
Draveczki Zsuzsa	1	Kolozsvári G. Emil	4
Dzsida Jenő	1	Komjáth Aladár	1
Erdei Ferenc	4	Komjáthy Jenő	1
Faludi Ferenc	1	Koncz József	2
Fábián László	1	Kovai Lőrinc	1

Krúdy Gyula	3	Sarkadi Imre	10
Ladányi Mihály	4	Sásdi Sándor	1
Lakatos Menyhért	2	Sánta Ferenc	13
Lázár Ervin	1	Serfőző Simon	4
Major Ottó	1	Simon István	1
Maróti Lajos	2	Sipos Domokos	2
Mándy Iván	1	Somlyó György	8
Márai Sándor	1	Somogyi-Lóth Sándor	1
Mesterházi Lajos	3	Spiró György	1
Mezei András	1	Sütő András	18
Mészöly Miklós	3	Szabó Magda	16
Mikes Kelemen	1	Szabó Lőrinc	5
Mocsár Gábor	2	Szabó Pál	1
Moldova György	44	Szakonyi Károly	5
Munkácsi Miklós	1	Szárász György	1
Nadányi Zoltán	1	Szegedi Lőrincz	1
Nagy Lajos	2	Szenczi M. Albert	1
Nagy László	10	Szerb Antal	5
Nagy Péter	1	Szécsi Margit	2
Nagy Piroska	1	Szilvási Lajos	4
Nemes-Nagy Agnes	2	Szinnyei Julia	1
Nemeskürty István	4	Szkhárosi H. Adám	2
Németh László	21	Tamási Áron	1
Nyéki B. Adám	2	Tamkó Sirató Károly	1
Ottlik Géza	3	Tandori Dezső	1
Ördögh Szilveszter	1	Tatay Sándor	1
Örkény István	10	Tersánszky J. Jenő	3
Palotai Boris	4	Thurzó Gábor	3
Papp Mária	1	Tornyai József	2
Parádi Anna	1	Tóth Benedek	1
Passuth László	5	Tóth Béla	1
Páskándi Géza	7	Üstök Péter	1
Pázmány Péter	1	Vadász Ferenc	1
Péchy Blanka	1	Varga Domokos	1
Pécsi Márton	1	Varga Imre	1
Pilinszky János	26	Vass István	3
Pintér Lajos	1	Váci Mihály	5
Polner Zoltán	1	Vámos Miklós	1
Radnóti Miklós	1	Veres Péter	3
Raffai Sarolta	6	Végh Antal	7
Ratkó József	3	Vészi Endre	3
Rákóczi Ferenc, II.	1	Weöres Sándor	22
Rákos Sándor	1	Zalán Tibor	3
Rákosy Gergely	1	Zelk Zoltán	1
Ráth-Végh István	1	Zsigray Julianna	1
Remenyik Zoltán	1	Zsoldos Péter	1
Reviczky Gyula	3		
Rimai József	1		

/Nem válaszolt: 224^{fo}

Az egyetemi évek külföldi szerzői:

Abbe Kóbó	1	Fallaci, Oriana	12
Ajtmatov, Csingiz	6	Faulkner, William	4
Amado, Jorge	16	Feuchtwanger, Lion	4
Andrejev, Leonyid Ny.	2	Fielding, Henry	3
Andersen-Nexó, Martin	2	Firdauszi, Abu'l-Q.	1
Arrnach	1	Fontane, Theodor	1
Asturias, Miguel Angel	3	Fonvizin, Gyenyisz I.	1
Austen, Jane	3	Forte, Dichter	1
Balzac, Honore de	2	France, Anatole	5
Baudlaire, Charles	1	Frisch, Max	4
Beauvoir, Simone de	1	Garcia Lorca, Feddrico	2
Beckett, Samuel B.	5	Garcia Marquez, Gabriel	17
Bellow, Saul	6	Gide, André	5
Berger, Peltonen	1	Ginsberg, Allen	4
Bogomolov, Vlagyimir O.	2	Goethe, Johann W.	4
Boccaccio, Giovanni	2	Gogol, Nyikolaj V.	1
Bonnefoy, Ives	1	Golding, William	1
Böll, Heinrich	11	Goncsarov, Ivan A.	2
Bradbury, Ray D.	8	Graves, Robert	4
Bradinszkij	2	Green, Julien	1
Bulgakov, Mihail A.	15	Greene, Graham	17
Bunyin, Ivan A.	3	Hardy, Thomas	3
Burns, Robert	5	Hawthorne, Nathaniel	1
Buzzatti, Dino	3	Heine, Heinrich	1
Calvino, Italo	1	Heisenberg, Werner	1
Camus, Albert	11	Heller, Joseph	4
Capote, Truman	12	Helvetius, Claude-Adrien	1
Carpentier, Alejo	1	Hemingway, Ernest	7
Chandler, Raymond	1	Horavizin	1
Chardin /de Chardin/	1	Hume, David	2
Charriere, Henri	1	Iwackiewicz, Jaroslaw	1
Cicero, Marcus T.	1	Jacob, Max	1
Conrad, Joseph	2	James, Henry	2
Corneille, Pierre	3	Japrisat, Sebastian	1
Cusack, Dymphna	16	Jarry, Alfred	1
Csehov, Anton P.	2	Jeffers, John R.	1
Dante, Alighieri	1	Jeszenyin, Szergej A.	4
Descartes, Rene	1	Johnson, Ben	1
Diderot, Denise	2	Johnson, Eyvind	1
Dosztojevszkij, Fjodor M.	9	Jones, James	12
Döblin, Alfred	1	Joyce, James	8
Dreiser, Theodor H.	8	Kafka, Franz	6
Druon, Maurice	3	Karamzin, Nyikolaj M.	2
Duréli, Lawrence	2	Kesey, Ken	6
Dürrenmatt, Friedrich	6	Keyes, Daniel	10
Ehrenberg, Ilja G.	1	Killens	4
Eliot, Thomas S.	5	Kis, Danilo	1
Eluard, Paul	1		

Knight, Eric	14	Roa, Bastos, Augusto	1
Koric, Kajetan	1	Rubinstein	1
Krilov, Ivan A.	1	Saint-Exupèry, Antoine de	2
Lambert, Eric	1	Salinger, Jerome D.	4
Larussen, Roy	1	Sartre, Jean-Paul	17
Lem, Stanislaw	2	Scott, Walter	1
Lomonoszov, Mihail V.	2	Seghers, Anna	6
London, Jack	6	Seneca	1
Mailer, Norman	8	Shakespeare, William	1
Makarenko, Anton Sz.	1	Shaw, George B.	3
Malamud, Bernard	10	Shaw, Irwin	1
Malraux, André	7	Sienkiewicz, Henryk	1
Maltz, Albert	1	Sillitoe, Alan	2
Mann, Thomas	3	Smith, George E.	1
Marcuse	1	Sophoklész	1
Marshall, Peter	4	Steinbeck, John	17
Maugham, William S.	8	Stendhal	1
Maupassant, Guy de	2	Stevens, Wallace	1
Mauriac, Francois	3	Stone, Irwin	1
Merle, Robert	63	Styron	2
Miller, Arthur	9	Svevo, Italo	1
Milne, Alan Alexander	1	Szolzsényicin, Alekszandr I.	2
Mitchell, Margaret	1	Tagore, Rabindranáth	1
Montale, Eugenio	1	Thackeray, William M.	4
Moravia, Alberto	10	Thomas, Dylan	1
Neruda, Pablo	3	Tolsztoj, Lev Ny.	3
Neumann, Margarita	1	Trifonov, Jurij V.	1
Oates, Joyce C.	5	Triolet, Elsa	1
Olesca, Jurij K.	1	Traven, B/runo/	2
O'Neill, Eugène	14	Turgenyev, Ivan Sz.	2
Pasolini, Pier P.	1	Ungharetti, Giuseppe	1
Páral, Vladimir	1	Updike, John	9
Petrarca, Francesco	1	Vargas Llosa, Maria	5
Pinter, Harold	4	Venturi, Marcello	1
Plautus, Titus M.	1	Vercors	7
Plehanov, Georgij V.	1	Verlaine, Paul	2
Poe, Edgar Allan	7	Vian, Boris	11
Pras, B.	1	Villon, François	10
Pratolini, Vasco	1	Vojtech, François-Marie	1
Proust, Marcel	5	Voltaire,	1
Prus, Boleslaw	3	Vonneguth, Kurt	1
Puskin, Alekszandr Sz.	2	Waltari, Mika	1
Racine, Jean	3	Weiss, Peter	2
Ragyiscsev, Alekszandr Ny.	2	Wells, Herbert G.	3
Read, Paul	1	Wolf, Christa	1
Remarque, Erich M.	14	Wolfe, Thomas C.	3
Righby	1	Wodehouse, Pelham G.	3
Rimbaud, Arthur	4	Wouk, Herman	7
Rozsgyésztvenszkij, Robert I.	2	Zamarovsky	1
		Zeman, Karel	1
		Zweig, Stefan	6
		Zsukovszkij	1

6. számú melléklet

Néhány szószerint idézett indoklás arra a kérdésre, hogy szükségesnek találja--e a hallgató a rendszeres olvasást és miért tartja szükségesnek:

TTK 2. évf. biológia--kémia szakos nő hallgató:
" ... azt nem tudnám megmagyarázni, ha bárki szükségtelennek tartaná..."

A "szükséglet"--csoportból

TTK 1.évf. matematika--földrajz szakos férfi hallgató:
"Egyszerűen hiányzik!"

BTK 1. évf. magyar--történelem szakos nő hallgató:
"...megszoktam, szükségletnek tartom, azonkívül szeretek tájékozódni, tudni az újabb szépirodalmi alkotásokról.Szórakoztat és pihentet is."

JTK 4. évf. férfi hallgató:
"Ezt szoktam meg, ez a szórakozás egy formája. Amelyik mű érdekel, nem tudom nem elolvasni, sőt letenni is alig."

JTK 2. évf. férfi hallgató:
"Szinte fizikai kényszert érzek az olvasásra; szórakoztat, felüdit és megfelelő műveltséget is biztosít.Kellő átfogó képet nyújt az irodalom..."

JTK 5. évf. férfi hallgató:
"A szépirodalom ismerete, igénylése nélkülözhetetlen. Pihentet, szórakoztat és tanít."

A "hasznosság"--csoportból

TTK 4. évf. matematika--fizika szakos férfi hallgató:
"...nem minden nap kell olvasni, de olvasni kell."

TTK 1. évf. biológia--kémia szakos nő hallgató:
"Nem tudok bekapcsolódni a beszélgetésbe, ha a szerzőről vagy műről folyik."

A "kikapcsolódó"--csoportból

TTK 2. évf. matematika--fizika szakos nő hallgató:
"...hozzászoktam. Így pihenek."

TTK 4. évf. kémia--fizika szakos nő hallgató:
"...ha másért nem is, a pihenésért, kikapcsolódásért érdemes olvasni..."

JTK 5. évf. férfi hallgató:
"Amikor fáradt vagyok, úgy érzem egy--egy novella elolvasása többet jelent mint egy--két óra alvás."

A "menekülő"--csoportból

- TTK 3. évf. vegyész--szakos férfi hallgató:
"Legalább a könyvek által éljen az ember."
- BTK 4. évf. történelem-francia szakos férfi hallgató:
" ... kikapcsol az egyhangu tanulásból, a napi problémák fölé emel."
- TTK 4. évf. vegyész szakos férfi hallgató:
"...elalvás előtt kikapcsolja a napi problémákat, amik nem élnek tovább bennem..."
- TTK 4. évf. matematika--fizika szakos nő hallgató:
"...Amíg olvasok, bekapcsolódom a könyv történetébe, elfelejtem ügyes--bajos mindennapi és nem mindennapi problémáimat."

A "beszűkülés ellen"--csoportból

- TTK 4. évfolyam matematika szakos nő hallgató:
"Munkám műszaki jellegű és nem szeretném, ha egyoldalú lennék. Nagyon érdekelnek a legújabb irodalmi művek, új gondolatok."
- TTK 2. évf. kémia--fizika szakos nő hallgató:
"Nem foglalkozhat az ember mindig saját szakterületével, szórakozásra, kikapcsolódásra is kell időt szakítani. Ezenkívül az irodalom olyan dolog, ami mindenkinek hasznára válik."
- BTK 5. évf. magyar--orosz szakos nő hallgató:
"Rengeteg lemaradásom van, amit be kell hoznom. Nem beszélve arról, hogy egyik napról a másikra jelennek meg jobbnál jobb könyvek. Tanár leszek és nem árt, ha olvasom azt, amit a diákok is olvasnak."
- BTK 3. évf. német--orosz szakos nő hallgató:
"Meglehetősen egyoldalú képzésünket egyensúlyozza valamiképp, másrészt kimeríthetetlen téma baráti körökben az olvasás."

Az "ismeretszerzés"--csoportból

- BTK 3. évf. magyar--német szakos nő hallgató:
"Összefügg az általam választott élethivatással, azonkívül szórakoztat; a könyv mindig kéznél van, helyben, a közelenbe hozza a világot, más embereket, sorsokat."
- JTK 3. évf. nő hallgató:
"...érdekelnek az emberek."
- JTK 4. évf. nő hallgató:
"Hozzátartozik az élethez, alakítja személyiségünket, tágitja a látókört. Ember- és életismeretet ad. Ezenkívül szórakoztat."

- TTK 1. évf. matematika szakos férfi hallgató:
"Imádok olvasni, mert a könyvektől gyakran többet kapok, mint az emberektől, és mert tudásom legnagyobb részét a 6 éves korom óta elolvasott 800--1000 könyvből szereztem."
- TTK 2. évf. matematika--fizika szakos férfi hallgató:
"Szeretném minél mélyebben megismerni az irodalmat, fejleszteni, építeni önmagammat, bővíteni ismereteimet és kellemesen eltölteni az időt."
- TTK 3. évf. matematika--fizika szakos nő hallgató:
"Az önképzés része. Művelt embernek olvasottsággal kell rendelkeznie. A szépirodalmi művek esztétikai élményt jelentenek, tanulni is lehet belőle."

A "művészi élmény"--csoportból

- JTK 4. évf. nő hallgató:
"Emberekkel, érzésekkel ismerttet meg, művészi, nyelvi élményt nyújt, felüdít, gondolkodtat."
- TTK 2. évf. kémia--fizika szakos férfi hallgató:
"A versek kikapcsolódást jelentenek. Fejlesztik szókinccsemet. Érdekelnek a stilusok."
- TTK 3. évf. matematika--földrajz szakos nő hallgató:
"Az irodalom nagymértékben fejleszti az emberek szép iránti fogékonyságát, gazdagítja és színebbé teszi a jellemet, szebbé az életet."

Az "alakító hatás"--csoportból

- JTK 4. évf. nő hallgató:
"Valóban tanítják, nevelik az embert a könyvek. ... Gazdagabb, humánusabb lesz a könyv által az ember."
- JTK 3. évf. nő hallgató:
"A szépirodalom -- és itt elsősorban a regényekre gondolok -- nemes érzésekkel tölt el /átélem a katarzis--érzést/, jellememre, stilusomra, műveltségemre jó hatást tesz."
- JTK 3. évf. nő hallgató:
"Ha szépirodalmat olvasok, másként látok, lelki-állapotom egyensúlya helyre áll, passzív szókinccsem felszínre tör; jobban ki tudom fejezni magam, értem a világot, értem a szituációkat."
- TTK 4. évf. matematika szakos férfi hallgató:
"Az egyetlen művészet, amely komolyan hat rám. Hiszek benne, hogy formál."

A "szellemi munkavégzés"-- csoportból

BTK 4. évf. magyar--történelem szakos nő hallgató:
"Látókörömet szélesíti, szórakoztat, elgondolkodtat, egy--egy történet. Magamban többször tovább folytatok egy--egy novellát."

BTK 2. évf. magyar--orosz szakos nő hallgató:
"...segít a gondolkodásban, új gondolatsorokat indít el bennem. Mindig ad valami szellemi és érzelmi élményt, és úgy érzem, egy kicsit beépül az életembe."

JTK 2. évf. férfi hallgató:
"Minden könyvben találok érdekes szituációt, embertípust, egy kitűnő stílust. Morfondírozok rajtuk. Nem tudnék olvasás nélkül mozogni az emberek között."

JTK 4. évf. nő hallgató:
"Megismerjük a valóságot más szemszögből is. Az emberiség történelmét, a különböző korok embereit, eszményeit összevetjük saját elképzeléseinkkel."

JTK 3. évf. férfi hallgató:
"Kikapcsolódást jelent, eltereli a figyelmet az embert nyomó gondokról, ugyanakkor jónéhány zseniális művészi megfogalmazással, gondolattal találkozhat az ember, amely saját érzelmeinek kiváló summázását adhatja."

% A csoport--megnevezésekben segítségemre volt KAMARÁS István: Elővizsgálat irodalmi ízlés kutatásához c. tanulmánya is, amely a "Szociálpszichológiai kutatások Magyarországon" (Bp. 1976, Akadémiai K. 114--115.p.) c. kötetben jelent meg./

7. számú melléklet

A dolgozatban feldolgozásra került alapkérdések a hallgatók által kitöltött kérdőívről:

69. Sorold fel a legutoljára olvasott 3 nem kötelező könyv szerzőjét és címét /szépirodalom, (könyv vagy verses kötet) ismertetésként mű vagy szakkönyv/

- 1.....
- 2.....
- 3.....
4. mikortól meddig olvastad ezeket
5. nem olvastam vagy nem emlékszem

70. Szükségesnek tartod--e, hogy rendszeresen olvass /havonta legalább egyszer/ szépirodalmat? /1--2 mondatos indoklást kérünk/.

- 1 -- szükségesnek tartom, mert .....
- 2 -- nem tartom szükségesnek, mert .....
- 3 -- szükségesnek tartom, de nem tudom kifejtetni, hogy miért
- 9 -- még nem gondolkoztam ezen
- 0 -- válaszhiány

71. Az alább felsorolt válaszlehetőségek közül melyiket vagy melyeket tartod a legfontosabbnak, amely vagy amelyek a szépirodalommal való foglalkozásodat befolyásolják? ++

- 1 -- hiányosnak érzed ismereteidet, ha nem olvasol valamely szerzőtől
- 2 -- elolvasom a művet, mert a szerzőről vagy a műről beszélnek baráti társaságomban
- 3 -- találomra választok, mert szórakozni akarok
- 4 -- önképzésem részének tartom a szépirodalom megismerését
- 5 -- nincs időm, hogy szépirodalmat rendszeresen -- havonta legalább egy alkalommal -- olvassak
- 6 -- nem tartom szükségesnek, hogy rendszeresen -- havonta legalább egy alkalommal -- olvassak /++ Több válasz adható!/

72. Szépirodalmi olvasmányaidat a szerző neve alapján választod-e ?

- 1 -- igen
- 2 -- nem

73. Ha téma szerint választod meg olvasmányaidat, vagy annak egy részét, akkor milyen műveket részesítesz előnyben? ++

- 1 -- történelmi témát
- 2 -- mai életéről szóló magyar műveket
- 3 -- mai életéről szóló szocialista országokból származó műveket

- 4 -- mai életéről szóló nem szocialista országokból származó műveket
- 5 -- klasszikusnak minősülő témát
- 6 -- népszerűen feldolgozott tudományos témát
- 7 -- kalandos, szórakoztató témát
- 8 -- bármely témát, amely happyenddel végződik
- 9 -- kalandos, szórakoztató témát
- 10 -- nem választok téma szerint

-
- 11 -- legalább két választást jelölt
  - 12 -- legalább három választást jelölt
  - 13 -- háromnál több választást jelölt
- /++ Több válasz lehetséges!/
-----

74. Véleményed szerint vannak-e olyan tényezők, amelyek befolyásolják a könyvek /szépirodalom, ismeretterjesztő irodalom és általában szakkönyvek/ iránti érdeklődésedet?++

- 1 -- nincs olyan tényező
  - 2 -- tanulmányaim nagyon elfoglalnak
  - 3 -- csak szaktárgyam egy bizonyos része és az ahhoz kapcsolódó irodalom érdekel
  - 4 -- más elfoglaltság köt le
  - 5 -- sok időmet veszi igénybe a mozi, televízió és a rádió
  - 6 -- lassan olvasok
  - 7 -- középiskolában is keveset olvastam
  - 9 -- nem tudja pontosan megmondani, de van gátló tényező
- /++ Több válasz lehetséges!/
-----

75. Emlékezeted szerint szüleid rendszeresen olvasnak-e? /Két--három havonta egy könyvet./++

a/ édesapám

- 1 -- igen
- 2 -- nem

b/ édesanyám

- 1 -- igen
- 2 -- nem
- 0 -- válaszhiány

/++ Két válasz lehetséges!/
-----

76. Középiskolás éveid alatt kik ösztönöztek arra, hogy többet olvas, mint amennyi az iskolában szükséges volt?

- 1 -- magamtól is olvastam, nem volt szükség ösztönzésre
- 2 -- szüleim
- 3 -- tanárain
- 4 -- barátaim, ismerőseim
- 5 -- mindhárom válasz helyes /ti. a 2.3.4. válaszlehetőség/
6 -- legalább két válasz helyes

77. Hány kötetes saját könyvtárad van, amelynek köte-
teit Te vásároltad, vagy ajándékba kaptad?
- 1 -- nincs saját könyvtáram
  - 2 -- 25 kötet alatt
  - 3 -- 26-50 kötet
  - 4 -- 51-100 kötet
  - 5 -- 100 kötet felett
  - 9 -- nem tudja pontosan megmondani, de van saját
könyvtára

78. Hogyan gyarapítod könyvtáradat?
- 1 -- megveszem amire szükségem van, vagy tetszik
  - 2 -- ha éppen pénzem van, vásárolok
  - 3 -- havonta rendszeresen könyvekre költök egy
bizonyos összeget
  - 4 -- nem vásárolok könyveket, csak ajándékba szoktam
kapni
  - 5 -- nincs saját könyvtáram

79. Az elmúlt három hónap alatt hány forintot költöt-
tél tankönyvre, jegyzetre, szótárra esetleg lexi-
konra? /1976. szeptember 1--tól /
- 1 -- nem vásároltam
  - 2 -- 100 Ft alatt
  - 3 -- 101-250 Ft között
  - 4 -- 251-400 Ft között
  - 5 -- 400 Ft felett

b/ szépirodalomra és egyéb könyvekre hány forintot
költöttél?

- 1 -- nem vásároltam
- 2 -- 100 Ft alatt
- 3 -- 101-250 Ft között
- 4 -- 251-Ft felett

80. Sorold fel először azokat a magyar írókat majd
költőket, akiket középiskolás korodban ismertél
meg, s egyetemi éveid alatt is szívesen olvastad
vagy elolvasnád műveiket! /Összesen legfeljebb 5
nevet kérünk./

- 1 -- .....
- 2 -- .....
- 3 -- .....
- 4 -- .....
- 5 -- .....
- 6 -- nem tudok ilyen író-t vagy költőt említeni

81. Sorold fel először azokat a külföldi írókat majd költőket, akiket középiskolás korodban ismertél meg, s egyetemi éveid alatt is szívesen olvastad vagy elolvasnád műveiket! /Összesen legfeljebb 5 nevet kérünk./

- 1 -- .....
- 2 -- .....
- 3 -- .....
- 4 -- .....
- 5 -- .....
- 6 -- nem tudok ilyen író-t vagy költőt említeni

Sorold fel azokat a magyar írókat és költőket, akiket egyetemi éveid alatt ismertél meg, s több művüket elolvastad vagy olvasnád szívesen! /Összesen legfeljebb 3 nevet kérünk./

- 1 -- .....
- 2 -- .....
- 3 -- .....
- 4 -- nem tudok ilyen író-t vagy költőt említeni

82. Sorold fel azokat a külföldi írókat és költőket, akiket egyetemi éveid alatt ismertél meg s több művüket olvastad vagy olvasnád szívesen! /Összesen legfeljebb 5 nevet kérünk./

- 1 -- .....
- 2 -- .....
- 3 -- .....
- 4 -- .....
- 5 -- .....
- 6 -- nem tudok ilyen író-t vagy költőt említeni